

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

**«ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ, ΙΟΝΙΟ ΠΕΛΑΓΟΣ, ΕΛΛΑΔΑ»**

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

ΚΑΖΙΑΝΗ Κ. ΔΕΣΠΟΙΝΑ
A.M. 1114201700036

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΝΤΡΙΝΙΑ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΕΡΙ ΜΗ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Απαγορεύεται η ολική ή μερική αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας για εμπορικό σκοπό, καθώς επίσης και η παράφραση του κειμένου, η οποία αποτελεί προσβολή πνευματικής ιδιοκτησίας και επισύρει, εκ νόμου, την επιβολή ποινικών κυρώσεων.

Η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για μη κερδοσκοπικό σκοπό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, είναι αποδεκτή, εφόσον αναφέρεται η πηγή του σχετικού αποσπάσματος και με την προϋπόθεση να διατηρείται αναλλοίωτο το παρόν μήνυμα, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας. Σε περίπτωση αυτολεξεί μεταφοράς αποσπάσματος, είναι απαραίτητη η χρήση εισαγωγικών ή όποιας άλλης σημείωσης, για την αναγνώριση της πηγής.

Οι απόψεις που παρουσιάζονται στην παρούσα εργασία εκφράζουν αποκλειστικά την συγγραφέα και όχι την επιβλέπουσα καθηγήτρια, όπως επίσης δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ABSTRACT.....	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ.....	5
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	6
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	8
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
I. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	11
II. ΣΚΟΠΟΣ.....	11
III. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	11
IV. ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΦΥΣΙΚΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	18
2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ.....	18
2.2 ΦΥΣΙΚΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	19
2.3 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	22
2.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	26
2.5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΓΕΩΛΟΓΙΑ – ΓΕΩΤΕΚΤΟΝΙΚΗ – ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ.....	34
3.1 ΓΕΩΛΟΓΙΑ.....	34
3.1.1 Ιόνιος ζώνη.....	36
3.1.2 Μεταλπικοί σχηματισμοί.....	40
3.1.3 Τεταρτογενείς αποθέσεις.....	42
3.2 ΓΕΩΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.....	43
3.3 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ.....	48
3.3.1 Γενική γεωμορφολογία.....	48
3.3.2 Κλίμα.....	50
3.3.3 Υδρογραφικά στοιχεία.....	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ – ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ.....	52
4.1 ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000.....	52
4.2 ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ.....	60
4.3 ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΟΥΣ.....	60
4.4 ΓΕΩΤΟΠΟΙ.....	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ.....	80
5.1 ΧΛΩΡΙΔΑ.....	80
5.2 ΠΑΝΙΔΑ.....	85
5.2.1 Ασπόνδυλα.....	85
5.2.2 Σπονδυλωτά.....	89
5.2.3 Corfu Aquarium.....	97
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	98
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	100
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	105

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία ασχολείται με την ευρύτερη γεωγραφική θέση της νήσου Κέρκυρας και ειδικότερα πραγματεύεται την ανάδειξη και παρουσίαση των γεωτόπων της συγκεκριμένης περιοχής. Επίσης επιχειρείται η παράθεση των σημαντικότερων γεωτόπων της και η πρόταση να ενταχθούν στο δίκτυο «NATURA 2000».

Η ανάλυση και ο σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας παρουσιάζονται μέσα από 5 κεφάλαια και υποκεφάλαια τα οποία επεξηγούν λεπτομερώς όλα τα απαραίτητα στοιχεία της Κέρκυρας (δημογραφικά, οικονομικά, φυσικογεωγραφικά κ.α.), που απαιτούνται για την τεκμηρίωση του θέματος, καθώς παράλληλα απαντώνται και στοιχεία της βιοποικιλότητας του νησιού. Ταυτόχρονα, αποτυπώνονται η γεωλογική και γεωτεκτονική εξέλιξη της περιοχής μελέτης, καθώς και το γεωλογικό της υπόβαθρο.

Τέλος, όλα τα παραπάνω συμβάλλουν στην κατάληξη του συμπεράσματος πως η Κέρκυρα είναι ένα νησί με αδιαμφισβήτητα σπουδαία γεωλογική κληρονομιά, η οποία πρέπει να θεσμοθετηθεί υπό την αιγίδα των αρμοδίων φορέων και οργανισμών, ώστε να προστατευθεί και να διατηρηθεί στην πάροδο του χρόνου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Κέρκυρα, Γεωτουρισμός, Γεωδιαδρομή, Γεώτοπος, Γεωπεριβάλλον, Γεωλογία, Γεωτεκτονική, Γεωμορφολογία, Γεωλογική Κληρονομιά, Γεωποικιλότητα, Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα, Προστατευόμενες Περιοχές NATURA 2000, Ιόνιος Ζώνη

ABSTRACT

This thesis deals with the wider geographical location of the island of Corfu and in particular deals with the highlighting and presentation of the geosites of the specific area. It is also being attempted to list its most important geosites and the proposal to join the "NATURA 2000" network.

The analysis and the purpose of the specific work are presented through 5 chapters and sub-chapters which explain in detail all the necessary elements of Corfu (demographic, economic, physical-geographical etc.), which are required for the documentation of the subject, as at the same time elements of the biodiversity of the island. At the same time, the geological and geotectonic evolution of the study area, as well as its geological background, are recorded.

Finally, all of the above contribute to the conclusion that Corfu is an island with an undeniably great geological heritage, which must be institutionalized under the auspices of appropriate bodies and organizations, in order to be protected and preserved over time.

KEYWORDS

Corfu, Geotourism, Geopath, Geosite, Geoenvironment, Geology, Geotectonics, Geomorphology, Geological Heritage, Geodiversity, Biodiversity, Flora, Fauna, Protected areas NATURA 2000, Ionian Zone

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Τοπογραφικός χάρτης νήσου Κέρκυρας

Χάρτης 2: Χάρτης με τα λιμάνια και την πρόσβαση από και προς την Κέρκυρα

Χάρτης 3: Απλοποιημένος χάρτης των Γεωτεκτονικών ζωνών των Ελληνίδων (Bornovas and Rodogianni-Tsiambaou 1983)

Χάρτης 4: Χάρτης του Ι.Γ.Μ.Ε. που φαίνονται οι γεωτεκτονικές ζώνες και οι ηλικίες των σχηματισμών τους

32

Χάρτης 5: Η επί μέρους διάκριση της Ιόνιας ζώνης (δυτική Εξωτερική, ανατολική Εξωτερική, Κεντρική και Εσωτερική) και η επωθημένη ζώνη της Πίνδου (Κατά ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ Ι.Γ.Ε.Υ., με τροποποιήσεις από τον J.AUBOUIN et. al., 1977, από Κατσικάτσο 1992)

Χάρτης 6: Χάρτης γεωτεκτονικών ζωνών της Ελλάδας

Χάρτης 7: Χάρτης ενεργών ρηγμάτων (Β. Παπαζάχος 2001)

Χάρτης 8: Τεκτονικός χάρτης της Ηπείρου

Χάρτης 9: Χάρτης κύριων γεωδυναμικών συνθηκών της περιοχής μελέτης, όπου το πλαίσιο δείχνει το νησί της Κέρκυρας, σε σχέση με το Ελληνικό τόξο (Vött, 2007)

Χάρτης 10: Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη από Κανόνι Έως Μεσογγή

Χάρτης 11: Χάρτης που σημειώνονται τα Διαπόντια Νησιά ΒΔ της Κέρκυρας

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Συνολικός πληθυσμός, πληθυσμός κατά φύλο και ποσοστά επί του συνολικού πληθυσμού της περιφερειακής ενότητας της Κέρκυρας και των δήμων της

Πίνακας 2: Στοιχεία αφίξεων διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα (2021)

Πίνακας 3: Στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (2021)

Πίνακας 4: Ξενοδοχειακό δυναμικό Κέρκυρας (2021)

Πίνακας 5: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων Κέρκυρας (2019)

Πίνακας 6: Δυναμικό κάμπινγκ Κέρκυρας (2018)

Πίνακας 7: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων Κέρκυρας (2018)

Πίνακας 8: Τουριστικά στοιχεία Κέρκυρας (2021)

Πίνακας 9: Στοιχεία τουριστικής απασχόλησης της περιφέρειας Ιονίων νήσων (2021)

Πίνακας 10: Οικονομικό - τουριστικά στοιχεία περιφέρειας Ιονίων νήσων (2021)

Πίνακας 11: ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ Κέρκυρας

Πίνακας 12: Οικονομικά στοιχεία Κέρκυρας 2016

Πίνακας 13: Οικονομικά στοιχεία Α' τριμήνου 2022

Πίνακας 14: Οικονομικός προϋπολογισμός εσόδων - εξόδων Κέρκυρας 2018

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Απογραφή πληθυσμού των δήμων της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας (2021)

Διάγραμμα 2: Απογραφή πληθυσμού της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας κατά φύλο (2021)

Διάγραμμα 3: Απογραφή πληθυσμού των δήμων της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας κατά φύλο (2021)

Διάγραμμα 4: Ποσοστά των φύλων της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας (2021)

Διάγραμμα 5: Ποσοστά των φύλων στους δήμους της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας (2021)

Διάγραμμα 6: ΑΕΠ Κέρκυρας

Διάγραμμα 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ Κέρκυρας

Διάγραμμα 8: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός

Διάγραμμα 9: Οικονομικά ενεργά άτομα

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Λιθοστρωματογραφική στήλη της Ιόνιας ζώνης (Karakitsios & Rigakis 2007)

Εικόνα 3: Στρωματογραφική στήλη με τα πραγματικά πάχη των στρωμάτων (Bourli, 2019)

Εικόνα 2: Στρωματογραφική στήλη (Karakitsios, 2015), όπου με αστεράκια σημειώνονται οι πιθανές θέσεις των μητρικών πετρωμάτων

Εικόνα 4: Γεωλογική τομή Βορείου Κέρκυρας (ΙΓΜΕ, 1962, φύλλο Βόρειος και Νότιος Κέρκυρα

Εικόνα 5: Γεωλογικές τομές Νοτίου Κέρκυρας (ΙΓΜΕ, 1962, φύλλο Βόρειος και Νότιος Κέρκυρα

Εικόνα 6: Λιμνοθάλασσα Αντινιώτη

Εικόνες 7 και 8: Λιμνοθάλασσα Κορισσίων

Εικόνες 9, 10 και 11: Αμμόλοφοι και αμμοθίνες παραλίας Ίσσου

Εικόνες 12 και 13: Ποτάμι της Λευκίμμης

Εικόνες 14 και 15: Τυφλός Ποταμός (αριστερά) και εκβολή Τυφλού Ποταμού στην θάλασσα (δεξιά)

Εικόνα 16: Ποταμός Μεσογγής

Εικόνα 17: Ποταμός Ποτάμι Κέρκυρας

Εικόνα 18 και 19: Καταρράκτες Νυμφών

Εικόνα 20: Κανάλι Canal d'amour στο Σιδάρι

Εικόνα 21: Κέδρη του κεδροδάσους στον Ίσσο

Εικόνα 22: Η θέση του κεδροδάσους με τις γύρω περιοχές

Εικόνα 23: Το εσωτερικό του σπηλαίου Λουτσών

Εικόνα 24: Τα κάθετα τοιχώματα του σπηλαίου Λουτσών

Εικόνα 25: Σταλαγμίτες και σταλακτίτες τους σπηλαίου Πλατεσγούρνας

Εικόνα 26: Η «κρυμμένη» είσοδος του σπηλαίου Γραβολιθιάς

Εικόνα 27: Σταλακτίτες, σταλαγμίτες και η παρουσία νερού στο σπήλαιο Γραβολιθιάς

Εικόνα 28: Σύμπλεγμα δολινών του όρους Παντοκράτορα

Εικόνα 29: Λίμνη Άκολη

Εικόνα 30: Λίμνη Σαβούρα

Εικόνα 31: Λίμνη Βρωμολίμνη

Εικόνα 32: Συγκεντρωτική εικόνα και των τριών λιμνών (η λίμνη Σαβούρα βρίσκεται πλησίον της παραλίας Αυλάκι)

Εικόνες 33 και 34: λιμνοθάλασσα Χαλικιόπουλου

Εικόνα 35: Κουμ κουάτ

Εικόνα 36: Λιβιάδια με Ποσειδωνίες

Εικόνα 37: *Morchella esculenta*

Εικόνα 38: *Hygrocybe coccinea*

Εικόνα 39: *Omphalotus olearius*

Εικόνα 40: *Helvella crispa*

Εικόνα 41: Πασχαλίτσα *Coccinella septempunctata*

Εικόνα 42: Πετροσωλήνας *Lithophaga lithophaga*

Εικόνα 43: Δεντροβάτραχος

Εικόνα 44: Ηπειρώτικος βάτραχος

Εικόνα 45: Κορυδαλός ο λοφιοφόρος «*Galerida cristata*»

Εικόνα 46: Βίδρα «*Lutra lutra*»

Εικόνα 47: Μυοκάστορας

Εικόνα 48: Γαΐτανούρι «*Thalassoma rano*»

Εικόνα 49: Corfu Aquarium

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε κατά την διάρκεια προπτυχιακών σπουδών του τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Εθνικού και Καποδιστριακού πανεπιστημίου Αθηνών. Φέρει τον τίτλο «Καταγραφή και Ανάδειξη της Γεωλογικής Κληρονομιάς της νήσου Κέρκυρας, Ιόνιο πέλαγος, Ελλάδα» και πραγματεύεται την ανάδειξη της Γεωλογικής Κληρονομιάς και των Γεώτοπων της νήσου Κέρκυρας, ένα θέμα το οποίο προτάθηκε και ανατέθηκε από την καθηγήτρια κα. Χαρίκλεια Ντρίνια.

Θα ήθελα να την ευχαριστήσω θερμά, καθώς εκτός από επιβλέπων καθηγήτρια υπήρξε και πηγή έμπνευσης δείχνοντάς μου εμπιστοσύνη καθ' όλη την διάρκεια εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας, η οποία ήταν αποτέλεσμα άψογης συνεργασίας και αμοιβαίας εκτίμησης.

Παράλληλα θα ήθελα να ευχαριστήσω και όλα τα μέλη της Δ.Ε.Π. για την στήριξη, την ώθηση και την πολύτιμη βοήθεια που μου έδωσαν απλόχερα, στην πορεία φοίτησης μου στο τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος.

Τέλος, ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να αποδώσω στην οικογένειά μου, στους φίλους μου και στους αγαπημένους μου ανθρώπους, για την ηθική και ψυχολογική συμπαράσταση που μου παρείχαν όλα αυτά τα χρόνια και την κατανόηση που έδειξαν.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

Οι γεώτοποι, στους οποίους αναφέρετε η παρούσα εργασία, είναι ιδιαιτέρως χρήσιμοι τόσο για την κατανόηση της γεωλογίας και της γεωγραφίας, την ερμηνεία της γεωμορφολογίας, την ανάδειξη της γεωποικιλότητας, της γεωκληρονομιάς και της γεωδιατήρησης και την αποτύπωση της γεωιστορίας μιας περιοχής, όσο και για το κάλλος που προσδίδουν σε έναν τόπο, καθώς συχνά αποτελούν τοπόσημα αυτού και λειτουργούν ως αναπτυξιακοί πόλοι. Πιο συγκεκριμένα πληροφορούν για το παλαιοπεριβάλλον της περιοχής, καταγράφοντας τη γεωλογική ιστορία της, είτε λόγω περιεχομένου (απολιθώματα, ζωικά ή φυτικά, ορυκτά, πετρώματα) είτε λόγω των γεωλογικών φαινομένων και διεργασιών (ασυμφωνίες, ρήγματα, πτυχώσεις κ.τ.λ) που εμφανίζουν, ενώ παράλληλα ενισχύουν την αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στην κοινωνία και τη γεωλογία και αποτελούν μέσο για την κατανόηση και τον τρόπο δημιουργίας του γεωπεριβάλλοντος. Σημαντικοί επίσης θεωρούνται, καθώς εξασφαλίζουν ευνοϊκές συνθήκες για την παρατήρηση, καταγραφή, μελέτη και ερμηνεία τους. Τέλος, από τουριστικής πλευράς προσελκύουν το ενδιαφέρον των επισκεπτών και επιστημόνων, λειτουργώντας πολύπλευρα ως Φυσικά Μουσεία, εργαστήρια της φύσης, αξιοθέατα και τοπία. Από τα παραπάνω είναι σαφές πως αποτελούν ταξιδιωτικούς προορισμούς, οι οποίοι επιβάλλουν την επίσκεψη, συμβάλλουν στην γνώση και αναδεικνύουν το γεωτουρισμό και τις συναφείς με αυτόν δραστηριότητες των γεωξεναγών, των γεωπροϊόντων.

ΣΚΟΠΟΣ

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η καταγραφή, παρουσίαση και ανάδειξη των γεωτόπων της νήσου Κέρκυρας, την οποία μελετάμε. Ταυτόχρονα ερευνάτε και αναλύεται η βιοποικιλότητα του νησιού, ενώ παράλληλα αναγράφονται τα πλέον σημαντικά γεωγραφικά, γεωλογικά και γεωμορφολογικά της χαρακτηριστικά. Επίσης αποσκοπούμε στην αναγνώριση των θέσεων γεωλογικής κληρονομιάς ως προστατευόμενες περιοχές και στην ανάγκη διαχείρισής τους. Τέλος, αναδεικνύεται η σημασία της προστασίας των ειδών χλωρίδας και πανίδας του νησιού και της ποικιλότητας αυτού, ώστε να διασφαλιστεί το γεγονός ότι οι μελλοντικές γενιές θα μπορούν να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες (αιεφορία).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρούσα εργασία βασίστηκε κυρίως σε ελληνική βιβλιογραφία, τόσο ηλεκτρονική, όσο και γραπτή, από βιβλία και σημειώσεις που δόθηκαν στην σχολή. Παράλληλα βασίστηκε σε προσωπικές γνώσεις και βιωματικές εμπειρίες, λόγω επίσκεψης της περιοχής μελέτης. Στην συγγραφή και ολοκλήρωση της εργασίας συμπεριλήφθηκαν λόγια και ιδέες ντόπιων, ενώ αρκετό φωτογραφικό υλικό απαθανάτιστηκε κατά την επιτόπια παρατήρηση, το οποίο αποτελεί υλικό προσωπικού αρχείου. Επίσης, για τις ανάγκες της εργασίας κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία απαραίτητων πινάκων και κατάλληλων διαγραμμάτων, με σκοπό την ευκολότερη κατανόηση και την καλύτερη παρουσίαση των στοιχείων, στατιστικών ή μη. Τέλος, για κάποιες επιπλέον πληροφορίες χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα του ΙΓΜΕ (Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών) και της ΕΛΣΤΑΤ (Ελληνική Στατιστική Αρχή).

ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η εκπόνηση της εργασίας δομείται σε 5 κεφάλαια που αποσκοπούν στην μέγιστη δυνατή κατανόηση και ανάλυση όσων θέλουμε να παρουσιάσουμε και να γνωστοποιήσουμε. Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο, παρατίθενται συχνές ερωτήσεις και επεξηγούνται κάποιες έννοιες που χρησιμεύουν στην μετέπειτα πορεία της εργασίας. Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στην γεωγραφία της περιοχής μελέτης και σε επιπλέον γεωγραφικά χαρακτηριστικά, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται και κάποια δημογραφικά στοιχεία, τόσο οικονομικά, όσο και τουριστικά. Το τρίτο κεφάλαιο αναλύει την γεωλογική και γεωτεκτονική σκοπιά του νησιού, παραθέτοντας κύριες γεωλογικές μορφές του νησιού και εξηγώντας την τεκτονική του, στην διάρκεια του γεωλογικού χρόνου. Στην συνέχεια αναλύεται και η γεωμορφολογία του νησιού, η οποία συνδέεται άρρηκτα με κλιματικά και υδρογραφικά στοιχεία. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τις περιοχές NATURA της νήσου Κέρκυρας, οι οποίες έχουν ενταχθεί στο δίκτυο 2000. Επίσης αναφέρονται και κάποια άλλα σημαντικά και αξιοσημείωτα τοπία του νησιού, ενώ στο τέλος του κεφαλαίου υπάρχει ένας κατάλογος γεωτόπων. Το πέμπτο κεφάλαιο, είναι αφιερωμένο στην βιοποικιλότητα του νησιού, καθώς παρουσιάζεται αναλυτικά η χλωρίδα και η πανίδα του νησιού με τα διάφορα είδη και χαρακτηριστικά τους. Κλείνοντας, για εντρυφή στο θέμα, υπάρχει ένα λεπτομερές παράρτημα στο τέλος της εργασίας, με περισσότερα είδη χλωρίδας και πανίδας του νησιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τι είναι Γεωλογία;

Η γεωλογία είναι η φυσική επιστήμη που είναι αφιερωμένη στη μελέτη της γης, και κυρίως στοχεύει στο στερεό τμήμα της, δηλαδή στα πετρώματα από τα οποία αποτελείται, στις ιδιότητες που αυτά έχουν και στις διεργασίες που τα σχηματίζουν. Σκοπός της είναι να κατανοήσει τη φυσική σύνθεση και την εσωτερική και εξωτερική δομή του πλανήτη μας, καθώς και τις διαφορετικές διαδικασίες και δυναμικές που του επέτρεψαν να εξελιχθεί από τον σχηματισμό του μέχρι σήμερα. Χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης επιστήμης είναι πως η παρατήρηση και μελέτη στον παρόντα χρόνο παρέχει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στο παρελθόν, ενώ παράλληλα προϋποθέτει για την πιθανή μελλοντική εξέλιξη, προσπαθώντας να προβλέψει αρκετά είδη φυσικών καταστροφών. Το όνομά της προήλθε από τις ελληνικές λέξεις Geo, «γη» και logos, «λέξεις ή γνώση».

(<https://www.geol.uoa.gr/tmima/geologia/>
<https://www.olympusmuseum.gr/el/ti-einai-geologia/>)

Τι είναι Γεωτεκτονική;

Η γεωτεκτονική είναι ο κλάδος της Γεωλογίας που εξετάζει τις κινήσεις, τις μεταβολές και την εξέλιξη του στερεού φλοιού της Γης, από τα ανώτερα τμήματά του μέχρι τα κατώτερα, και αναφέρεται στη δημιουργία των γεωλογικών σχηματισμών (ηφαίστεια, πετρώματα, ορεινοί όγκοι) ως αποτέλεσμα της κίνησης των λιθοσφαιρικών πλακών. Επίσης μελετά την παραμόρφωση των πετρωμάτων σε μεγάλη κλίμακα που προσεγγίζει τον δυναμικά εξελιγμένο και εξελισσόμενο πλανήτη γη (λιθοσφαιρικές πλάκες).

(<https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/GEO315/Chapter%201-Introduction.pdf>)

Τι είναι Γεωμορφολογία;

Η Γεωμορφολογία είναι ο κλάδος της φυσικής γεωγραφίας που ασχολείται με την μελέτη, την έρευνα, την προέλευση και την εξέλιξη των μορφολογικών τύπων της επιφάνειας της Γης, ενώ παράλληλα αναλύει τις διεργασίες διαμόρφωσης του γήινου αναγλύφου. Επίσης, ασχολείται με την ταξινόμηση των μορφολογικών τύπων του φλοιού της γης κατά κατηγορίες, με βάση τους γενεσιουργούς παράγοντες που προκαλούν τη δημιουργία τους. Τέλος, η γεωμορφολογία δεν περιορίζεται στην περιγραφική προσέγγιση των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών της εξέλιξης και των γεωμορφών, αλλά έχει ουσιαστική συμβολή στην υλοποίηση, την σωστή συντήρηση και ορθή διατήρηση των έργων και κατασκευών.

(<https://opendelos.aegean.gr/opendelos/player?rid=a0914a17>)

Τι είναι Γεωπεριβάλλον;

Γεωλογικό περιβάλλον ή Γεωπεριβάλλον καλούμε το φυσικό σύνολο με δυναμικά ιδιοσυστατικά στοιχεία το έδαφος, το υπέδαφος και το καθεστώς των νερών (επιφανειακά και υπόγεια), όπως αυτό διαμορφώνεται από τη δράση των φυσικών φαινομένων και λειτουργεί ως περιβάλλον σύστημα πολλαπλών συνιστωσών για τις ανθρώπινες κοινωνικο – οικονομικές δραστηριότητες.

(<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021-2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/1.%20%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A1%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%91%201.pdf>)
<https://www.slideshare.net/HaraDrinia/ss-61905456>
<https://www.athinodromio.gr/%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%AC-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1/>)

Τι είναι Γεώτοπος – Γεωλογικό Μνημείο;

Ο όρος γεώτοπος ορίστηκε νομικά (ν.3937/ Φ.Ε.Κ 60, τ. Α /31-3-11αρ 2 εδάφιο 2) ως «οι γεωλογικές – γεωμορφολογικές δομές που συνιστούν φυσικούς σχηματισμούς και αντιπροσωπεύουν σημαντικές στιγμές της γεωλογικής ιστορίας της Γης. Είναι δε σημαντικοί μάρτυρες της μακράς εξέλιξης της ή δείχνουν σύγχρονες φυσικές, γεωλογικές διεργασίες που συνεχίζουν να εξελίσσονται στην επιφάνεια της Γης». Περιγράφει ένα διακριτό τμήμα της γεώσφαιρας με ιδιαίτερο γεωλογικό και γεωμορφολογικό ενδιαφέρον.

(<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021-2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/1.%20%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A1%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%91%201.pdf>)
<https://www.slideshare.net/HaraDrinia/ss-61905456>
<https://www.athinodromio.gr/%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%AC-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1/>)

Τι είναι Γεωλογική – Γεωμορφολογική Κληρονομιά;

Η γεωλογική – γεωμορφολογική κληρονομιά είναι το σύνολο των γεωλογικών θέσεων (γεωτόπων και γεωλογικών φυσικών μνημείων) που αξίζει να διατηρηθούν για επιστημονικούς, διδακτικούς, ιστορικούς, πολιτισμικούς και αισθητικούς λόγους (UNESCO, 1999). Προσδιορίζεται από τη σημασία και την αξία διατήρησης των γεωτόπων, λόγω των ιδιοτήτων τους (σπανιότητας, ποικιλότητας, πληρότητας, φυσικότητας, μοναδικότητας, αντιπροσωπευτικότητας), καθώς και των λόγων που την επιβάλλουν (επιστημονικοί, εκπαιδευτικοί, πολιτιστικοί, αισθητικοί).

(<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021-2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/1.%20%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A1%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%91%201.pdf>)
<https://www.slideshare.net/HaraDrinia/ss-61905456>
<https://www.athinodromio.gr/%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%AC-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1/>)

Τι είναι Γεωδιατήρηση;

Ο όρος «Γεωδιατήρηση» αφορά την διατήρηση των γεωτόπων, ως βασικές μονάδες της γεωλογικής κληρονομιάς της Γης, μέσω ειδικών διαδικασιών απογραφής, αξιολόγησης, διατήρησης, αποτίμησης και παρακολούθησης, ενώ παράλληλα αναφέρεται στο σύνολο των ενεργειών που αποσκοπούν στη διαχείριση, προστασία και διατήρηση της γεωποικιλότητας λόγω των αξιών που αυτή εμπεριέχει και οι οποίες εκλαμβάνονται ως συνδυασμός εγγενών, οικολογικών και χρηστικών (εργαλειακών) αξιών.

(<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021-2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/1.%20%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A1%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%91%201.pdf>)
<https://www.slideshare.net/HaraDrinia/ss-61905456>
<https://www.athinodromio.gr/%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%AC-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1/>)

Τι είναι Γεωδιαδρομή;

Οι γεωδιαδρομές είναι θεματικές διαδρομές βασισμένες στην ερμηνεία της γεωλογίας, αποσκοπώντας στο να φέρουν τον ενδιαφερόμενο σε επαφή με την τοπική γεωλογική κληρονομιά. Δεν απαιτείται να είναι κανείς γεωλόγος για να συμμετάσχει σε αυτές τις ξεναγήσεις – πεζοπορίες, αλλά ένας ταξιδιώτης που αναζητά στοιχεία για την ερμηνεία της γεωλογικής ιστορίας της Γης.

(https://ecomuseumzagori.gr/portfolio_page/%CE%BF-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B9-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82/)

Τι είναι Γεωποικιλότητα;

Η γεωποικιλότητα αναφέρεται στην ποικιλία των γεωμορφολογικών, γεωλογικών και εδαφικών χαρακτηριστικών που απαντώνται στην γεώσφαιρα, και ταυτόχρονα αναφέρεται στην ποικιλία συστημάτων, φαινομένων και ενεργών διεργασιών που έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία τοπίων, γεωμορφών, πετρωμάτων, ορυκτών, απολιθωμάτων, και εδαφικών και ιζηματογενών αποθέσεων.

(<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021-2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/1.%20%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A1%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%91%201.pdf>
(<https://www.slideshare.net/HaraDrinia/ss-61905456>)

Τι είναι Βιοποικιλότητα;

Ως Βιοποικιλότητα ή Βιολογική Ποικιλότητα ορίζεται η ποικιλομορφία που εμφανίζεται ανάμεσα στους ζωντανούς και μη οργανισμούς όλων των ειδών, συστημάτων και γονιδίων που υπάρχουν στον κόσμο ή σε έναν συγκεκριμένο οικότοπο και αποτελεί βασικό σταθεροποιητικό παράγοντα στη φύση. Σύμφωνα με την σύμβαση για την Βιολογική Ποικιλότητα (Rio de Janeiro, 5 Ιουνίου 1992 – Διάσκεψη κορυφής Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη): «Η παρατηρούμενη παραλλακτικότητα μεταξύ των ζώντων οργανισμών παντοίας προελεύσεως, που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, χερσαία, θαλάσσια, και άλλα υδατικά οικοσυστήματα, και τα οικολογικά συμπλέγματα στα οποία ανήκουν. Η παραλλακτικότητα αυτή αφορά στην ποικιλότητα εντός του ίδιου είδους, μεταξύ ειδών, και μεταξύ οικοσυστημάτων».

(<https://www.eea.europa.eu/el/themes/biodiversity/intro>
(https://www.efsyn.gr/nisides/143150_ma-ti-einai-ayti-i-biopoikilotita)

Τι είναι Γεωτουρισμός;

Ο γεωτουρισμός είναι μια εναλλακτική μορφή του οικοτουρισμού, η οποία συντελείται σε περιοχές με σημαντικά γεωλογικά μνημεία και βασίζεται τόσο στις αρχές της αειφορίας, όσο και στην προστασία και ανάδειξη της γεωλογικής κληρονομιάς ενός τόπου. Χαρακτηρίζεται ως «περιβαλλοντικά καινοτόμος» τουρισμός καθώς διατηρεί ή ενισχύει τον γεωγραφικό χαρακτήρα του τόπου, το περιβάλλον, τον πολιτισμό, την αισθητική, την κληρονομιά και την ευημερία των κατοίκων του.

(https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021-2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/3.%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3_1.pdf
(<https://www.slideshare.net/HaraDrinia/ss-61905456>)

Τι είναι Προστατευόμενες Περιοχές NATURA 2000;

Το Ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000 είναι ένα δίκτυο ζωνών προστασίας της φύσης που εκτείνεται σε ολόκληρη την Κοινότητα και στοχεύει στην μακροπρόθεσμη διατήρηση των πιο πολύτιμων και των πλέον απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας, σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ αλλά και στην προστασία των πτηνών, σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ της ΕΕ. Πρόκειται για είδη και οικοτόπους που θεωρούνται ευρωπαϊκής σημασίας επειδή απειλούνται με εξαφάνιση, είναι ευάλωτα, σπάνια ή ενδημικά, ή συνιστούν εξαιρετικά παραδείγματα τυπικών χαρακτηριστικών μίας περιοχής.

(https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/faq_el.htm#1-0)

2.2 ΦΥΣΙΚΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η ακτογραμμή της Κέρκυρας απλώνεται σε ένα μήκος 217 χλμ. και σχηματίζει αρκετούς μικρούς όρμους με παραλίες και ακρωτήρια. Μεταξύ της Κέρκυρας και της Ηπειρωτικής ακτής εκτείνεται η σχεδόν κλειστή Κερκυραϊκή θάλασσα, η οποία είναι πολύ στενή στο βόρειο τμήμα της, όπου εκεί σχηματίζεται ο πορθμός του βορείου στενού Κέρκυρας και ευρύτερη στο νότιο τμήμα όπου δημιουργείται το νότιο στενό Κέρκυρας, πλάτους περίπου 10 χλμ. Ο πυθμένας της Κερκυραϊκή θάλασσας είναι σχεδόν επίπεδος, με βάθος 50-70 μέτρα και μόνο πολύ κοντά στις ακτές ανυψώνεται βαθμιαία. Στη δυτική πλευρά του νησιού εκτείνεται η ανοιχτή θάλασσα του Ιονίου, όπου λόγω της κυματώδους μορφής της κατά το μεγαλύτερο διάστημα του έτους, πέφτει με ορμή στη στεριά και προκαλεί την διάβρωσή της, με αποτέλεσμα οι δυτικές ακτές της Κέρκυρας να είναι απότομες, γεγονός που δυσκολεύει την αλιεία και τις συγκοινωνίες. Στο βόρειο τμήμα σχηματίζονται οι κόλποι του Αγίου Γεωργίου και των Λιαπάδων. Αντίθετα, οι ανατολικές ακτές στην πιο ήρεμη Κερκυραϊκή θάλασσα είναι ομαλές, τοξοειδείς και σχηματίζουν κόλπους, όπως αυτόν της πόλης στο κεντρικό τμήμα και της Λευκίμμης στο νότιο. Το υδρογραφικό δίκτυο της Κέρκυρας συμπληρώνουν τα ποτάμια και οι λιμνοθάλασσες του νησιού, με σημαντικότερα ποτάμια τα: Μέγας Ποταμός, Τυφλοπόταμος, Λευκίμμης και Μεσογγής που χωρίζει κατά κάποιο τρόπο τη νότια με την υπόλοιπη Κέρκυρα. Από τις λιμνοθάλασσες ξεχωρίζουν οι: Κορισσίων, Αντινιώτη, Χαλικιόπουλου και η Αλυκή της Λευκίμμης, ενώ στα κεντρικά υπάρχει ένα μοναδικό σύστημα από πολλές όμορφες μικρές λίμνες που οφείλεται σε καρστικούς σχηματισμούς (Καρστικό οροπέδιο Παντοκράτωρα).

Η Κέρκυρα παρότι δεν είναι διάσημη για την βιοποικιλότητα της, όσο τουλάχιστον κάποια άλλα μεγάλα νησιά, εντούτοις φιλοξενεί πολλά σπάνια και ακριβοθώρητα φυτά και ζώα.

Αναφορικά με το νησί της Κέρκυρας, που αποτελεί και την πρωτεύουσα της Περιφέρειας συναντάμε την Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας η οποία είναι χαρακτηρισμένη από το 2007 ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Άλλοι αξιόλογοι αρχαιολογικοί χώροι της Κέρκυρας είναι ο Ναός της Αρτέμιδος στους Αγίους Θεοδώρους, ο Ναός Ιάσωνος και Σωσιπάτρου, το Μνημείο του Μενεκράτη, το Παλαιό Φρούριο, τα Ρωμαϊκά Λουτρά Παλαιόπολης, η Αγορά της Αρχαίας Πόλης της Κέρκυρας, το Ανακτορικό Συγκρότημα Αχιλλείων, τα Νεώρια, η Οικία του Καποδίστρια κ.α.

Ακόμη μία ιδιαιτερότητα του νησιού, είναι ότι έχουν βραβευτεί, το 2018, 11 παραλίες με γαλάζια σημαία, οι οποίες είναι: Canal d'Amour, Άγιος Ιωάννης Περιστερών, Αλμυρός, Αλυκές Ποταμού, Δασιά, Δαφνίλα, Ίσσοι, Κάβος, Κομμένο, Κοντόγιαλος, Κοντόκαλι.

Σχετικά με την πρόσβαση στο νησί, μπορεί να πραγματοποιηθεί, είτε παραθαλάσσια με πλοίο, από τα δύο κύρια λιμάνια, είτε με αεροπλάνο. Από το λιμάνι της Ηγουμενίτσας στην ηπειρωτική χώρα, υπάρχουν πολύ συχνά δρομολόγια, προς το κεντρικό λιμάνι της Κέρκυρας, και προς το λιμάνι της Λευκίμμης στα νότια του νησιού. Αρκετά μεγάλη είναι και η άφιξη πλοίων από την πόλη της Πάτρας, αλλά και από τα ιταλικά λιμάνια.

Επίσης πρόσβαση στο νησί, μπορεί και να πραγματοποιηθεί και σε μικρότερα λιμάνια, όπως αυτό του Σιδαρίου και του Αγίου Στεφάνου των Αυλιωτών, όπου δέχονται πλοία με εκκίνηση τα Διαπόντια νησιά ή άλλες μικρότερες νησίδες της ενότητας.

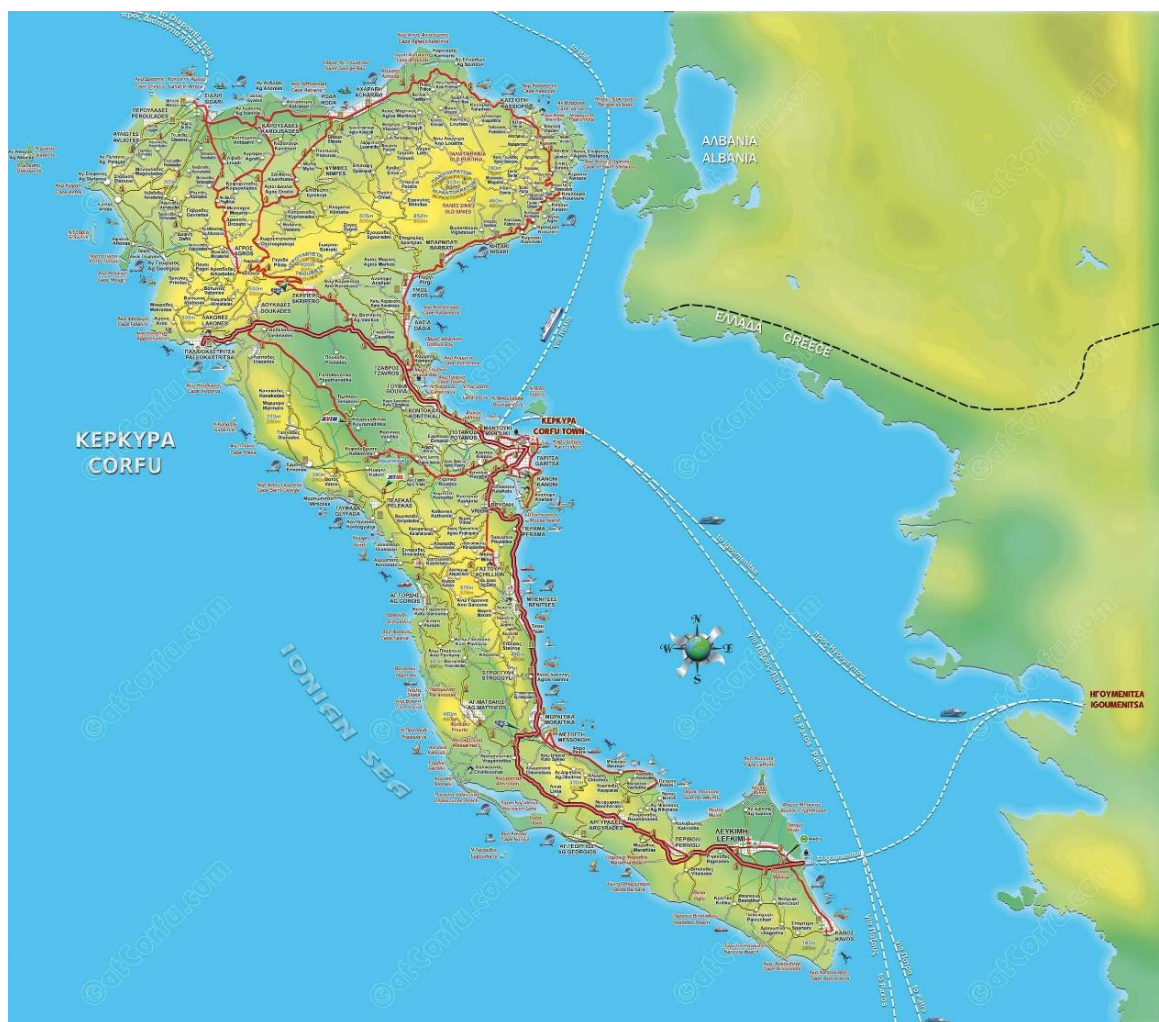
Για τους περισσότερους επισκέπτες όμως, η πύλη προς το νησί είναι το διεθνές αεροδρόμιο Ιωάννης Καποδίστριας, που τη συνδέει με πολλά μεγάλα Ευρωπαϊκά αεροδρόμια, και βρίσκεται κεντρικά του νησιού.

Κύρια λιμάνια

- Κέρκυρα (98 θέσεις)
- Λευκίμμη (θα το μετατρέψουν σε ιδιωτική μαρίνα)

Μαρίνες και μικρότερα λιμάνια

- Γουβιά (1.068 θέσεις)
- Άγιος Στέφανος Αυλιωτών (πλοία από και προς τα Διαπόντια νησιά)
- Σιδάρι (πλοία από και προς τα Διαπόντια νησιά)
- Κασσιόπη
- Ημερολιά (από λιμάνι θα μετατραπεί σε ιδιωτική μαρίνα)
- Μπενίτσες
- Αλύπα Παλαιοκαστρίτσας

Χάρτης 2: Χάρτης με τα λιμάνια και την πρόσβαση από και προς την Κέρκυρα

Η κύρια ασχολία των κατοίκων της Κέρκυρας αφορά κατά κύριο λόγο τον τουρισμό, ο οποίος είναι ο σημαντικότερος οικονομικός παράγοντας για το νησί, και έπειτα την γεωργία. Το εμπόριο συγκεντρώνεται κυρίως στις τουριστικές περιοχές και στην πόλη της Κέρκυρας, με πρωταγωνιστικό ρόλο να έχουν τα διάφορα τοπικά προϊόντα όπως το «κουμ-κουάτ» της Κέρκυρας, τα αλλαντικά της, οι μπύρες, η μοναδική στον κόσμο τζιτζιμπίρα, το μέλι, το κρασί (ποικιλία κακοτρύγης), οι ελιές, το λάδι και οι ποικιλίες αυτοφυών αρωματικών φυτών και σαπουνιών. Το μεγαλύτερο μέρος της καλλιεργήσιμης έκτασης καταλαμβάνουν οι δεντροκαλλιέργειες και κυρίως οι ελιές και τα εσπεριδοειδή, με την χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση να καταλαμβάνει το 37,7% του συνόλου των εδαφών του νομού της Κέρκυρας. Η ελαιοκαλλιέργεια κυριαρχεί στο νησί με τους κερκυραϊκούς ελαιώνες να ανέρχονται σε εκτάσεις περίπου 240.000 στρεμμάτων με κυρίαρχη ποικιλία τη «λιανολιά». Η καλλιέργεια της αμπέλου, με πιο γνωστή την ποικιλία «κακοτρύγης» απασχολεί μόλις το 3,3% της καλλιεργήσιμης γης, με ελάχιστα στρέμματα να διατίθενται για βιολογική καλλιέργεια.

Από κτηνοτροφικής απόψεως, εξαιτίας της μορφολογίας του νησιού, η Κέρκυρα παρουσιάζει την πιο αναπτυγμένη κτηνοτροφία όλων των Επτανήσων, ιδιαίτερα την αγελαδοτροφεία, η οποία σήμερα είναι εντελώς περιορισμένη, έχοντας 12,6 χιλ. αιγοπρόβατα και ελάχιστη εκτροφή χοίρων και βοοειδών. Ακόμη ένας κλάδος ο οποίος είναι αρκετά διαδεδομένος στην Κέρκυρα είναι ο κλάδος της μελισσοκομίας, που εξελίσσεται με ικανοποιητικούς ρυθμούς, μετρώντας 90-100 τόνους ετήσιας παραγωγής, 2 τυποποιητήρια και 1 Μελισσοκομικό Συνεταιρισμό. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης και η αλιεία, με την οποία ασχολούνται πολλοί κάτοικοι των παραλίων και είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη στη θαλάσσια περιοχή της Κέρκυρας, με την παράκτια αλιεία να μετρά 650 σκάφη και την μέση αλιεία με 15 σκάφη). Στο νησί υπάρχει επίσης 1 μονάδα ιχθυοκαλλιέργειας που εκτρέφει λαβράκια και τσιπούρες (περί τους 300τ/έτος) με διάθεση κυρίως στην ιταλική αγορά.

2.3 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και την απογραφή 2021 καταγράφηκε ο συνολικός πληθυσμός της περιφερειακής ενότητας της Κέρκυρας, ο οποίος ανέρχεται στα 99.847 άτομα, εκ των οποίων τα 48.847 είναι άνδρες, ενώ τα υπόλοιπα 51.000 είναι γυναίκες. Εν ολίγης μπορούμε να διαπιστώσουμε πως ο πληθυσμός των ανδρών στην περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας καλύπτει το 49,4% του συνόλου, ενώ ο γυναικείος πληθυσμός το 50,6%. Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία για τον συνολικό μόνιμο πληθυσμό όλων των δήμων που ανήκουν στην περιφερειακή ενότητα της Κέρκυρας. Επίσης φαίνεται αναλυτικά ο πληθυσμός κατά φύλο, καθώς και το ποσοστό κάθε φύλου επί τον συνολικό πληθυσμό.

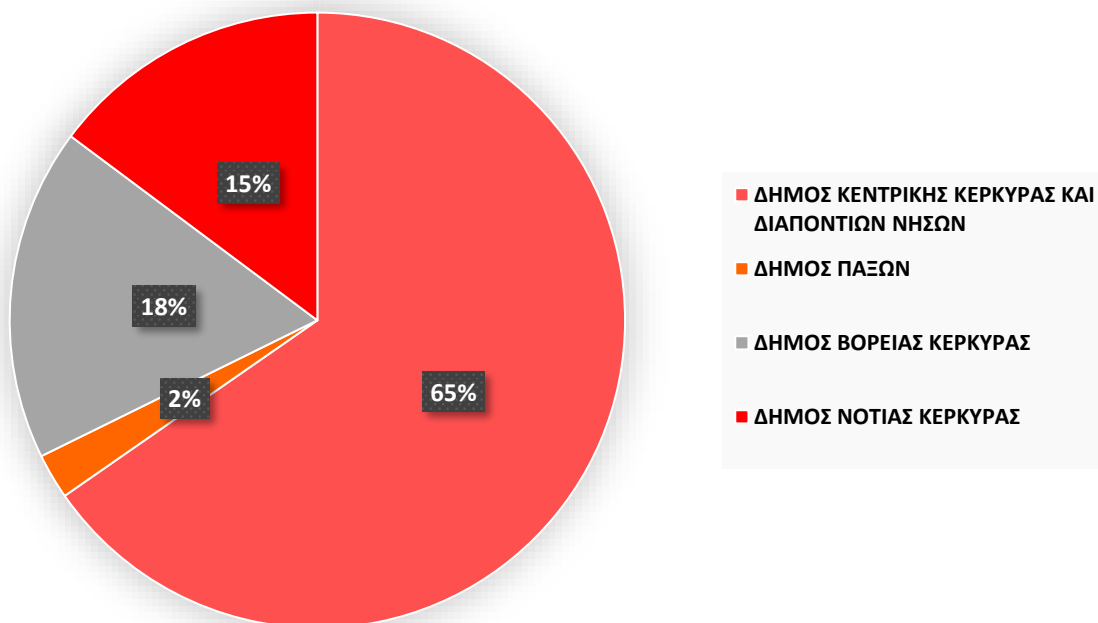
	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΔΡΩΝ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΑΝΔΡΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	99.847	48.847	51.000	49,4	50,6
ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	65.237	31.512	33.725	48,3	51,7
ΔΗΜΟΣ ΠΑΞΩΝ	2.383	1.171	1.212	49,1	50,9
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	17.455	8.679	8.776	49,7	50,3
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	14.772	7.485	7.287	50,7	49,3

Πίνακας 1: Συνολικός πληθυσμός, πληθυσμός κατά φύλο και ποσοστά επί του συνολικού πληθυσμού της περιφερειακής ενότητας της Κέρκυρας και των δήμων της

Παρακάτω παρατίθενται κάποια διαγράμματα και γραφήματα που αφορούν τους πληθυσμούς της περιφερειακής ενότητας της Κέρκυρας και των δήμων της, τα οποία επεξηγούν καλύτερα τον παραπάνω πίνακα συνδυάζοντας τους συνολικούς μόνιμους πληθυσμούς, τους πληθυσμούς κατά φύλο και τα αναγραφόμενα ποσοστά του κάθε φύλου επί του συνολικού πληθυσμού.

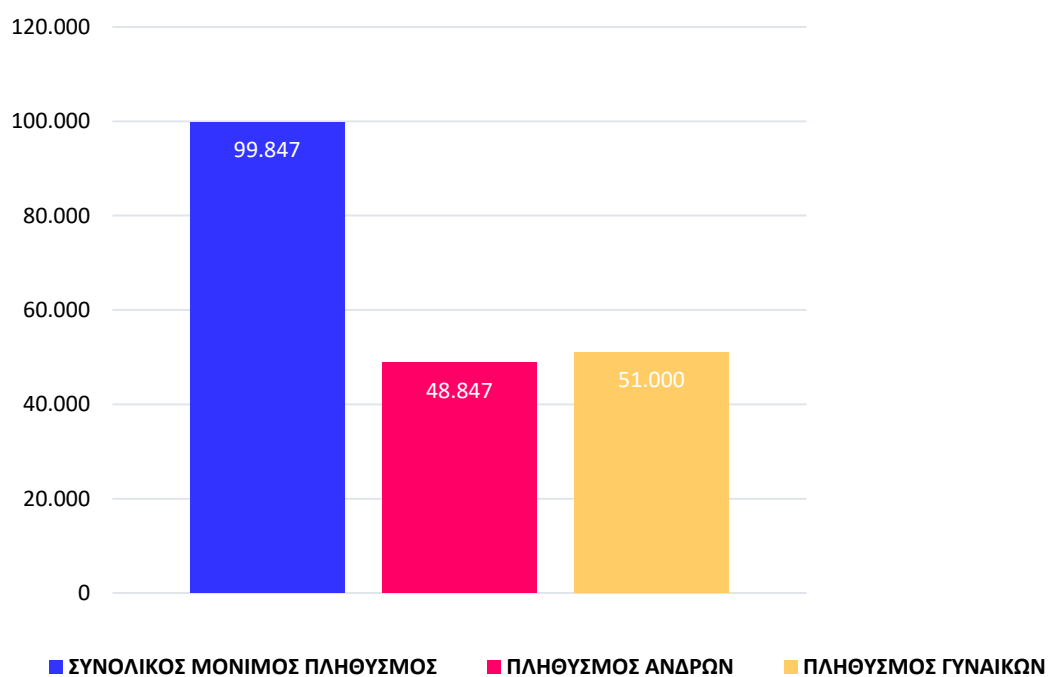

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (2021)

Διάγραμμα 1: Απογραφή πληθυσμού των δήμων της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας (2021)

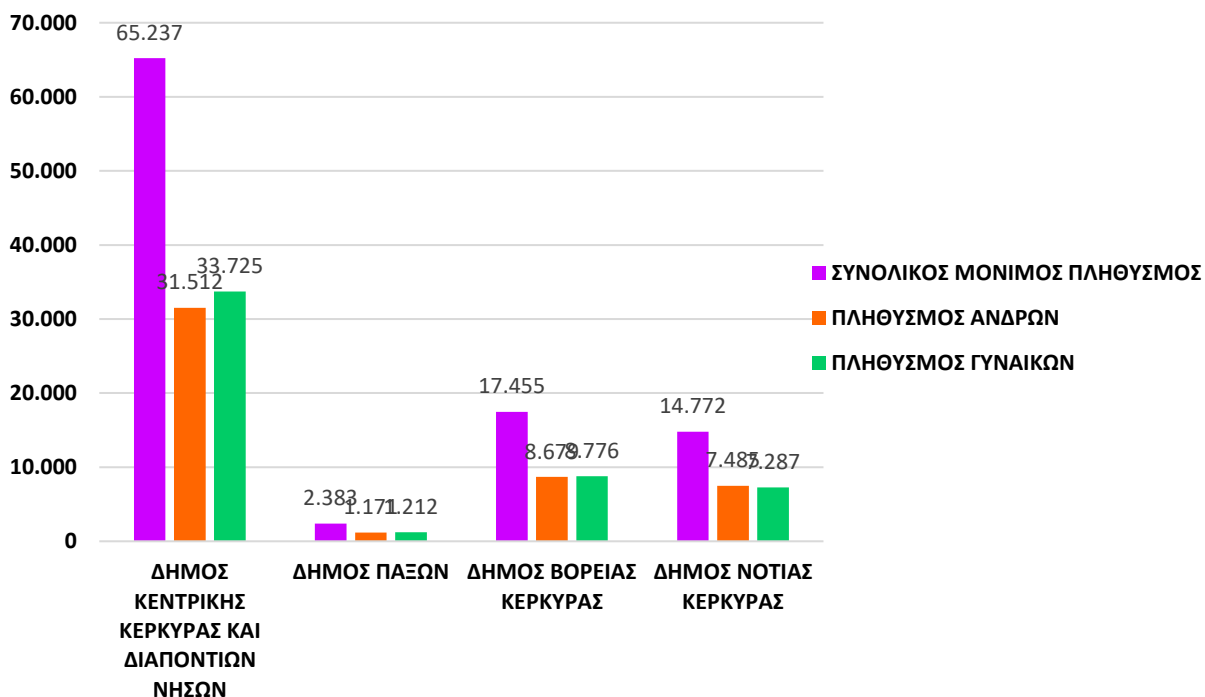
ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ (2021)

Διάγραμμα 2: Απογραφή πληθυσμού της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας κατά φύλο (2021)

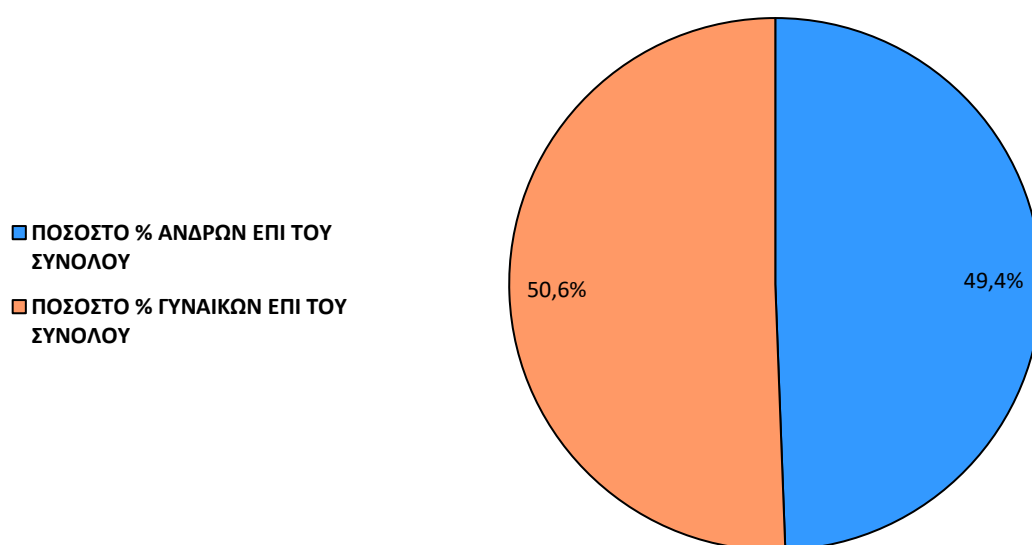

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ (2021)

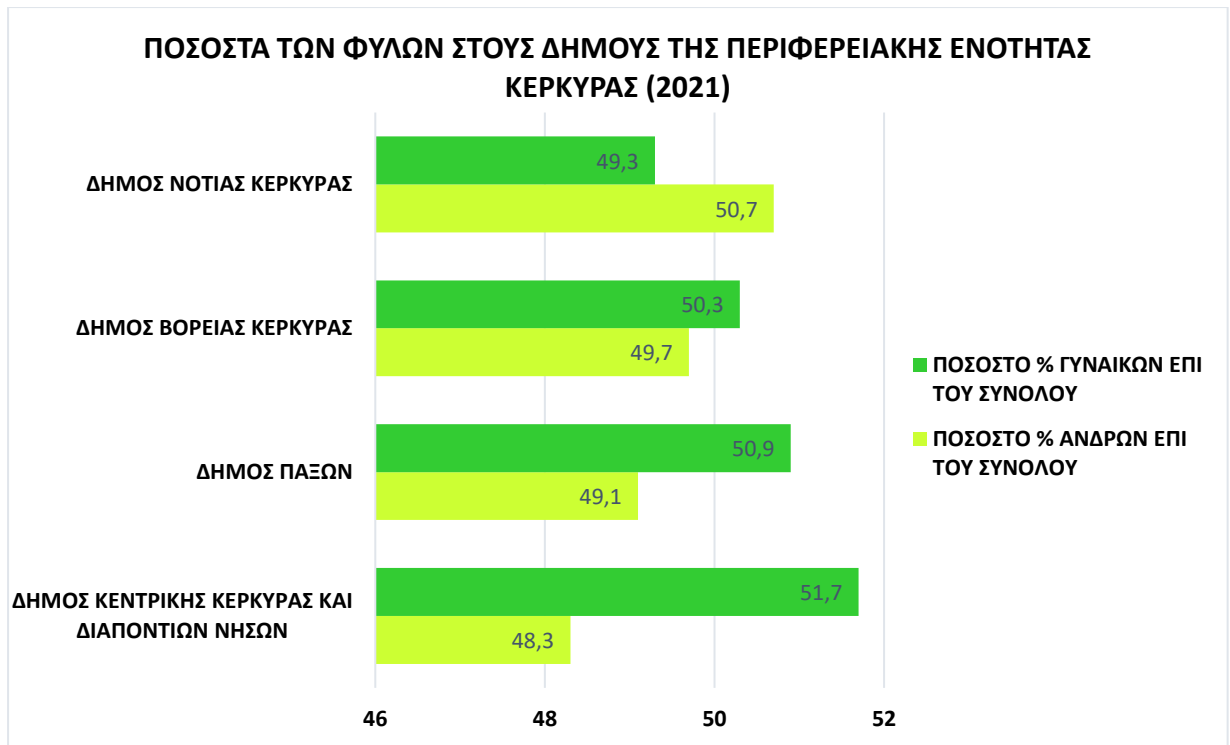

Διάγραμμα 3: Απογραφή πληθυσμού των δήμων της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας κατά φύλο (2021)

ΠΟΣΟΣΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (2021)

Διάγραμμα 4: Ποσοστά των φύλων της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας (2021)

Διάγραμμα 5: Ποσοστά των φύλων στους δήμους της περιφερειακής ενότητας Κέρκυρας (2021)

Όπως φάνηκε από τα παραπάνω διαγράμματα, είναι αξιοσημείωτο το ποσοστό πληθυσμού του δήμου κεντρικής Κέρκυρας και Διαπόντιων νήσων, που καταλαμβάνει το 65% του ποσοστού της περιφερειακής ενότητας της Κέρκυρας, έναντι όλων των υπολοίπων δήμων που έχουν σημαντικά μικρότερα πληθυσμιακά ποσοστά, και ιδίως του δήμου Παξών, όπου το ποσοστό του επί τον συνολικό μόνιμο πληθυσμό της περιφέρειας ανέρχεται μόλις στο 2%. Ακόμη μια σημαντική παρατήρηση είναι πως στον δήμο κεντρικής Κέρκυρας και Διαπόντιων νήσων υπάρχει η μεγαλύτερη διαφορά στα ποσοστά των δύο φύλων επί του συνολικού πληθυσμού του ίδιου του δήμου, η οποία υπολογίζεται στο 3,4% υπέρ των γυναικών, ενώ οι υπόλοιπες διαφορές των ποσοστών δεν ξεπερνούν το 2%. Τέλος η επικράτηση του γυναικείου φύλου, παρατηρείται τόσο σε όλη την περιφέρεια, όσο και στους περισσότερους δήμους της, πλην του δήμου της νότιας Κέρκυρας.

2.4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η ενότητα αυτή ασχολείται με τον τουρισμό της νήσου Κέρκυρας και τα διάφορα τουριστικά της στοιχεία, τα οποία έχουν παρθεί από διάφορους φορείς, όπως αυτόν της ΕΛΣΤΑΤ και της Eurostat. Για την ευκολότερη κατανόηση και επεξήγηση των τουριστικών στοιχείων κρίθηκε σκόπιμο να δημιουργηθούν πίνακες που απεικονίζουν με περισσότερη ακρίβεια και σαφήνεια τα δεδομένα που πρέπει να αναλυθούν. Αρχικά, παρουσιάζονται βασικά στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας για το έτος 2021, τόσο στα ξενοδοχειακά καταλύματα της Κέρκυρας, όσο και σε καταλύματα πιο σύντομης διαμονής. Όπως προκύπτει από τους πίνακες 2 και 3, οι αφίξεις και διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία είναι περισσότερες από αυτές στα καταλύματα πιο σύντομης διαμονής, ενώ παράλληλα φαίνεται πως οι αφίξεις των αλλοδαπών είναι σημαντικές περισσότερες από αυτές των ημεδαπών. Προς μεγάλη επίσης έκπληξη, παρόλες τις οικονομικές δυσκολίες της εποχής και δεδομένου της έξαρσης της πανδημίας, τα ξενοδοχεία πληρώθηκαν στο 58,4% τους.

Στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα (2021)

Αφίξεις αλλοδαπών	664.354
Αφίξεις ημεδαπών	87.437
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	3.367.119
Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	268.162
Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων	58,4%

Πίνακας 2: Στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα (2021)

Στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (2021)

Αφίξεις αλλοδαπών	148.480
Αφίξεις ημεδαπών	3.215
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	831.704
Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	17.117

Πίνακας 3: Στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (2021)

Στην συνέχεια της εργασίας, παρουσιάζονται κάποιοι πίνακες που αποτυπώνουν τα δυναμικά των διάφορων καταλυμάτων της Κέρκυρας και των χώρων που παρέχουν για ύπνο και ξεκούραση. Όπως φαίνεται από τα παρακάτω δεδομένα, υπάρχουν αρκετά ξενοδοχεία και αρκετά ενοικιαζόμενα δωμάτια, καθώς επίσης και χώροι για κάμπινγκ, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί εξαιτίας της ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού. Τέλος, δεν είναι λίγοι αυτοί που προτιμούν πολυτελής και πλουσιοπάροχες διακοπές σε επαύλεις.

Ξενοδοχειακό δυναμικό Κέρκυρας (2021)

	5*	4*	3*	2*	1*	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΟΝΑΔΕΣ	30	60	105	169	50	414
ΔΩΜΑΤΙΑ	6.340	6.125	6.207	5.396	1.078	25.146
ΚΛΙΝΕΣ	13.116	11.944	12.042	10.239	2.078	49.419

Πίνακας 4: Ξενοδοχειακό δυναμικό Κέρκυρας (2021)

Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων Κέρκυρας (2019)

	4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΟΝΑΔΕΣ	71	276	636	642	1.625
ΔΩΜΑΤΙΑ	494	1.476	3.363	2.900	8.233
ΚΛΙΝΕΣ	1.333	4.058	8.709	7.536	21.636

Πίνακας 5: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων Κέρκυρας (2019)

Δυναμικό κάμπινγκ Κέρκυρας (2018)

	4*	3*	2*	1*	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΟΝΑΔΕΣ	1	1	7	0	9
ΟΙΚΙΣΚΟΙ	26	0	114	0	140
ΘΕΣΕΙΣ	101	83	478	0	662

Πίνακας 6: Δυναμικό κάμπινγκ Κέρκυρας (2018)

**Δυναμικό Τουριστικών Επιπλωμένων Κατοικιών
Και Επαύλεων Κέρκυρας (2018)**

ΜΟΝΑΔΕΣ	793
ΔΩΜΑΤΙΑ	976
ΚΛΙΝΕΣ	6.106

Πίνακας 7: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων Κέρκυρας (2018)

Για την ολοκλήρωση των τουριστικών στοιχείων της Κέρκυρας, πρέπει να αναφέρουμε τις κινήσεις και αφίξεις των τουριστών στο νησί κατά το 2021, οι οποίες γίνονται είτε αεροπορικώς, είτε μέσω πλοίων και караβιών. Αρχικά βλέπουμε πως οι περισσότεροι τουρίστες που φτάνουν στην Κέρκυρα, είναι τουρίστες εσωτερικού, δηλαδή έχουν σημείο εκκίνησης κάποιο μέρος εντός της υπόλοιπης Ελλάδας. Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε από τον πίνακα 8, οι τουρίστες του εσωτερικού προτιμούν την άφιξη στο νησί με κάποιο πλοίο, ενώ αντίθετα, οι τουρίστες του εξωτερικού προτιμούν την άφιξή τους με αεροπλάνο. Επίσης υπάρχει και μια κατηγορία τουριστών που επιλέγουν να κάνουν κρουαζιέρες περνώντας από το νησί, σταματώντας και σταθμεύοντας σε κάποιο λιμάνι ή μαρίνα. Ακόμη, να αναφέρουμε πως οι περισσότεροι τουρίστες που φτάνουν στο νησί ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για την ιστορική και θρησκευτική κληρονομιά του τόπου, γεγονός που αυξάνει τις επισκέψεις τόσο στα μουσεία, όσο και στους αρχαιολογικούς χώρους

Τουριστικά στοιχεία Κέρκυρας (2021)

Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις	899.771
Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού	105.544
Διακινηθέντες εξωτερικού στους λιμένες	109.039
Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες	1.149.514
Αριθμός κρουαζιερόπλοιων	200
Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας	234.699
Επισκέπτες σε μουσεία	47.124
Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους	159.583

Πίνακας 8: Τουριστικά στοιχεία Κέρκυρας (2021)

Κλείνοντας αυτήν την ενότητα, θα γίνει λόγος για κάποια τουριστικά και τουριστικό – οικονομικά στοιχεία της περιφέρειας των Ιονίων νήσων, η οποία περιλαμβάνει την νήσο της Κέρκυρας. Στον πίνακα 9 αναγράφονται στοιχεία τουριστικής απασχόλησης της περιφέρειας για το έτος 2021, τα οποία αφορούν το σύνολο των απασχολούμενων, την ενασχόλησή τους στον χώρο εστίασης – παροχής υπηρεσιών και σε λοιπούς κλάδους, καθώς και τα ποσοστά των απασχολούμενων σε κάθε κλάδο ως προς το σύνολο της περιφέρειας.

Στοιχεία τουριστικής απασχόλησης της περιφέρειας Ιονίων νήσων (2021)

Σύνολο απασχολούμενων χώρας	3.928.000
Σύνολο απασχολούμενων Ιονίων νήσων	72.300
Σύνολο απασχολούμενων σε δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	19.200
Σύνολο απασχολούμενων σε λοιπούς κλάδους	53.100
Ποσοστό υπηρεσιών ως προς το σύνολο της Περιφέρειας	26,5 %
Ποσοστό λοιπών κλάδων ως προς το σύνολο της Περιφέρειας	73,5%

Πίνακας 9: Στοιχεία τουριστικής απασχόλησης της περιφέρειας Ιονίων νήσων (2021)

Στον πίνακα 10 παρουσιάζονται κάποια οικονομικό – τουριστικά στοιχεία της περιφέρειας των Ιονίων νήσων για το έτος 2021. Σε αυτόν πίνακα μπορούμε να δούμε τις επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν στην περιφέρεια, τις διανυκτερεύσεις της, τις δαπάνες ανά επίσκεψη και διανυκτέρευση που καταγράφηκαν, την μέση διάρκεια παραμονής των τουριστών, καθώς και τις εισπράξεις που έγιναν.

Οικονομικό - τουριστικά στοιχεία περιφέρειας Ιονίων νήσων (2021)

Επισκέψεις	1.742,2
Διανυκτερεύσεις	14.390,5
Δαπάνη / επίσκεψη	744,6 ευρώ
Δαπάνη / διανυκτέρευση	90,2 ευρώ
Μέση διάρκεια παραμονής	8,3
Εισπράξεις	1.297,3 εκατ. ευρώ

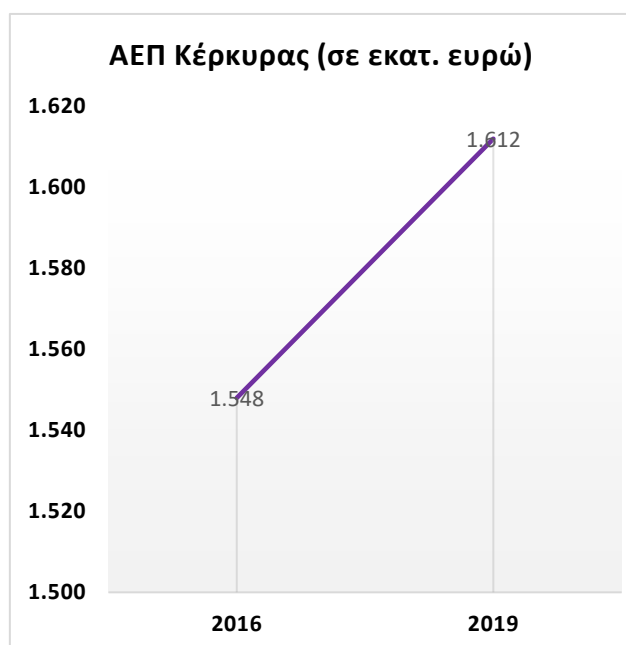
Πίνακας 10: Οικονομικό - τουριστικά στοιχεία περιφέρειας Ιονίων νήσων (2021)

2.5 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στην παρούσα ενότητα η εργασία αναφέρεται στα οικονομικά στοιχεία της νήσου Κέρκυρας, τα οποία έχουν δανειστεί από την ΕΛΣΤΑΤ, το Eurostat και σχετικά υπουργεία και φορείς. Πρωτίστως, και σύμφωνα με τον πίνακα 11, μετρούνται το ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Κέρκυρας για τα έτη 2016 και 2019. Το ΑΕΠ, ή αλλιώς Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, είναι το κυριότερο μακροοικονομικό μέγεθος μιας χώρας, που αποτελεί παγκοσμίως τον δείκτη μέτρησης της οικονομικής δραστηριότητάς της. Ο βασικός στόχος μέτρησής του είναι η απόκτηση ενός μέτρου της συνολικής ποσότητας αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται για την αγορά σε μία δεδομένη χώρα κατά μία δεδομένη χρονική περίοδο. Προς επεξήγηση του παρακάτω πίνακα, έχουν κατασκευαστεί τα διαγράμματα 6 και 7, τα οποία απεικονίζουν την αύξηση, τόσο του ΑΕΠ, όσο και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Κέρκυρας από το έτος 2016 έως το 2019.

	2016	2019
ΑΕΠ Κέρκυρας (σε εκατ. ευρώ)	1.548	1.612
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ Κέρκυρας (σε ευρώ)	15.048	15.859

Πίνακας 11: ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ Κέρκυρας

Διάγραμμα 6: ΑΕΠ Κέρκυρας

Διάγραμμα 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ Κέρκυρας

Σύμφωνα με τους Parkin, Powell και Matthews (2013), τα οικονομικά ενεργά άτομα, τα οποία αποτελούν και το εργατικό δυναμικό, είναι εκείνα τα άτομα, που εργάζονται ή είναι πρόθυμα και ικανά να εργαστούν και κάνουν ενέργειες για να εξασφαλίσουν την εργασία τους. Στους οικονομικά ενεργούς περιλαμβάνονται τόσο οι απασχολούμενοι, όσο και οι άνεργοι. Ως απασχολούμενοι θεωρούνται τα άτομα τα οποία έχουν οποιαδήποτε πλήρη ή μερική επαγγελματική απασχόληση, όπως μισθωτοί, εργοδότες και αυτοτελώς εργαζόμενοι, ανεξάρτητα αν απουσιάζουν προσωρινά από την εργασία τους λόγω ασθένειας, άδειας ή απεργίας. Άνεργοι θεωρούνται τα άτομα που βρίσκονται σε ηλικία απασχόλησης, είναι ικανά και διαθέσιμα να εργαστούν αλλά δεν βρίσκουν εργασία. Τα οικονομικά μη ενεργά άτομα, ή αλλιώς ανενεργά άτομα, περιλαμβάνουν όλους όσους δε μπορούν ή δεν επιθυμούν να συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό, όπως άτομα με βαριές αναπηρίες, νοικοκυρές, σπουδαστές, εισοδηματίες και άεργους. Στους παρακάτω πίνακες λοιπόν (πίνακας 12 και 13) καταγράφονται οι παραπάνω ορισμοί με τα αριθμητικά τους δεδομένα και στοιχεία, τόσο για την νήσο της Κέρκυρας, όσο και για ολόκληρη της περιφέρεια των Ιονίων νήσων. Πιο συγκεκριμένα, στον πίνακα 12 παρουσιάζονται οι απασχολούμενοι της χώρας και της Κέρκυρας, το σύνολο των επιχειρήσεων της χώρας και της Κέρκυρας, καθώς και τα ποσοστά του νησιού στο σύνολο της χώρας. Σχετικά με τον πίνακα 13, μετρώνται για την χώρα και την περιφέρεια των Ιονίων νήσων, τα οικονομικά ενεργά άτομα (που περιλαμβάνουν τους απασχολούμενους και τους ανέργους), τα άτομα εκτός του εργατικού δυναμικού και τα αντίστοιχα ποσοστά της περιφέρειας επί την χώρα.

Οικονομικά στοιχεία Κέρκυρας 2016			
Σύνολο εργαζομένων χώρας	1.731.963	Αριθμός εργαζομένων Κέρκυρας επί του συνόλου των εργαζομένων της χώρας	0,82%
Σύνολο εργαζομένων Κέρκυρας	14.220		
Σύνολο επιχειρήσεων χώρας	275.044	Αριθμός επιχειρήσεων και παραρτημάτων Κέρκυρας επί του συνόλου των επιχειρήσεων της χώρας	1,35%
Σύνολο επιχειρήσεων και παραρτημάτων Κέρκυρας	3.717		

Πίνακας 12: Οικονομικά στοιχεία Κέρκυρας 2016

Οικονομικά στοιχεία Α' τριμήνου 2022

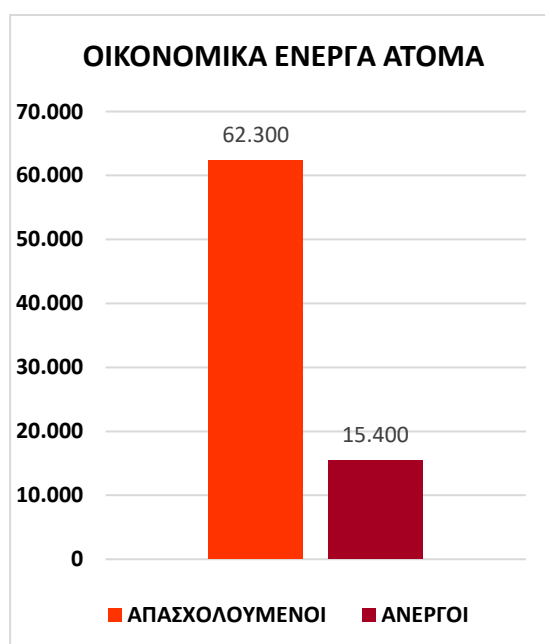
Απασχολούμενοι χώρας	4.044.000
Απασχολούμενοι περιφέρειας Ιονίων νήσων	62.300
Άνεργοι χώρας	647.200
Άνεργοι Ιονίων νήσων	15.400
Άτομα εκτός του εργατικού δυναμικού χώρας	4.364.600
Άτομα εκτός του εργατικού δυναμικού Ιονίων νήσων	92.200
Ποσοστό ανεργίας χώρας	13,8%
Ποσοστό ανεργίας Ιονίων νήσων	19,8%
Ποσοστό εργατικού δυναμικού χώρας	51,8%
Ποσοστό εργατικού δυναμικού Ιονίων νήσων	45,7%

Πίνακας 13: Οικονομικά στοιχεία Α' τριμήνου 2022

Προς ανάλυση του πίνακα 13, δημιουργήθηκαν τα παρακάτω διαγράμματα 8 και 9, όπου το πρώτο αποτυπώνει το ποσοστό του οικονομικά ενεργού και μη πληθυσμού της περιφέρειας των Ιονίων νήσων, ενώ το δεύτερο απεικονίζει το σύνολο των απασχολούμενων και των ανέργων του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας.

Διάγραμμα 8: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός

Διάγραμμα 9: Οικονομικά ενεργά άτομα

Εν συνεχεία και για την ολοκλήρωση αυτού του κεφαλαίου, παρατίθεται ο συγκεντρωτικός οικονομικός προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων του 2018 για το νησί της Κέρκυρας, στοιχεία και δεδομένα τα οποία πάρθηκαν από την Δ.Ε.Υ.Α.Κ. Σύμφωνα με τον κάτωθεν πίνακα 14 παρουσιάζονται αναλυτικά όλα τα έσοδα και έξοδα του νησιού, τα γενικά και επιμέρους σύνολα αυτών. Τέλος, υπολογίζεται η διαφορά των εσόδων και εξόδων, η οποία αντιστοιχεί στο τελικό χρηματικό απόθεμα.

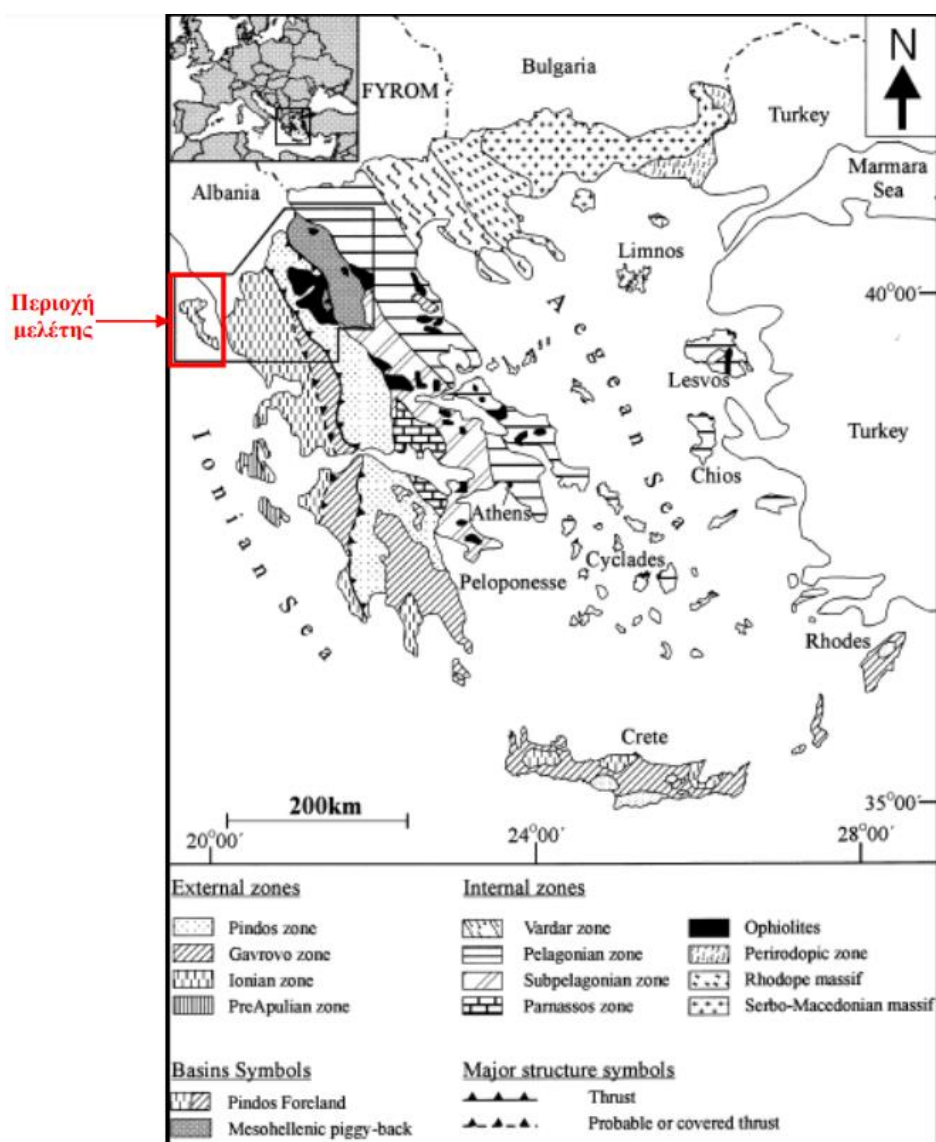
Οικονομικός προϋπολογισμός εσόδων – εξόδων Κέρκυρας 2018 (σε ευρώ)			
<u>Έσοδα</u>		<u>Έξοδα</u>	
Γενικό σύνολο προϋπολογισμού εσόδων	24.768.300,00	Γενικό σύνολο προϋπολογισμού εξόδων	24.131.502,88
Σύνολα τακτικών (λειτουργικών) εσόδων	15.168.300	Σύνολο τακτικών (λειτουργικών) εξόδων	15.320.850,00
Σύνολο εκτάκτων εσόδων	230.000,00	Σύνολο εκτάκτων εξόδων	578.500,00
Σύνολο απαιτήσεων - διαθέσιμων – δανεισμού	9.370.000,00	Σύνολο υποχρεώσεων - οφειλών προηγούμενων ετών	3.611.652,88
		Σύνολο επενδύσεων	4.620.500,00
Αποθεματικό 636.797,12			

Πίνακας 14: Οικονομικός προϋπολογισμός εσόδων – εξόδων Κέρκυρας 2018

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΓΕΩΛΟΓΙΑ - ΓΕΩΤΕΚΤΟΝΙΚΗ - ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

3.1 ΓΕΩΛΟΓΙΑ

Η νήσος Κέρκυρα αποτελεί το πλέον εξωτερικό μέρος των γεωτεκτονικών ζωνών των Ελληνίδων και έχει ως γεωλογικό υπόβαθρο τους σχηματισμούς της εξωτερικής Ιόνιας ζώνης. Ασύμφωνα πάνω σε αυτούς έχουν αποτεθεί, στα βυθίσματα λεκανών, νεογενείς σχηματισμοί (μάργες, μαργαϊκοί ασβεστόλιθοι, κροκαλοπαγή κλπ.) και τεταρτογενείς αποθέσεις (αλλουβιακές αποθέσεις, υλικά αναβαθμίδων, κώνιοι κορημάτων - πλευρικά κορήματα, παράκτιοι σχηματισμοί).

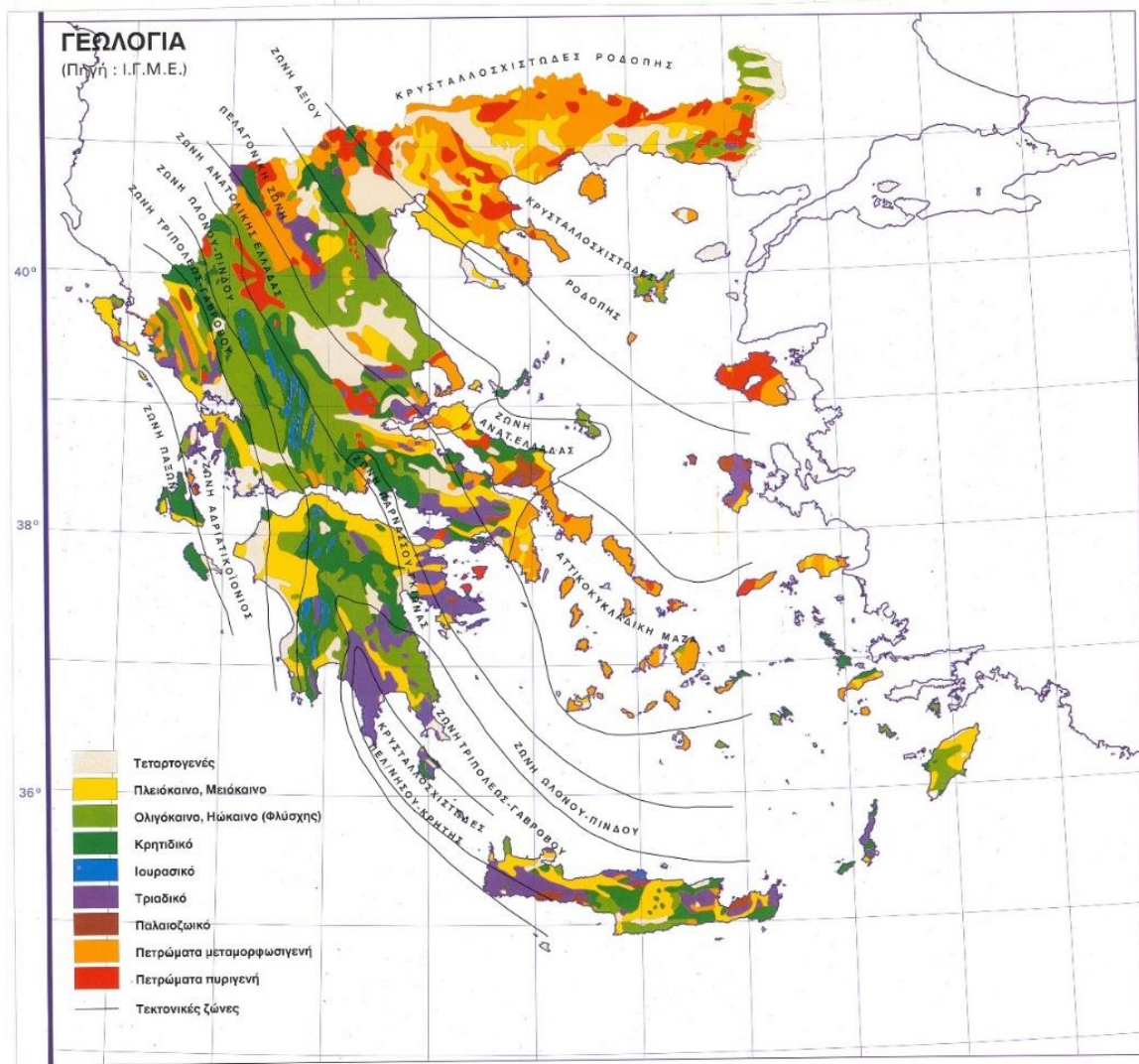
Χάρτης 3: Απλοποιημένος χάρτης των Γεωτεκτονικών ζωνών των Ελληνίδων (Bornovas and Rodogianni-Tsiambaou 1983)

Από γεωλογικής άποψης, το νησί βρίσκεται ανατολικά της Ιονίου επώθησης και όπως είναι γνωστό από την βιβλιογραφία (Μουντράκης 1985, Κατσικάτσος 1992), στην γεωλογική δομή της νήσου συμμετέχουν σχηματισμοί της εξωτερικής Ιονίου ζώνης καθώς και μεταλπικές αποθέσεις.

Αναλυτικότερα, οι γεωλογικοί σχηματισμοί που απαντούν στο νησί διακρίνονται σε τρεις μεγάλες ομάδες:

1. Την Αλπική σειρά, που δομείται από τους σχηματισμούς της Ιονίου ζώνης
2. Τους Μολασικούς σχηματισμούς μεταλπικής ηλικίας
3. Τις Τεταρτογενείς αποθέσεις, που αποτελούν τις σύγχρονες αποθέσεις

Η επιφανειακή εμφάνιση των ανωτέρω σχηματισμών στην περιοχή έρευνας φαίνεται στο απόσπασμα του γεωλογικού χάρτη του Ι.Γ.Μ.Ε. (φύλλο ΒΟΡΕΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑ και φύλλο ΝΟΤΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑ).

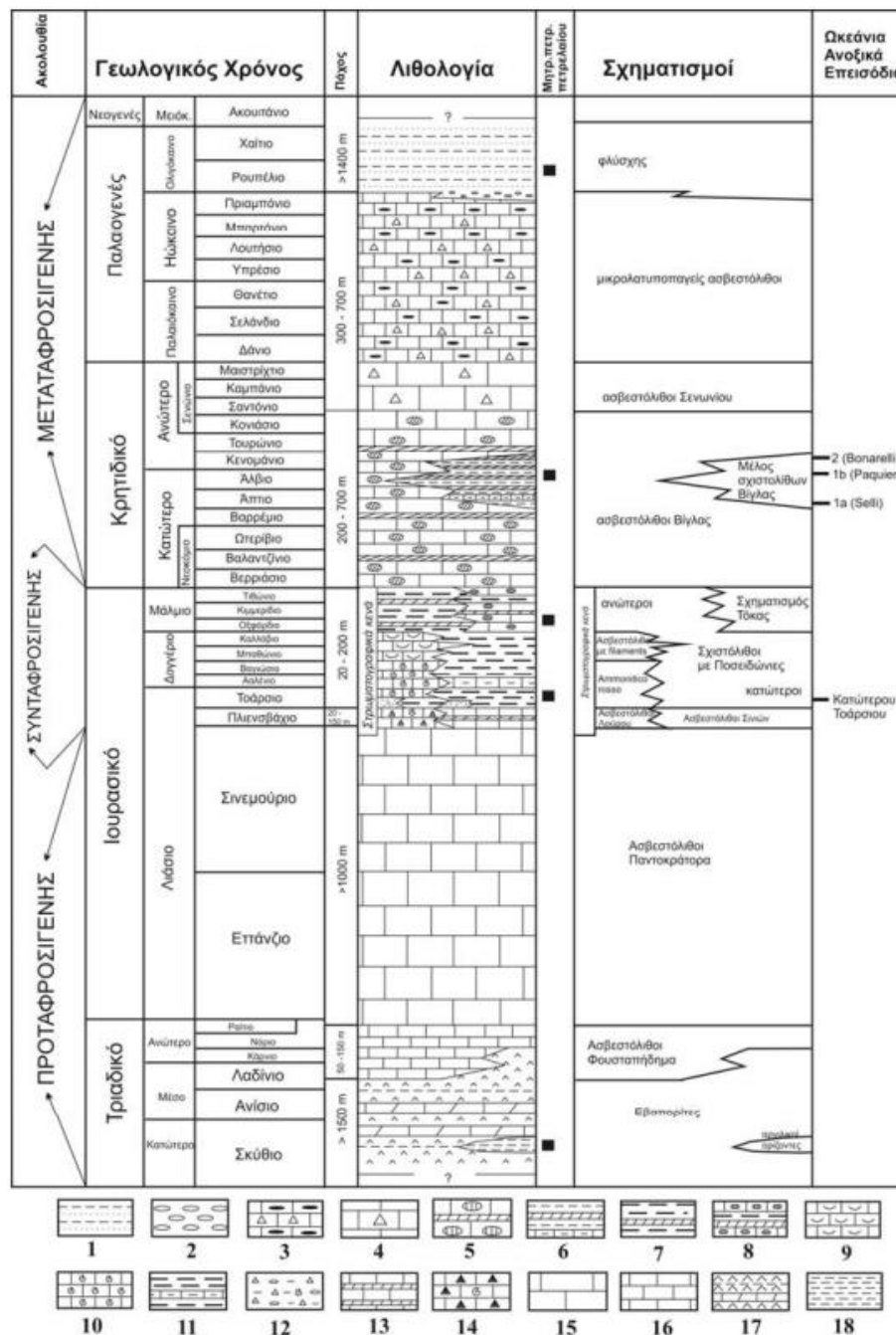
Χάρτης 4: Χάρτης του Ι.Γ.Μ.Ε. που φαίνονται οι γεωτεκτονικές ζώνες και οι ηλικίες των σχηματισμών τους

3.1.1 Ιόνιος ζώνη

Στην Νήσο Κέρκυρα αναπτύσσονται οι κάτωθι σχηματισμοί της Ιονίου ζώνης από τους παλαιότερους προς τους νεότερους (οι περισσότεροι εκ των οποίων απαντούν στην περιοχή μελέτης):

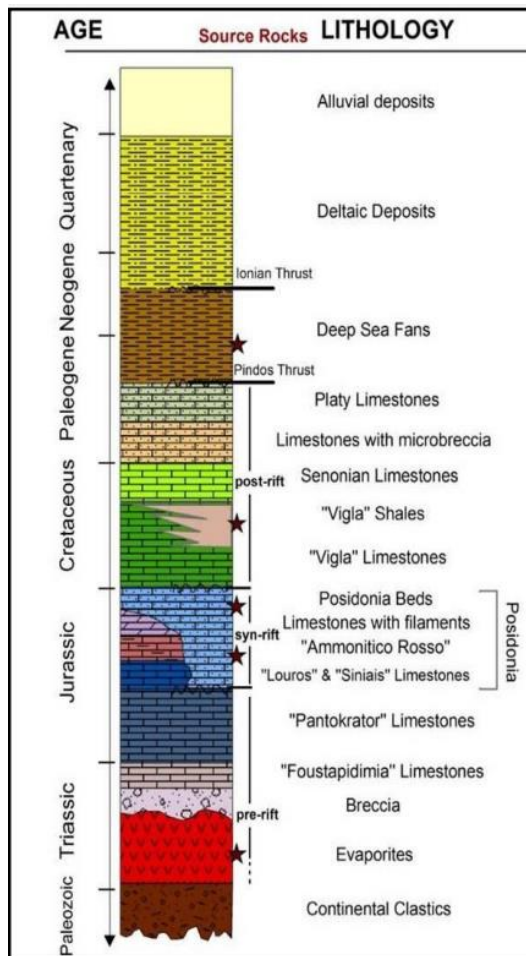
- **Ασβεστόλιθοι «Φουσταπήδημα» (Κάρνιο, Τριαδικό)**: Είναι μαύροι και απαντούν σε μικρές εμφανίσεις εντός των τριαδικών λατυποπαγών. Εμφανίζονται κυρίως στον όρμο Γουβιών
- **Τριαδικά λατυποπαγή και γύψος**: Τα τριαδικά λατυποπαγή είναι προϊόντα τεκτονισμού και παράλληλα διαπείρισμού των εβαποριτών και αρχικών 32 τριαδικών ιζημάτων. Είναι άστρωτοι χαώδεις σχηματισμοί και περιλαμβάνουν ασβεστόλιθους, δολομίτες μελανότεφρους και αργιλομαργαϊκά μελανόχρωμα υλικά. Σε ορισμένες περιοχές οι διαπειρικοί αυτοί σχηματισμοί διεισδύουν κατά μήκος ρηγμάτων ή έχουν εφίπυσει νεότερες πλειοκαινικές μάργες. Οι γύψοι περιέχονται μέσα στα λατυποπαγή ή εμφανίζονται μετά από διάβρωση των λατυποπαγών σε μικρές εκτάσεις. Εμφανίζονται κυρίως το κεντρικό και νότιο τμήμα του νησιού και βρίσκονται σχεδόν πάντα σε τεκτονική επαφή με νεογενείς αποθέσεις
- **Δολομίτες και δολομιτικοί ασβεστόλιθοι (Κατώτερο Ιουρασικό)**: Είναι σκοτεινόχρωμοι, άστρωτοι και συχνά εμφανίζονται σαν δολομιτική άμμος λόγω έντονου κατακερματισμού από τη τεκτονική δραστηριότητα της περιοχής. Εμφανίζονται κυρίως στην περιοχή Σγουράδες
- **Ασβεστόλιθοι Σινιών και Παντοκράτορα (Ιουρασικό)**: Είναι άστρωτοι, λευκοί με κρυσταλλικό συνδετικό υλικό, κατά τόπους δολομιτικό, πάχους γύρω στα 300μ. Στα ανώτερα στρώματα είναι λεπτοπλακώδεις με παρουσία κονδύλων πυριτόλιθων. Εμφανίζονται κυρίως στη Βόρεια Κέρκυρα και συγκεκριμένα στις περιοχές: Λάκωνες, Παντοκράτορας, Άγιος Μάρκος κ.α.
- **Σχιστόλιθοι με Ποσειδώνιες (Ιουρασικό)**: Είναι αδιαπέρατοι σχηματισμοί και παρουσιάζονται σε εναλλαγές από ενστρώσεις ιάσπιδων λευκού χρώματος μικρού πάχους, με πυριτικούς αργίλους με απολιθώματα. Παρεμβάλλονται ασβεστόλιθοι σε παχιές τράπεζες με κονδύλους λευκών πυριτόλιθων ή μαργαϊκών ερυθρόχρωμων ασβεστολιθών με αμμωνίτες. Έχουν πάχος από 70μ. έως ελάχιστα εκατοστά. Εμφανίζονται κυρίως στη Βόρεια Κέρκυρα και περιβάλλουν το βόρειο τμήμα του αντικλίνου του όρους Παντοκράτορα
- **Ασβεστόλιθοι βίγλας (Ανώτερο Ιουρασικό – Κατώτερο Σενώνιο)**: Λευκοί έως υποκίτρινοι, λεπτοπλακώδεις με πυριτολιθικές και αργιλικές ενστρώσεις. Το συνολικό πάχος των αποθέσεων αυτών είναι μεγάλο και εμφανίζονται κυρίως στην ΒΑ Κέρκυρα
- **Ασβεστόλιθοι Ανώτερου Σενωνίου (Κρητιδικό)**: Λατυποπαγείς, υποκίτρινοι ασβεστόλιθοι, πάχους περίπου 200μ. Εμφανίζονται κυρίως στη Βόρεια Κέρκυρα
- **Υπόλευκοι έως ερυθρόχροι ασβεστόλιθοι (Παλαιόκαινο – Ανώτερο Ηώκαινο)**: Είναι ο τελευταίος ασβεστολιθικός σχηματισμός της αλπικής σειράς, πριν την απόθεση του φλύσχη. Εναλλάσσονται με λατυποπαγείς ή μικρολατυποπαγείς ασβεστόλιθους και σπάνια πυριτόλιθους. Εμφανίζονται αποκλειστικά στη Βόρεια Κέρκυρα
- **Φλύσχη (Ανώτερο Ηώκαινο – Κατώτερο Μειόκαινο)**: Αποτελείται από εναλλαγές ψαμμιτών, μαργών και οργανογενών ασβεστόλιθων και συναντάται στις δυτικές υπώρειες

του όρους Παντοκράτορα. Στην περιοχή «Επίσκεψη» αποκτά μεγάλο πάχος και αποτελείται από εναλλαγές κυανών και τεφρών μαργών, καθώς και ψαμμιτικών ασβεστολίθων

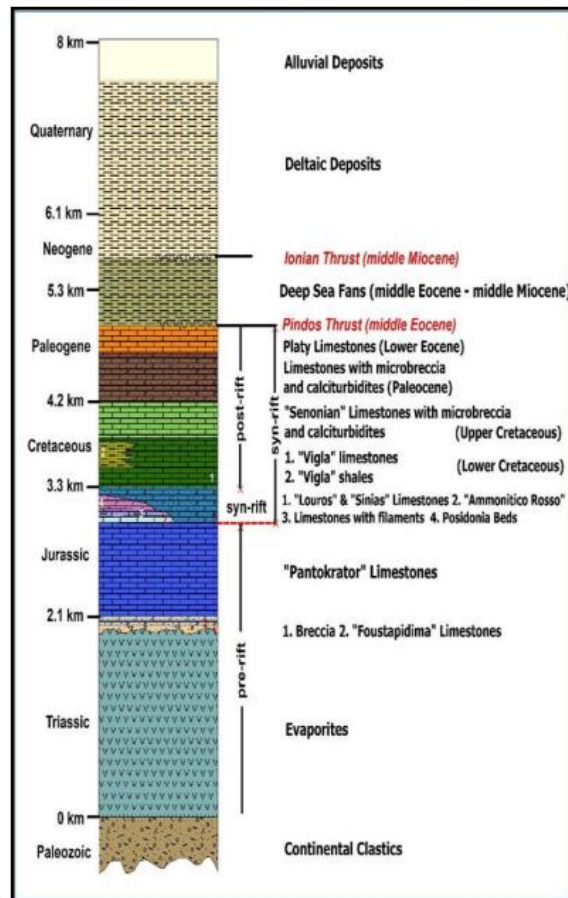

Εικόνα 1: Λιθοστρωματογραφική στήλη της Ιόνιας ζώνης (Karakitsios & Rigakis 2007) με τους εξής σχηματισμούς: 1) άργιλοι και ψαμμίτες, 2) κροκαλοπαγή, 3) ασβεστόλιθοι (ορισμένες φορές μικρολατυποπαγείς) με σπάνιες πυριτικές ενδιαστρώσεις, 4) πελαγικοί ασβεστόλιθοι με κλασικά στοιχεία πλατφόρμας, 5) πελαγικοί ασβεστόλιθοι με πυριτολίθους, 6) στρώματα πυριτολίθων με αργλικές και μαργαϊκές ενδιαστρώσεις, 7) εναλλαγές στρωμάτων πυριτολίθων και αργίλων, 8) πελαγικοί ασβεστόλιθοι με πυριτικούς κονδύλους και μάργες, 9) πελαγικοί ασβεστόλιθοι με δίθουρα, 10) πελαγικοί κονδυλώδεις ασβεστόλιθοι με αμμωνίτες, 11) μαργαϊκοί ασβεστόλιθοι και φυλλώδης μάργες, 12) κροκαλοπαγή και μάργες με αμμωνίτες, 13) πελαγικοί ασβεστόλιθοι με σπάνιες πυριτικές ενδιαστρώσεις, 14) ασβεστόλιθοι εξωτερικής πλατφόρμας με βραχιονόποδα και μικρούς αμμωνίτες στο ανώτερο τμήμα τους, 15) ασβεστόλιθοι πλατφόρμας, 16) λεπτοπλακώδεις μαύροι ασβεστόλιθοι, 17) εβαπορίτες, 18) άργιλοι

Εικόνα 2: Στρωματογραφική στήλη (Karakitsios, 2015), όπου με αστεράκια σημειώνονται οι πιθανές θέσεις των μητρικών πετρωμάτων

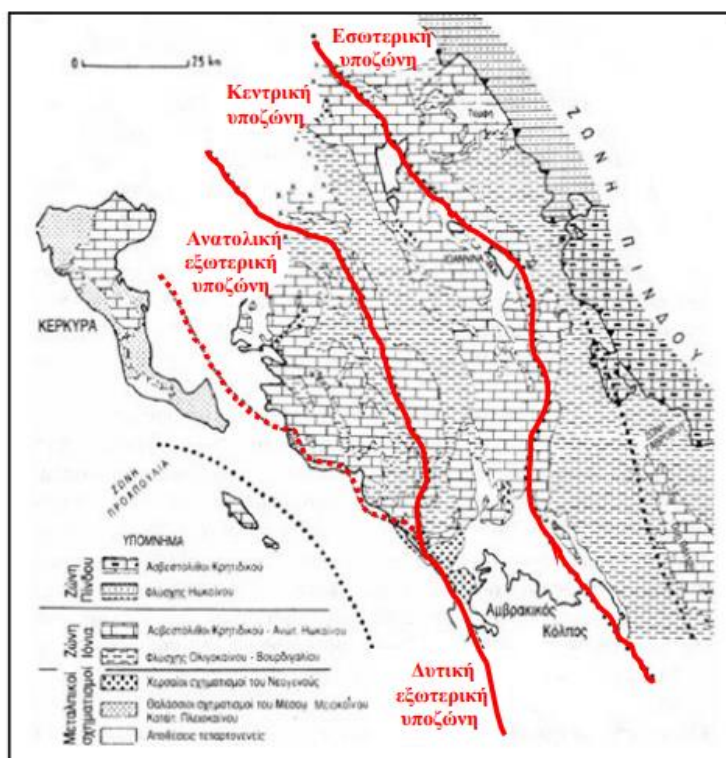
Εικόνα 3: Στρωματογραφική στήλη με τα πραγματικά πάχη των στρωμάτων (Bourli, 2019)

Το όνομα Ιόνια για τη ζώνη αυτή δόθηκε από τον A. Philippson (1898), ενώ οι N. Porcsa (1921) και C. Renz (1940) την ονομάζουν Αδριατικοϊόνια ζώνη. Η Ιόνια ζώνη αρχίζει από την Αλβανία και εκτείνεται προς τα νότια, προς: τη δυτική Ηπειρωτική Ελλάδα (Ηπειρο και Ακαρνανία), τα Ιόνια Νησιά (Κέρκυρα, ανατολικό τμήμα Λευκάδας, Ιθάκη, Ανατολική Κεφαλονιά και ένα μικρό τμήμα της Ζακύνθου) και τη ΒΔ Πελοπόννησο. Κατά την άποψη του J. Aubouin (1959), που γενικά έχει γίνει αποδεκτή, η Ιόνια ζώνη αποτελούσε μια υποθαλάσσια αύλακα, που παρεμβалλόταν ανάμεσα στο υποθαλάσσιο ύβωμα της Απούλιας ζώνης (δυτικά) και στο ύβωμα της ζώνης Γαβρόβου – Τρίπολης (ανατολικά). Στη περιοχή των Ιονίων Νησιών, η Ιόνια ζώνη είναι επωθημένη προς τα δυτικά πάνω στη ζώνη Παξών, ενώ προς τα ανατολικά πάνω στη ζώνη αυτή βρίσκεται επωθημένη η ζώνη της Πίνδου. Η ιζηματογένεση στον παλαιογεωγραφικό χώρο της Ιόνιας ζώνης από το Τριαδικό μέχρι και το Μέσο Ιουρασικό ήταν νηριτική, ενώ από το Άνω Ιουρασικό μέχρι την απόθεση του φλύσχη (Ανώτερο Ηώκαινο – Κατώτερο Μειόκαινο) ήταν πελαγική, με αποτέλεσμα την παρουσία μιας, κατά περιοχές, στρωματογραφικής ασυμφωνίας στην επαλληλία των στρωμάτων της Ιόνιας ζώνης.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι χαρακτηρίζεται σαν μια ηπειρωτική λεκάνη όπου αποτέθηκαν νηριτικά και πελαγικά – ημιπελαγικά ιζήματα και αποτελείται από περιορισμένες υπολεκάνες, όπου ευνοήθηκε η διατήρηση της οργανικής ύλης (Karakitsios, 1995, Rigakis et al., 2007).

Η εν λόγω ασυμφωνία παρατηρείται σε εκτεταμένες περιοχές στο χώρο της Ηπείρου και της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, που καταλαμβάνονται από σχηματισμούς της ζώνης αυτής και διαπιστώθηκε για πρώτη φορά κατά τη γεωλογική έρευνα που έγινε από το Ινστιτούτο Πετρελαίων της Γαλλίας (I.F.P.) και το τότε Ι.Γ.Ε.Υ. (σημερινό Ι.Γ.Μ.Ε.) για την αναζήτηση υδρογονανθράκων της περιοχής, σε κλίμακα 1:50.000, καθώς επίσης την εκτέλεση γεωτρήσεων μεγάλου βάθους (1966) (Κατσικάτσος, Γεωλογία της Ελλάδας, 1992).

Κατά την παραπάνω έρευνα, με βάση τις διαφορές τις οποίες παρουσιάζει η στρωματογραφική της επαλληλία στην αξονική περιοχή και στις περιοχές των παρυφών της και στη διαφοροποίηση των ασβεστολιθικών φάσεων ανά περιοχή (Aubouin, 1959), διακρίθηκε στα Δυτικά και στο χώρο της Ηπείρου σε τρεις υποζώνες, οι οποίες από τα ανατολικά προς τα δυτικά είναι: η εσωτερική ή Ανατολική, η αξονική ή κεντρική και η εξωτερική υποζώνη, η οποία με την σειρά της διακρίνεται σε Ανατολική εξωτερική και Δυτική εξωτερική Ιόνια ζώνη.

Χάρτης 5: Η επί μέρους διάκριση της Ιόνιας ζώνης (δυτική Εξωτερική, ανατολική Εξωτερική, Κεντρική και Εσωτερική) και η επωθημένη ζώνη της Πίνδου (Κατά ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ Ι.Γ.Ε.Υ., με τροποποιήσεις από τον J.AUBOUIN et. al., 1977, από Κατσικάτσο 1992)

Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, η εσωτερική και η εξωτερική υποζώνη αντιστοιχούν στα ρηχότερα ανατολικά και δυτικά περιθώρια της Ιόνιας λεκάνης, ενώ η αξονική ή κεντρική υποζώνη στο μεσαίο και βαθύτερο τμήμα της. Η υποδιαίρεση αυτή δεν συνεχίζεται νοτιότερα του Αμβρακικού Κόλπου στη γεωγραφική περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας όπου η Ιόνια ζώνη παρουσιάζεται αδιαίρετη. Τρεις περίοδοι με διαφορετικά στρωματογραφικά χαρακτηριστικά μπορούν να διακριθούν στην προ-ορογενετική ακολουθία της Ιόνιας ζώνης.

Οι εβαποριτικοί σχηματισμοί της Ιόνιας Ζώνης είναι Κάτω - Μέσο Τριαδικής ηλικίας και αντιπροσωπεύουν τους παλαιότερους γνωστούς σχηματισμούς της ζώνης αυτής (Ρομονί-Ραραίοαννου F. & St. Tsaila-Μονοπόλις., 1983, Dragastan O., Paranikos D. & Paranikos P., 1985). Οι εβαπορίτες έχουν διατρηθεί σε γεωτρήσεις και το πάχος τους ξεπερνά τα 3000m, το οποίο δεν ανταποκρίνεται στο πραγματικό πάχος των εβαποριτών, διότι όλες οι γεωτρήσεις έχουν γίνει σε αντικλινικές ζώνες όπου τα διαπειρικά φαινόμενα είναι πολύ έντονα (Karakitsios V., 1992, Karakitsios V., 1995). Επιφανειακά, οι εβαπορίτες εμφανίζονται μόνο υπό μορφή δευτερογενούς γύψου με διάσπαρτους μικροκλάστες δολομίτη (Ρομονί-Ραραίοαννου F. & St. Tsaila- Μονοπόλις., 1983), ενώ οι υπεδαφικοί εβαπορίτες, όπως προέκυψε από τη μελέτη γεωτρήσεων, αποτελούνται από εναλλαγές αλίτη και ανυδρίτη (Ρομονί-Ραραίοαννου F., 2004, Karakitsios V. & F. Ρομονί-Ραραίοαννου, 2009). Στη βάση της κολώνας μέχρι και το Ανώτερο Τριαδικό υπάρχει ιζηματογένεση εβαποριτών. Στο Κάρνιο εμφανίζονται οι μαύροι ασβεστόλιθοι του φουσταπήδημα. Στο Νόριο συναντώνται δολομίτες «Haupt-dolomit», τους οποίους διαδέχονται οι νηριτικοί ασβεστόλιθοι του Παντοκράτορα (Renz C., 1955). Στο Δογγέριο λαμβάνει χώρα η αλλαγή στις παλαιογεωγραφικές συνθήκες και στην ιζηματογένεση, ενώ στην αξονική περιοχή υπάρχει απόθεση σχιστών αργίλων με Ποσειδώνιες, ενώ στις παρυφές αποθέσεις με αμμωνίτες. Από το Μάλμιο μέχρι το Κατώτερο Σενώνιο ακολουθούν οι πελαγικοί ασβεστόλιθοι της Βίγλας, οι οποίοι είναι πλακώδεις εν μέρει πυριτωμένοι ασβεστόλιθοι. Από το Ανώτερο Σενώνιο μέχρι το Ηώκαινο εμφανίζονται λατυποπαγείς ασβεστόλιθους σε εναλλαγή με πελαγικούς ασβεστόλιθους με βενθονική πανίδα από επαναϊζηματογένεση (θραύσματα ρουδιστών και τρηματοφόρων). Από το Ανώτερο Ηώκαινο (Πριαμπόνιο) μέχρι τη βάση του Ολιγοκαίνου (αλλάζει από περιοχή σε περιοχή μέσα στην ενότητα), αρχίζει η κλαστική ιζηματογένεση (φλύσχη) με χαρακτηριστικά στρώματα μετάβασης στον τυπικό φλύσχη. Η κλαστική ιζηματογένεση διαρκεί μέχρι το Κατώτερο Μειόκαινο (Ακουιτάνιο).

3.1.2 Μεταλικοί σχηματισμοί

Οι μεταλικοί σχηματισμοί (Μέσο Μειόκαινο - Πλειόκαινο), επικάθονται σε ασυμφωνία στους προηγούμενους σχηματισμούς της Ιονίου ζώνης και από τους παλαιότερους προς τους νεώτερους είναι οι εξής:

- Μετατεκτονικοί ορίζοντες σε ασυμφωνία με τους προηγούμενους σχηματισμούς, περιλαμβάνοντας λατυποπαγή βάσεως που εναλλάσσονται με μάργες πάχους έως 1000μ (Μέσο – Αν. Μειόκαινο). Η σειρά κάτωθεν του Πλειοκαίνου τερματίζεται με μακροκρυσταλλική γύψο
- Μάργες κυανές πλαστικές με ψαμμιτικές παρεμβολές και λατυποπαγή, (Μείο – Πλειοκαίνου)
- Σχηματισμοί εκ κυανών πλαστικών μαργών ψαμμιτικών, ψαμμιτοκροκαλοπαγών, κροκαλοπαγών, πάχους μέχρι 500μ (Πλειόκαινο)

Πιο συγκεκριμένα αναγνωρίστηκαν διαφορετικά περιβάλλοντα ιζηματογένεσης (αποθέσεις Βόρειας και Νότιας Κέρκυρας), με ίδια όμως ηλικία απόθεσης.

Βόρεια Κέρκυρα

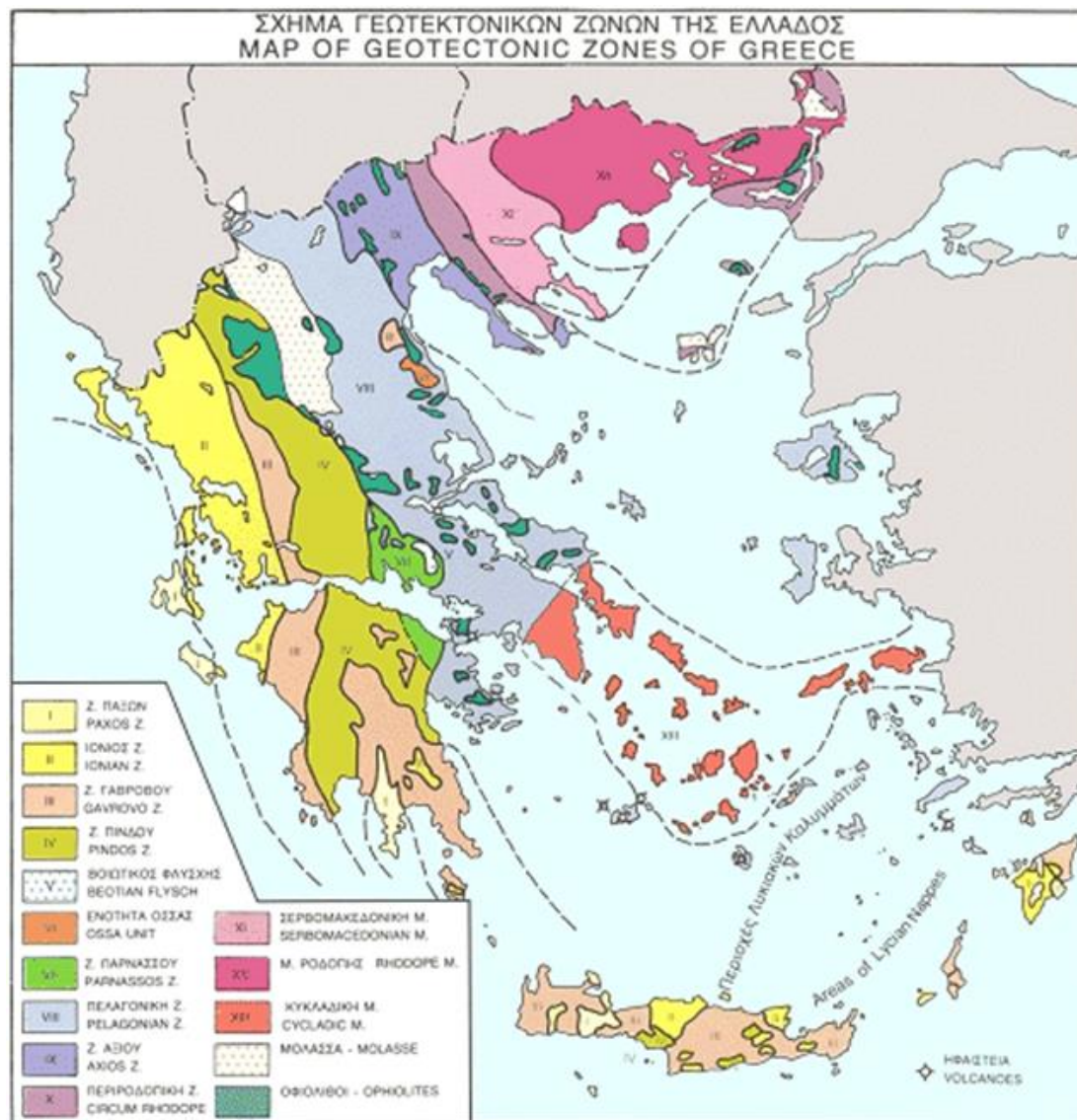
Αναγνωρίστηκαν μετατεκτονικοί ορίζοντες που αποτελούνται από λατυποπαγή βάσεως εναλλασσόμενα με μάργες, πάχους 100 – 1000μ, σε ασυμφωνία με τους σχηματισμούς της Ιονίου ζώνης, που μεταβαίνουν σε μάργες με ενστρώσεις ψαμμιτών και κροκαλοπαγών. Στην πόλη της Κέρκυρας, σε συγκλινικές δομές, το Μειόκαινο αρχίζει με κροκαλοπαγείς οργανογενείς ασβεστόλιθους και τερματίζεται με μακροκρυσταλλική γύψο πάχους 10 – 30μ. Η μετάβαση από το Μειόκαινο στο Πλειόκαινο είναι συνεχής. Παρατηρούνται κυανές πλαστικές μάργες με ψαμμιτικές παρεμβολές και ζώνες κροκαλοπαγών, κατά το Μειόκαινο – Πλειόκαινο. Στο Πλειόκαινο υπάρχει μια διαφοροποίηση των ιζημάτων, όπου στα δυτικά της λεκάνης των Καρουσάδων (περιοχή Γιαννάδων) έχουμε κυανές πλαστικές μάργες σε συνέχεια των μαργών του Ανώτερου Μειοκαίνου. Στα ανατολικά της λεκάνης, τα Πλειοκαινικά στρώματα (πάχους 500μ περίπου) συνίστανται στην βάση αυτών από κροκαλοπαγή ή λατυποπαγή που βρίσκονται σε ασυμφωνία προς τα Μειοκαινικά. Τα ιζήματα που αποτέθηκαν κατά το κατώτερο Πλειόκαινο, αντιπροσωπεύουν το απόμακρο τμήμα ενός τουρβιδιτικού συστήματος, το οποίο αποτέθηκε σε μια πεπλατυσμένη ΒΒΔ διεύθυνσης λεκάνη, οριοθετημένη από ρήγματα (Monopolis and Bruneton, 1982, Jamet, 1982, Underhill, 1989). Από παλαιογεωμορφολογικές ροές σε στρώματα άμμου, υποδηλώνεται μία συνεχόμενη ΒΒΔ μεταφορά ιζήματος, παράλληλη προς τα ρήγματα οριοθέτησης της λεκάνης (Monopolis and Bruneton, 1982, Jamet, 1982). Ίδιας ηλικίας, χερσαία και ρηχής θάλασσας δελταϊκά ιζήματα, συνάγεται ότι αντιπροσωπεύει το εγγύς τμήμα του ίδιου συστήματος απόθεσης, εκτίθενται στα νησιά του Ιονίου και την Ελληνική ηπειρωτική χώρα (Ηπειρο), 150χλμ προς τα ΝΝΑ (Doutsos et al., 1987, Clews, 1989). Αργότερα όμως, και σύμφωνα με τον Makrodimitras (2011), κατά το Κατώτερο Μειόκαινο (πριν 21 εκατ. χρόνια, διάρκεια 7 εκατ. χρόνια) η περιοχή μετατρέπεται σε λεκάνη οπισθοχώρας της Ιονίου. Η δράση της Ιονίου επώθησης γίνεται πιο έντονη με αποτέλεσμα η ιζηματογένεση να αποκτά υψηλό ρυθμό και να αλλάζει διεύθυνση (από τα δυτικά). Εκτενή μαγνητοστρωματογραφική μελέτη των ιζημάτων αυτών (Linszen, 1991, J.D.A. Zijderveld et al.) έδειξαν ότι ολόκληρη η ακολουθία χρονολογείται 500.000 ετών και περιέχει 4 γεωμαγνητικές αναστροφές. Έχει ένα μέσο ρυθμό ιζηματογένεσης περίπου 1μ/1000χρόνια και το μέσο πάχος των μονάδων λοβού (20 έως 25μ) δείχνουν ότι κάθε στάδιο πρόσχωσης του λοβού αντιπροσωπεύει ένα χρονικό διάστημα της τάξεως των 20 έως 25 χιλιάδων ετών.

Νότια Κέρκυρα

Στην περιοχή Αργυράδων – Αγ. Ματθαίου Σταυρού αναγνωρίστηκαν εναλλαγές ψαμμούχων μαργών και ψαμμιτών με λατυποπαγή βάσης και ορίζοντες γύψου. Η μετάβαση από το Μειόκαινο στο Πλειόκαινο είναι συνεχής. Παρατηρούνται ψαμμούχες μάργες, ψαμμίτες και λατυποπαγή, προφανώς του Μειοκαίνου, με ορίζοντες γύψου (περιοχή μεταξύ Χλομού και Κουσπάδων) και ορίζοντες μαργών και κροκαλοπαγών (περιοχή Ρουμανάδες, Χλομός), των οποίων η σχέση προς το Μειόκαινο είναι δύσκολο να καθοριστεί. Η μετάβαση προς το Μειόκαινο δεν παρατηρείται σαφώς (πιθανολογείται ότι οι εμφανίσεις γύψου των Άγιων Δέκα συνιστούν την ζώνη μετάβασης). Στο σύγκλινο της Γαρούνας, τα Πλειοκαινικά κροκαλοπαγή βάσεως επίκεινται ελαφρώς ασύμφωνα των στρωμάτων του Μειοκαίνου και περιλαμβάνουν μάργες πάχους περίπου 150μ. Νοτιότερα (περιοχή Λευκίμμης), το κατώτερο τμήμα περιλαμβάνει μάργες και μικροκροκαλοπαγείς ψαμμίτες, εναλλασσόμενους με ιλυούχες μάργες με παρουσία λιγνίτη και γύψου (400μ). Τέλος η κορυφή αποτελείται από ψαμμιτο – κροκαλοπαγή στρώματα, ενώ το ανώτερο τμήμα (300-400μ) περιλαμβάνει κυανότεφρες πλαστικές μάργες.

3.1.3 Τεταρτογενείς αποθέσεις

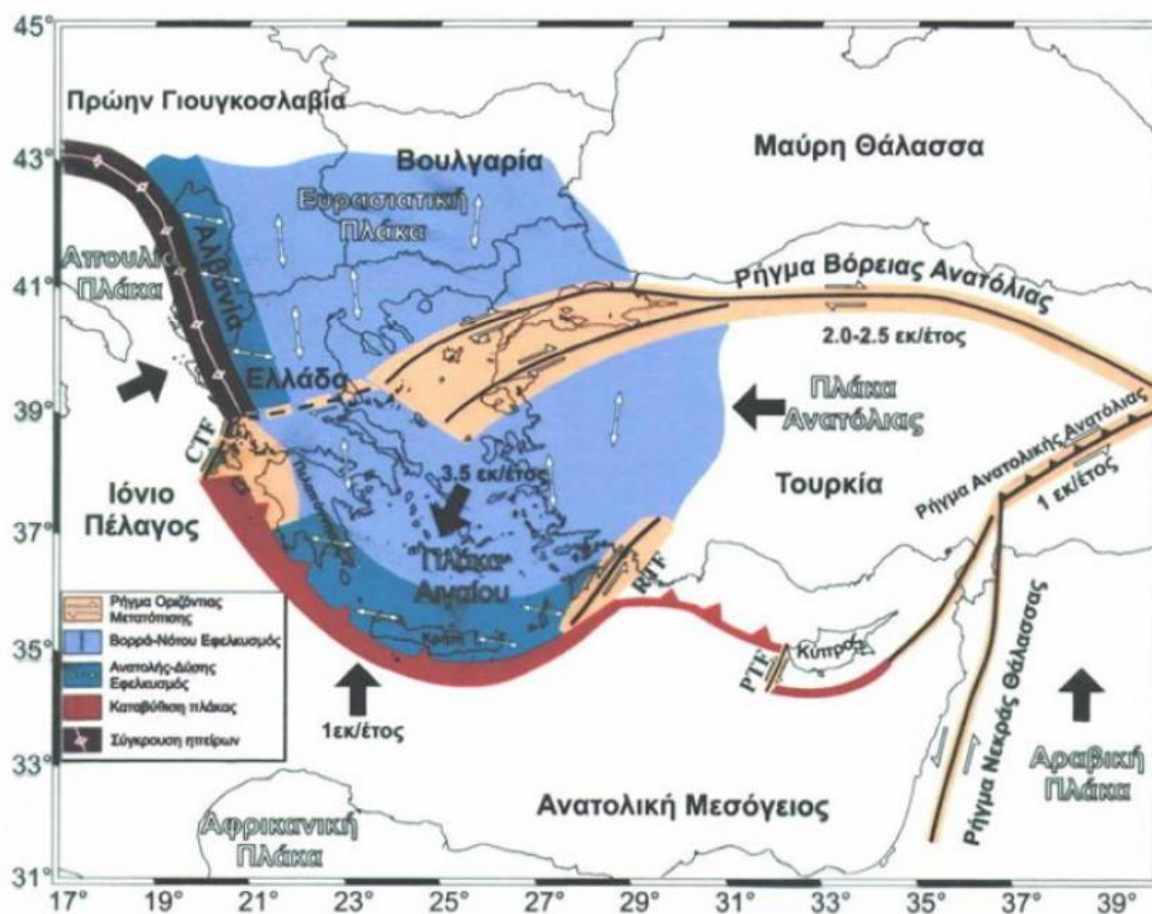
Είναι οι νεότερες και σύγχρονες αποθέσεις, όπως οι προσχώσεις κοιλάδων, οι παράκτιες αποθέσεις, τα κορήματα, οι θίνες κλπ. Τα κορήματα καλύπτουν τις πλαγιές των λόφων και βουνών και σε ορισμένες εξόδους ορεινών κοιλάδων σχηματίζουν μικρούς κώνους. Τέλος, οι προσχώσεις από φερτά υλικά καλύπτουν τις κοίτες των χειμάρρων και τις μικρές κοιλάδες, καθώς και τις παράκτιες πεδινές περιοχές. Οι σχηματισμοί αυτοί είναι γενικά αργιλοαμμώδους σύστασης. Οι σχηματισμοί αυτοί εμφανίζονται στην περιοχή μελέτης κυρίως στο Βόρειο – Δυτικό τμήμα της, κυρίως ως σύγχρονες προσχώσεις κοιλάδων.

Χάρτης 6: Χάρτης γεωτεκτονικών ζωνών της Ελλάδας

3.2 ΓΕΩΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

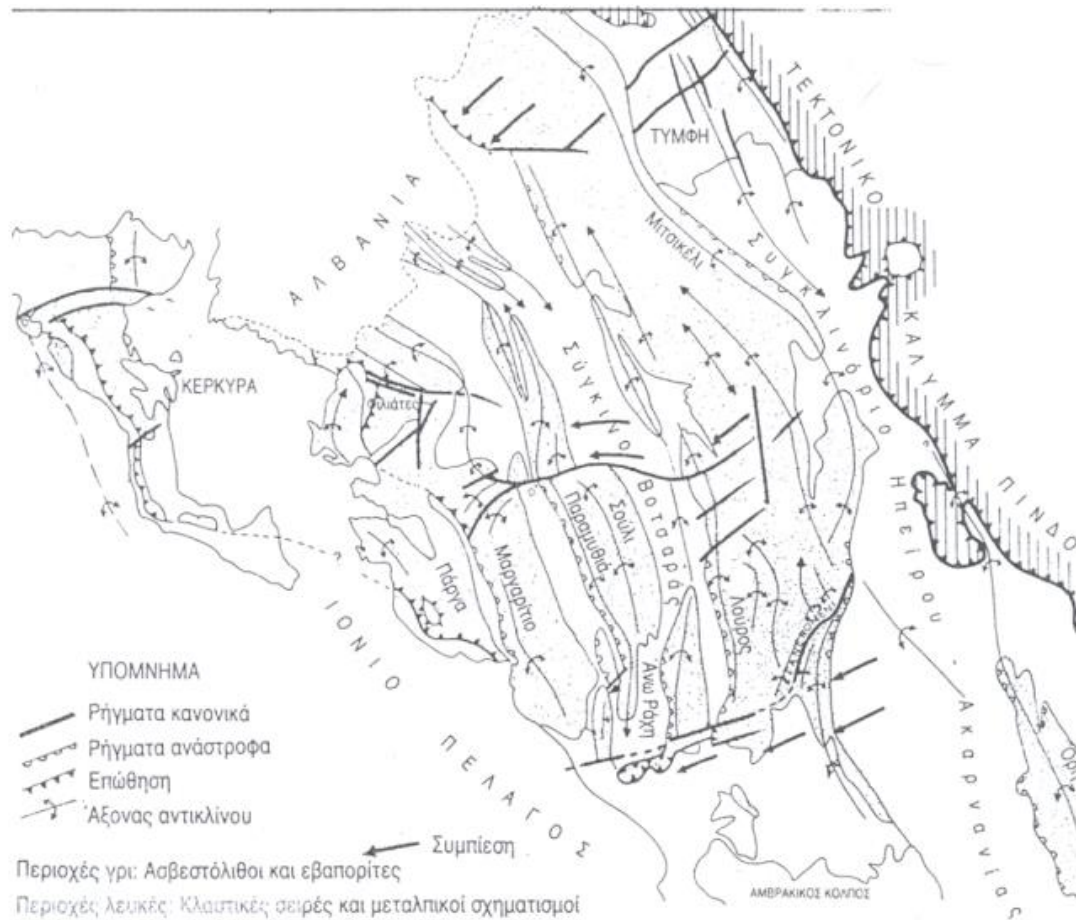
Η νήσος Κέρκυρα αποτελεί το πλέον εξωτερικό μέρος των γεωτεκτονικών ζωνών των Ελληνίδων στα ΒΒΔ, αντικρίζοντας την Απούλια πλατφόρμα. Όπως ολόκληρο το Ελληνικό τόξο, η τεκτονική στα νησιά του Ιονίου και της Κέρκυρας είναι αυστηρά συνδεδεμένη με τη σύνθετη τοπική δυναμική των πλακών. Η περιοχή όπου το νησί της Κέρκυρας αναδύθηκε από τη θάλασσα του Ιονίου είναι μια συμπιεστική ζώνη, τοποθετούμενη κατά μήκος του ορίου μεταξύ της Αδριατικής μικροπλάκας και της μικροπλάκας του Αιγαίου, αλλά και της Ευρασιατικής και της Αφρικανικής πλάκας, σε μια περιοχή πολύπλοκης σύγκρουσης και καταβύθισης (Sachrazi et al, 2000, Vött, 2007). Αυτό υποδηλώνει ένα γεωδυναμικό μοντέλο που υποθέτει μια αργή ΒΒΔ – ΝΝΑ σύγκλιση μεταξύ της Ευρασιατικής και Αφρικο – Αδριατικής ηπειρωτικής πλάκας (Chiarabba et al., 2005, Di Bucci et al. 2009, 2010).

Χάρτης 7: Χάρτης ενεργών ρηγμάτων (Β. Παπαζάχος 2001)

Το κύριο τεκτονικό γεγονός είναι μια κύρια επώθηση (η Ιόνιος επώθηση) η οποία έχει διεύθυνση Β – ΒΔ, κλίση ανατολική και από ιζήματα χρονολογείται ότι έδρασε στο Κατώτερο Πλειόκαινο. Η επώθηση αυτή βρίσκεται δυτικά του νησιού και αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη μορφή της λεκάνης αλλά και του ανάγλυφου της περιοχής καθώς με τη δράση της άλλαξε την μορφολογία της λεκάνης ιζηματογένεσης και δημιούργησε νέες πηγές τροφοδοσίας (Makrodimitras, 2011).

Στα βόρεια και στα νότια, το νησί της Κέρκυρας οριοθετείται από δύο μεγάλα ρήγματα οριζόντιας μετατόπισης. Στα βόρεια βρίσκεται το ρήγμα «Scutari – Pec», ενώ στα νότια βρίσκεται το ρήγμα «Κεφαλληνίας». Χαρακτηριστική τεκτονική δομή της νήσου θεωρείται η γραμμή επώθησης με διεύθυνση Β – ΒΔ, που διακόπτεται από εγκάρσια ρήγματα διεύθυνσης Α – Δ, χωρίζοντας την σε τρία τμήματα (Doutsos and Frydas, 1994). Το μεγαλύτερο από αυτά είναι το «South Salento North Corfu strike – slip fault zone», το οποίο ξεκίνησε την δράση του από το Ολιγόκαινο (Gambini and Tozzi, 1996). Η επώθηση αυτή, χωρίζει το νησί σε μία αντικλινική ζώνη προς τα ανατολικά και μια συγκλινική προς τα δυτικά, και μέσω αυτής της επώθησης τα στρώματα εβαποριτών μετακινήθηκαν προς τα δυτικά, πάνω σε μια απότομα βυθιζόμενη Μειοκαινική ακολουθία (IGSR/IFP, 1966, Frydas, 1991).

Χάρτης 8: Τεκτονικός χάρτης της Ηπείρου

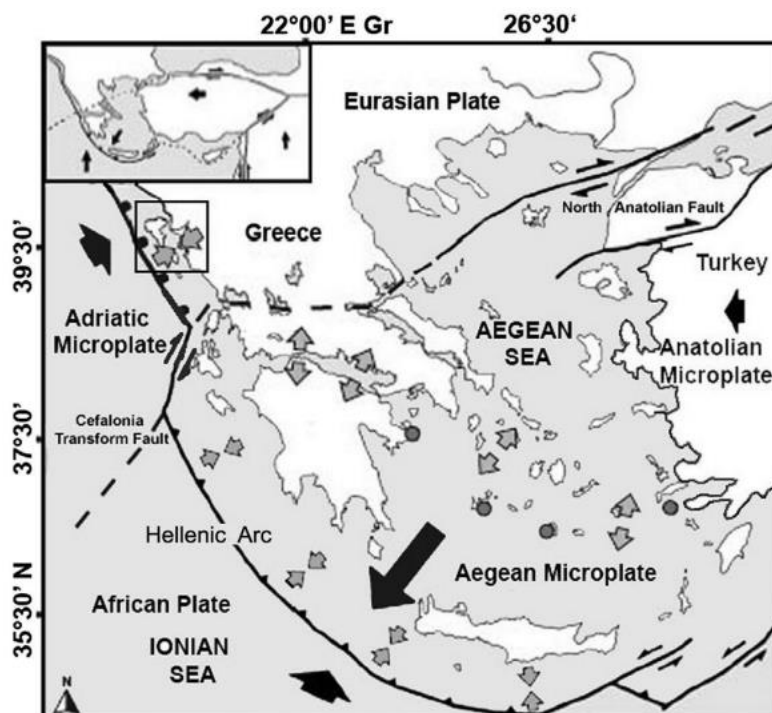

Στη περιοχή μελέτης, ανάλογα με τη φύση της επώθησης, διακρίνονται οι πάρα κάτω τεκτονικές μονάδες:

- Στο βόρειο τμήμα: Αντίκλινο του Παντοκράτορα και λεκάνη Καρουσάδων
- Στο κεντρικό τμήμα: Ζώνη εγκαρσίων ρηγμάτων
- Στο νότιο τμήμα: Ζώνη διαπειρισμού

Σύμφωνα με τον Μαρίνο (1971), δυτικά της Κέρκυρας υπήρχε συνέχεια ξηράς, η οποία εξαιτίας ρηγμάτων εφελκυσμού αποκόπηκε πρόσφατα. Οι μεταπτώσεις των δυτικών ακτών της κεντρικής Κέρκυρας θεωρούνται οι αρχαιότερες, ενώ πολύ νεότερες θεωρούνται οι καταβυθίσεις της ΒΔ ακτής (από το ακρωτήριο Δράστης έως το ακρωτήριο Κεφάλι). Οι Μαρίνος και Σακελλαρίου – Μανέ (1964), δέχονται ότι οι καταβυθίσεις της ΒΔ ακτής συνέβησαν κατά την Νεολιθική εποχή, καθώς στο ανώτατο τμήμα της ΒΔ ακτής εντοπίστηκαν νεολιθικά εργαλεία της πιο πάνω εποχής, μέσα στις προσχώσεις. Μικρές κλίμακας τεκτονικές κινήσεις στις δυτικές ακτές παρατηρούνται ακόμα και σήμερα (Sordinas, 1983), οι οποίες συνοδεύουν την τελευταία ευστατική ανύψωση της στάθμης της θάλασσας.

Τέλος, σύμφωνα με παλαιομαγνητικές μετρήσεις που έγιναν στα Ιόνια νησιά, φαίνεται ότι το βορειοδυτικό τμήμα του Ελληνικού τόξου έχει δεχτεί μια συνεχόμενη δεξιόστροφη περιστροφή κατά την διάρκεια της νεανικής του φάσης (~5Ma μέχρι σήμερα), με έναν μέσο όρο περιστροφής της 5ο /Ma (Laj et al, 1982), ενώ σύμφωνα με τους Horner and Freeman, (1983), ο μέσος όρος περιστροφής που ξεκίνησε το τεταρτογενές φαίνεται να είναι ~40ο . Νεότερη όμως έρευνα, αναφέρει δεξιόστροφη περιστροφή που ξεκίνησε το Πλειόκαινο, μεταξύ 25-30ο , ενώ φαίνεται σε ειδικές περιπτώσεις, όπως στο βορειοανατολικό τμήμα της Κέρκυρας να φτάνει ~49ο (Broadley et al., 2006).

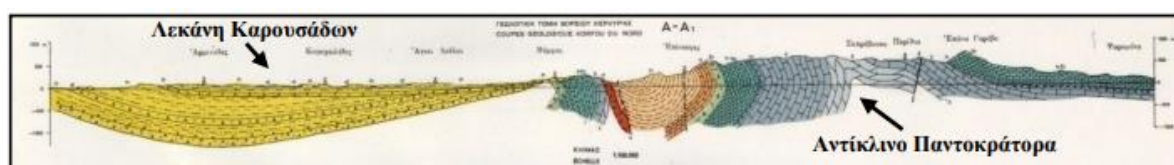
Χάρτης 9: Χάρτης κύριων γεωδυναμικών συνθηκών της περιοχής μελέτης, όπου το πλαίσιο δείχνει το νησί της Κέρκυρας, σε σχέση με το Ελληνικό τόξο (Vött, 2007)

ΑΝΤΙΚΛΙΝΟ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΑ

Στον επιμήκη άξονα του αντικλίνου, διεύθυνσης Β – Ν, αποκαλύπτεται υπό μορφή τεκτονικού παραθύρου ο δολομιτικός πυρήνας του. Στο ανατολικό σκέλος του αντικλίνου συμμετέχουν οι ανθρακικοί σχηματισμοί της σειράς της Βίγλας με τους ανωκρητιδικούς και ηωκαινικούς ασβεστόλιθους βορειότερα, ενώ στο δυτικό σκέλος, ανεστραμμένο καθ' όλο το μήκος του, συμμετέχει όλη η μεσοζωική ανθρακική σειρά από τους ασβεστόλιθους του Παντοκράτορα μέχρι και τους ηωκαινικούς ασβεστόλιθους. Γενικά οι ηωκαινικοί ασβεστόλιθοι εφιπεύουν ελαφρά το φλύσχη, ενώ σε ορισμένα σημεία ο φλύσχη εφιπτεύεται από τους κρητιδικούς ασβεστόλιθους. Στο νότιο τμήμα του σκέλους, ένα μεγάλο κατακόρυφο ρήγμα (από Μπαρμπατι έως Νυμφές) ανεβάζει τους δολομίτες δια μέσου του συγκλίνου του φλύσχη της Επίσκεψης. Νοτιότερα οι δολομίτες εφιπτεύουν τον φλύσχη από Σπαρτίλα μέχρι Κληματιά όπου περικλινώς εμφανίζονται ασβεστόλιθοι «Σινιών», σχιστόλιθοι και 35 ασβεστόλιθοι της «Βίγλας». Πρόκειται δηλαδή για ένα λέπιο που δυτικά εξαφανίζεται βυθιζόμενο κάτω από τα νεογενή ιζήματα.

ΛΕΚΑΝΗ ΚΑΡΟΥΣΑΔΩΝ

Πρόκειται για ένα ευρύ σύγκλινο με άξονα Β – Ν, που είναι ανοιχτό προς τη θάλασσα στο βορρά. Στο ανατολικό τμήμα του συγκλίνου τα κροκαλοπαγή και λατυποπαγή του Μειοπλειοκαίνου, απαντούν επικλινεινώς σε φλύσχη ή σε ασβεστόλιθους. Στα νότια το σύγκλινο τέμνεται και βυθίζεται από τα εγκάρσια ρήγματα του τεκτονικού κέρατος που εκτείνεται από Πυργί έως Παλαιοκαστρίτσα.

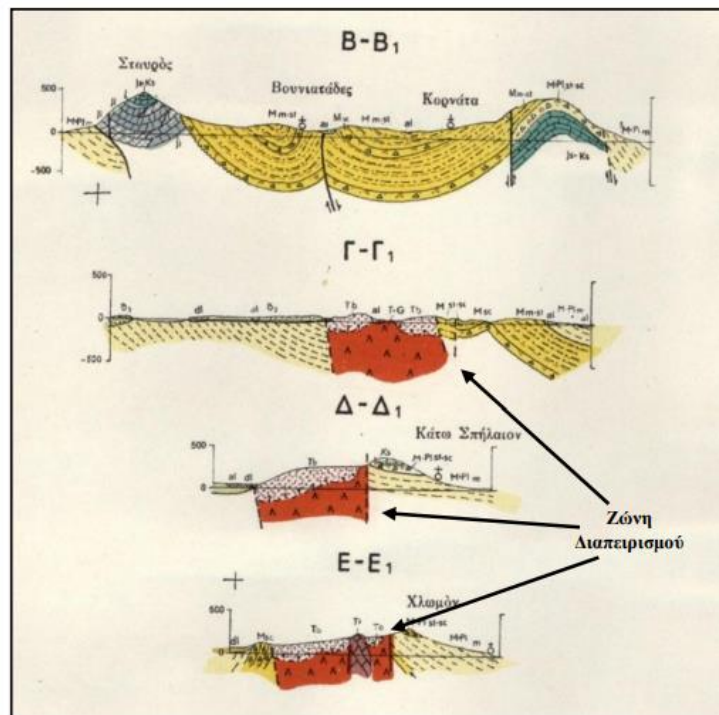
Εικόνα 4: Γεωλογική τομή Βορείου Κέρκυρας (IGME, 1962, φύλλο Βόρειος και Νότιος Κέρκυρα)

ΖΩΝΗ ΕΓΚΑΡΣΙΩΝ ΡΗΓΜΑΤΩΝ

Πρόκειται για ένα εγκάρσιο τεκτονικό κέρας που εκτείνεται σε όλο το πλάτος του νησιού από Ύψο (Πυργί) μέχρι Παλαιοκαστρίτσα. Το κέρας αυτό υποδιαιρείται σε δύο δευτερεύοντα: ένα βόρειο, αποτελούμενο κυρίως από ασβεστόλιθους «Παντοκράτορα» και σε μικρότερη έκταση από εμφανίσεις γύψου, σχιστολίθων, μαργών και ασβεστολίθων «Βίγλας» και ένα νότιο, αποτελούμενο από ασβεστολίθους Ιουρασικού έως Ηωκαίνου. Στα νότια του κέρατος εμφανίζονται, μέσω ρηγμάτων, οι διαπειρικοί Τριαδικοί σχηματισμοί, ενώ στα δυτικά αυτό βυθίζεται και καλύπτεται από Νεογενείς σχηματισμούς (περιοχή Λακώνων – Κρήνης).

ΖΩΝΗ ΔΙΑΠΕΙΡΙΣΜΟΥ

Εκτείνεται από το πιο πάνω τεκτονικό κέρασ μέχρι του ρήγματος των Αγίων Δέκα (Νότια Κέρκυρα). Στη περιοχή μελέτης εμφανίζεται το νότιο τμήμα της. Η διαπειρική αυτή ζώνη καλύπτει μια ευρεία επιφάνεια στο κεντρικό τμήμα του νησιού και αποτελείται από Τριαδικά λατυποπαγή μέσα στα οποία είναι διασκορπισμένες πολυάριθμες εμφανίσεις γύψου.

Εικόνα 5: Γεωλογικές τομές Νοτίου Κέρκυρας (ΙΓΜΕ, 1962, φύλλο Βόρειος και Νότιος Κέρκυρα)

3.3 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Τα χαμηλά όρη με τα υψίπεδά τους, οι λοφώδεις σειρές και οι μεταξύ τους διαμορφούμενες μικρές κοιλάδες με το φτωχό υδρογραφικό δίκτυο και τέλος το απότομο ανάγλυφο των δυτικών ακτών έναντι του ήπιου των ανατολικών δίνουν την όλη μορφολογική εικόνα της νήσου.

3.3.1 Γενική γεωμορφολογία

Το έδαφος του νησιού είναι κυρίως πεδινό με δύο ψηλές οροσειρές να χωρίζουν το νησί σε τρεις περιοχές. Η κύρια οροσειρά, του Παντοκράτορα (αρχαία Ιστώνη) εκτείνεται από το Κάβο Ψαρομύτα ανατολικά μέχρι το Κάβο Φαλακρό στα δυτικά και φτάνει στο ψηλότερο σημείο της, στην ομώνυμη βουνοκορφή του Παντοκράτορα με ύψος τα 906μ. Η δεύτερη κορυφώνεται στους Άγιους Δέκα στα 576μ. Όλο το υπόλοιπο σχεδόν έδαφος του νομού είναι μία συνεχής πεδιάδα, με αποτέλεσμα να τον σχηματισμό εύφορων κοιλάδων, όπως του Ρόπα και της Λευκίμμης, ανάμεσα στις λοφοσειρές.

Στο βόρειο τμήμα της, που είναι πιο ορεινό, αποτελείται από οροσειρές με προεξέχουσες τις κορυφές από τα Ανατολικά προς τα Δυτικά: Βίγλα (782μ.), Παντοκράτορα ή αρχαία Ιστώνη (914μ.), Στραβοσκιάδι (849μ.) και Τσούκα (619μ.), ενώ στα κεντρικά σχηματίζονται οι κορυφές Άγιοι Δέκα (576 μ.) και Σταυρός (450 μ.). Οι υπόλοιπες ορεινές εξάρσεις σπάνια ξεπερνούν το υψόμετρο των 500μ. και γενικά παρατηρείται μείωση του υψομέτρου από τα Βόρεια προς τα Νότια της Νήσου. Στο νότιο τμήμα του νησιού το ανάγλυφο παρουσιάζεται ήπιο με εξαίρεση την ορεινή έξαρση του Χλωμού (240μ.).

ΟΡΕΙΝΕΣ – ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ ΜΑΖΕΣ

Στη περιοχή μελέτης συναντάμε τις παρακάτω ορεινές – ημιορεινές μάζες:

• Όρος Παντοκράτορα (άξονας Β-Ν):

Αποτελείται από δολομίτες και ασβεστόλιθους Ιουρασικής ηλικίας και είναι ο σημαντικότερος φορέας τροφοδοσίας υπόγειων υδάτων, λόγω του ότι η κατείδυση είναι σημαντική εξαιτίας του μεγάλου βαθμού καρστικοποίησης των ασβεστολίθων. Στο λόγο αυτό οφείλεται και η απουσία υδρογραφικού δικτύου. Στα ανατολικά του όρους, το υδρογραφικό δίκτυο γίνεται περισσότερο αισθητό, επειδή την θέση των ασβεστολίθων του «Παντοκράτορα» καταλαμβάνουν εκείνοι της «Βίγλας» (λεπτοπλακώδεις με πυριτικές ενστρώσεις), οι οποίοι είναι λιγότερο υδροπερατοί και επομένως ευνοείται η επιφανειακή απορροή. Οι δυτικές κλιτείες παρουσιάζουν ήπιο ανάγλυφο με επικράτηση φλύσχη και νεογενών σχηματισμών. Έτσι η παρουσία στεγανών σχηματισμών προς τα δυτικά και ημιπερατών προς τα ανατολικά, έχει σαν συνέπεια, η κύρια εκφόρτιση των ασβεστολίθων του αντικλίνου του Παντοκράτορα, να γίνεται είτε προς το Βορρά με τη μορφή υφάλμυρων πηγών (περιοχή Αγίου Σπυρίδωνα), είτε προς το Νότο με τη μορφή παράκτιων ή υποθαλάσσιων πηγών (περιοχή Ύψος, Νησάκι). Παράλληλα αξίζει να αναφερθούν και στις υψηλές εκφορτίσεις με την μορφή των πηγών της Κληματιάς και των Νυμφών, σε υψόμετρο 200 μέτρων

• Η από Παλαιοκαστρίτσα – Σωκράκι – Άγιο Μάρκο με άξονα Δ-Α, εκτεινόμενη μάζα:
Αποτελείται από ασβεστολιθικά πετρώματα Τριαδικής έως Ηωκαινικής ηλικίας, τα οποία αναπτύσσουν υπόγεια υδροφορία με εκφορτίσεις:

- α) Βόρεια, όπου αυτά φράσσονται από στεγανούς σχηματισμούς, την πηγή Σωκρακίου
- β) Δυτικά, τις παράκτιες πηγές «Βρύσαρος» της Παλαιοκαστρίτσας
- γ) Νότια, οι σχηματισμοί της παρά πάνω μάζας με πλευρικές μεταγγίσεις, τροφοδοτούν τα κατάντη αυτών Τριαδικά λατυποπαγή

• Η ανθρακική μάζα Λιαπάδων:

Αποτελείται κυρίως από Κρητιδικούς ασβεστόλιθους, αρκετά υδροπερατούς, που εκφορτίζονται βόρεια μέσω των Πλειοκαινικών σχηματισμών στον όρμο Λιαπάδων. Δυτικά εμφανίζονται ημιπερατοί ασβεστόλιθοι «Βίγλας» και σχιστόλιθοι που δρουν ανασταλτικά στην επήρεια της θάλασσας, ενώ οι ανατολικές απολήξεις της παραπάνω μάζας αποτελούν μέρος των δυτικών περιθωρίων της λεκάνης του Ρόπα

ΛΟΦΩΔΕΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Καλύπτουν ένα μεγάλο κομμάτι της περιοχής μελέτης και απαντούν στο βορειοδυτικό και νότιοδυτικό τμήμα αυτής, είτε υπό μορφή ανεξάρτητων λόφων είτε υπό την μορφή λοφοσειρών. Συνίσταται κύρια από Νεογενείς σχηματισμούς που είτε είναι στεγανοί (μάργες) είτε υδροπερατοί (κροκαλοπαγή) με ενστρώσεις γύψου η οποία επιβαρύνει την υδροφορία τους. Στο νότιοδυτικό τμήμα απαντούν κυρίως Τριαδικά λατυποπαγή.

ΠΕΔΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Οι πεδινές περιοχές στην περιοχή μελέτης είναι περιορισμένης ανάπτυξης και απαντούν κυρίως στις περιοχές: Σιδαρίου, Ρόδας και λιβαδιού Ρόπα. Οι παραπάνω πεδινές περιοχές διασχίζονται από χειμάρρους και μόνιμης απορροής υδρορεύματα και καλύπτονται από προσχώσεις, αργιλικής κυρίως σύστασης, μέσα στις οποίες αναπτύσσονται υδροφόροι μικρής δυναμικότητας.

3.3.2 Κλίμα

Το κλίμα της περιοχής, εντασσόμενο στα πλαίσια των κλιματολογικών συνθηκών της περιοχής του Ιονίου χαρακτηρίζεται από την εναλλαγή μιας ψυχρής υγρής περιόδου και μιας θερμής ξηρής, με άφθονες βροχοπτώσεις, ήπιους χειμώνες και μεγάλη περίοδο ηλιοφάνειας. Το κλίμα της Κέρκυρας θεωρείται θαλάσσιο μεσογειακό, με δροσερό καλοκαίρι και ήπιο χειμώνα. Έτσι, έχει περίπου την ίδια μέση ετήσια θερμοκρασία με την Αθήνα, αν και βρίσκεται πολύ βορειότερα από αυτή. Το ετήσιο θερμομετρικό εύρος φτάνει τους 15,7°C. Σε ότι αφορά την κατανομή της θερμοκρασίας, η μέγιστη μέση μηνιαία θερμοκρασία παρατηρείται κατά τον μήνα Αύγουστο, ενώ η ελάχιστη τον Ιανουάριο. Αντίστροφη είναι η κατανομή της σχετικής υγρασίας με μέγιστο ποσοστό τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο, ενώ ελάχιστο κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο.

Το φθινόπωρο είναι πολύ θερμότερο από την άνοιξη, λόγω των ανέμων του νότιου και του νοτιοδυτικού τομέα, καθώς και της μεγαλύτερης υφειακής δράσης του φθινοπώρου. Ο χειμώνας είναι γενικά ήπιος, όμως εξαιτίας των ανέμων του βόρειου τομέα, και ιδιαίτερα του Μπόρα (που προέρχεται από την Αδριατική), το κρύο γίνεται μερικές φορές έντονο, με την απόλυτη θερμοκρασία να έχει αγγίξει τους 5°C. Το καλοκαίρι η θερμοκρασία δεν αγγίζει υψηλά επίπεδα και δεν υπερβαίνει τους 39°C. Η υγρασία είναι σχετικά μεγάλη φτάνοντας τους 75 βαθμούς από τον Οκτώβριο μέχρι τον Φεβρουάριο, 67 βαθμούς από τον Ιούλιο έως τον Αύγουστο και 70 βαθμούς κατά τους υπόλοιπους μήνες. Η νέφωση εκτιμάται στα 3,9 της κλίμακας 010, τιμή η οποία είναι μικρή και ανάλογη με αυτήν της Αττικής. Οι αίθριες ημέρες φτάνουν τις 144 ετησίως. Ως προς τους ανέμους, από τον Οκτώβριο έως τον Μάρτιο επικρατούν οι νοτιοανατολικοί, από τον Απρίλιο έως τον Μάιο οι νότιοι και από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο οι βορειοδυτικοί· δηλαδή τα μετέμια στην Κέρκυρα (όπως και σε όλο σχεδόν το Ιόνιο) παρουσιάζονται ως βορειοδυτικοί άνεμοι.

Η Κέρκυρα δέχεται πολλές βροχοπτώσεις μεγάλης διάρκειας που χαρακτηρίζονται από σχετική ομοιομορφία, με μέσες τιμές του ετήσιου ύψους είναι της τάξης των 800 – 1200 χλστ, ενώ γενικά παρατηρείται μια μείωση αυτών από Δυτικά προς Ανατολικά. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το νησί βρίσκεται δυτικά του ορεινού κορμού της Ελλάδας, που παρουσιάζει μεγάλη υφειακή δράση και μεγάλη συχνότητα νότιων ανέμων κατά την ψυχρή περίοδο του έτους. Η θερινή ξηρασία είναι σημαντικά περιορισμένη. Οι χιονοπτώσεις είναι σπάνιες και σχεδόν το ίδιο ισχύει και για το χαλάζι. Αντίθετα, συχνές είναι οι καταιγίδες και ιδιαίτερα από τον Οκτώβριο μέχρι τον Φεβρουάριο, περίοδος κατά την οποία το Ιόνιο δέχεται περισσότερες καταιγίδες από οποιαδήποτε άλλη περιοχή της Ελλάδας.

3.3.3 Υδρογραφικά στοιχεία

Η μορφολογία της περιοχής έρευνας δεν επιτρέπει την ανάπτυξη μεγάλων υδρολογικών λεκανών, με αποτέλεσμα να μην διαθέτει κανέναν μόνιμο ποταμό, εξαιτίας της μικρής έκτασής της και της απουσίας σημαντικών ορεινών όγκων. Οι υψηλές βροχοπτώσεις σε συνδυασμό με τη παρουσία πολλών πηγών έχουν συντελέσει στη δημιουργία πολυάριθμων χειμάρρων, που αποχετεύουν τα όμβρια ύδατα κατά τη περίοδο των βροχών, καθώς και μερικών ρεμάτων που έχουν μόνιμη απορροή. Η πιο αξιόλογη υδρολογική λεκάνη στην περιοχή μελέτης που παρουσιάζει απορροές και κατά την ξηρή περίοδο είναι η λεκάνη του ποταμού της Φόνισσας. Στο νοτιοδυτικό τμήμα του νησιού σχηματίζεται η λίμνη Κορισσίων, με βάθος 4 μ., όπου το καλοκαίρι αποξηραίνεται κατά το ήμισυ, ενώ τον χειμώνα τα νερά της διοχετεύονται στη θάλασσα μέσω ενός στομιού. Η λίμνη αυτή αποτελούσε παλαιότερα έναν όρμο, όμως τα διάφορα υλικά που μεταφέρθηκαν από τα θαλάσσια ρεύματα απαγόρευαν την επικοινωνία του τμήματος αυτού με τη θάλασσα. Οι εν λόγω χειμάρροι – ποταμοί είναι αρκετοί, με σπουδαιότερους και μεγαλύτερους τους: Μέγας Ποταμός, Στραβοπόταμος, ποτάμι της Λευκίμμης, ποτάμι Βαλανιού, Ποταμός, Τυφλός Ποταμός ή Ηγούμενος, ποτάμι Μπενιτσών και ποταμός Μεσογής, που χωρίζει κατά κάποιο τρόπο τη νότια με την υπόλοιπη Κέρκυρα.

Όσον αφορά τις ακτές και παραλίες της Κέρκυρας, έχει πολλά σχέδια ακτών, που αλλού παρουσιάζουν στενές και αλλού ευρείς παραλίες.

Η βορειοδυτική ακτή παρουσιάζει στην πιο βόρεια περιοχή ρηχά αμμώδη νερά ιδανικά για παιδιά και εκεί βρίσκεται και το Κανάλι της Αγάπης. Η τοποθεσία της Παλαιοκαστρίτσας διαφέρει από το υπόλοιπο της ακτής διότι είναι πιο βραχώδης.

Η νοτιοδυτική ακτή είναι κατάλληλη για όσους λατρεύουν την άμμο και τα ρηχά νερά. Το πρώτο τμήμα της έχει παραλίες με την πιο λεπτή και απαλή άμμο του νησιού, όμως κατεβαίνοντας το τοπίο είναι πιο ξηρό και οι παραλίες είναι πιο εκτεθειμένες στους ανέμους. Η βορειοανατολική ακτή χαρακτηρίζεται από πολλούς όρμους και παραλίες κυρίως με βότσαλα, εδώ μπορείτε να απολαύσετε υπέροχες βόλτες με βάρκα. Στο πίσω μέρος από τις περισσότερες παραλίες υπάρχει το βουνό Παντοκράτορας που μαζί με την πλούσια βλάστηση δημιουργεί ένα υποβλητικό σκηνικό.

Η νοτιοανατολική ακτή έχει παραλίες μικρές σε πλάτος με ρηχά βάθη από άμμο και βότσαλα μαζί.

Τα σπουδαιότερα ακρωτήρια του νησιού είναι:

- της Λευκίμμης στα ανατολικά
- της Αγίας Αικατερίνης βόρεια
- του Κεφαλιού δυτικά
- του Αρίλλα και Ασπόκαβου στα νότια

Οι σημαντικότεροι όρμοι της Κέρκυρας είναι:

- της Λευκίμμης
- των Λιαπάδων
- του Αγίου Γεωργίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ – ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

4.1 ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000

Ένα από τα σημαντικά συστατικά του πλέγματος ρυθμίσεων για την προστασία της βιοποικιλότητας είναι η εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και η ένταξη σημαντικού αριθμού περιοχών στο Δίκτυο Natura 2000, το ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών: αποτελείται από τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και από τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας για τα Πουλιά σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ. Οι περιοχές του δικτύου τίθενται υπό καθεστώς ειδικής διαχείρισης, που καθορίζεται από κάθε κράτος-μέλος λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες.

Το ποσοστό της εδαφικής έκτασης στον Νομό Κέρκυρας που έχει ενταχθεί στο Δίκτυο NATURA 2000 είναι περίπου 16,2%.

Ο κατάλογος των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας της Ελλάδας εγκρίθηκε με την απόφαση 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής «σχετικά με την έγκριση, σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, του καταλόγου των τόπων κοινοτικής σημασίας για τη μεσογειακή βιογεωγραφική περιοχή» (ΟJ L259/1, 21.9.2006).

Ως προστατευόμενη περιοχή εννοούμε, σύμφωνα με τον ορισμό που έχει δώσει η Διεθνής Ένωση για την Προστασία της Φύσης και των Φυσικών Πόρων (IUCN): «Μια χερσαία και/ή θαλάσσια έκταση, αφιερωμένη στην προστασία και διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας και των φυσικών και συναφών πολιτιστικών πόρων, η οποία υπόκειται σε διαχείριση με νομικά μέσα ή άλλους αποτελεσματικούς τρόπους». Στη χώρα μας δημιουργήθηκαν διάφορες κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών, οι περισσότερες από τις οποίες έχουν ενταχθεί σε ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών, το Δίκτυο NATURA 2000. Το δίκτυο αυτό βασίζεται σε δύο Κοινοτικές Οδηγίες, την 92/43/ΕΟΚ για την προστασία των οικοτόπων και την 79/409/ΕΟΚ για τα πουλιά. Η Οδηγία των οικοτόπων, όπως είναι γνωστή, στοχεύει στην προστασία συγκεκριμένων ενδιαιτημάτων, αλλά και ειδών χλωρίδας και πανίδας που έχουν αξιολογηθεί ως σημαντικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Βασικό όργανο για την επίτευξη αυτού του σκοπού αποτελεί η δημιουργία ενός δικτύου προστατευμένων περιοχών (geosites).

Παρακάτω παρουσιάζεται ένας κατάλογος με τις 7 περιοχές της περιφερειακής ενότητας της Κέρκυρας που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο «NATURA 2000».

ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΑΝΤΙΝΙΟΤΗ (1,9 km²)

Η Λιμνοθάλασσα Αντινιότη έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα «NATURA 2000» με Κωδικό GR2230001 και ανήκει στην κατηγορία SCI (τοποθεσία κοινοτικής σημασίας) και SPA (ζώνη ειδικής προστασίας της ορνιθοπανίδας).

Ο συγκεκριμένος υγρότοπος βρίσκεται στις βόρειες ακτές της νήσου Κέρκυρας και θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός τόσο για την ύπαρξη του προστατευόμενου είδους *Lutra lutra* (βίδα), όσο και για την οικολογική ισορροπία στην ευρύτερη περιοχή. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι η περιοχή χαρακτηρίζεται από ποικιλότητα ενδιαιτημάτων. Οι ανθρωπογενείς επιδράσεις δεν έχουν επηρεάσει ακόμη σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία του οικοσυστήματος. Πέρα από τη βίδα (*Lutra lutra*) τα άλλα σπάνια είδη ζώων που απαντώνται είναι: η νεροχελώνα (*Emys orbicularis*), η ποταμοχελώνα (*Mauremys caspica*), ο λαφίτης (*Elaphe quatuorlineata*), η Ζαμπάρολα (*Aphanis fasciatus*), ο Ζουρνάς (*Valencia hispanica*) και η ενδημική πεταλούδα *Callimorpha quadripunctata*.

Ο Ερημίτης, που βρίσκεται μεταξύ του Αγίου Στεφάνου Σινιών και της παραλίας Αυλάκι, στο βορειοανατολικό τμήμα του νησιού, περιλαμβάνει μία συνέχεια έξι παραλιών, ένα σύμπλεγμα τριών λιμνών (Βρωμόλιμνη, Άκολη, Σαβούρα) και αποτελεί καταφύγιο για πλήθος σπάνιων πτηνών και ζώων, όπως η βίδα. Μαζί με τη Λιμνοθάλασσα Αντινιότη στα δυτικά και τον υγρότοπο Βουθρωτού στις απέναντι Αλβανικές ακτές, συγκροτούν ένα ενιαίο υγροτοπικό σύστημα, μεγάλης οικολογικής αξίας.

Εικόνα 6: Λιμνοθάλασσα Αντινιότη

ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ (22,92 km²)

Η Λιμνοθάλασσα Κορισσίων έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα «NATURA 2000» με Κωδικό GR2230002 και ανήκει στην κατηγορία SAC (Ειδική Ζώνη Διατήρησης).

Είναι η μεγαλύτερη λιμνοθάλασσα της Κέρκυρας και εμπίπτει στη λεκάνη Κέρκυρας-Παξών (GR34) του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου (GR05), με μέγιστο υψόμετρο 457 m και μέσο στα 35,96 m.

Η περιοχή βρίσκεται στις ΝΔ ακτές της Κέρκυρας και θεωρείται μεγάλης σημασίας, όχι μόνο ως υγρότοπος αλλά και εξαιτίας της μεγάλης βιολογικής και αισθητικής αξίας των αμμωδών παραλιών που βρίσκονται κοντά στη λιμνοθάλασσα. Στις νότιες παραλίες εμφανίζεται το μοναδικό για την περιοχή δάσος κέδρων καθώς και οι σταθεροποιημένες αμμοθίνες που δημιουργούν ένα μοναδικό, ως προς την αισθητική του, τοπίο. Η περιοχή περιλαμβάνει τη Λίμνη Κορισσίων (τη μεγαλύτερη της Κέρκυρας), τις παρόχθιες περιοχές της λίμνης, καθώς και τις παράκτιες περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται από διάφορους τύπους μεσογειακής βλάστησης. Μεταξύ αυτών μπορούν να αναφερθούν:

1) Η φυτοκοινωνία *Crucianelletum maritimae*, η οποία εμφανίζει το ανατολικότερο όριο εμφάνισής της στην περιοχή αυτή (τη μοναδική στην Ελλάδα) και

2) Οι συστάδες κέδρων (*Juniperus phoenicea*), που αναπτύσσονται στις νότιες αμμώδεις παραλίες της περιοχής, και οι οποίες φαίνεται πως είναι υπολείμματα ενός μεγαλύτερου δάσους που υπήρχε παλαιότερα στην Κέρκυρα.

Ως ο κυριότερος υγρότοπος στη νήσο η λίμνη Κορισσίων είναι ένας σημαντικός τόπος για την προστασία της άγριας ζωής και ιδιαίτερα της ορνιθοπανίδας, του προστατευόμενου είδους *Lutra lutra* (βίδα) και της διατήρηση των τύπων αυτοφυούς βλάστησης που υπάρχουν στην περιοχή. Η παρουσία αντιπροσώπων κωνοφόρων ως στοιχείων μεσογειακού τύπου βλάστησης χαμηλών υψομέτρων δεν είναι πολύ συχνό φαινόμενο και συνήθως υπάρχουν συστάδες κέδρων (*Juniperus phoenicea*) θεωρούνται ως υπολείμματα παλαιότερων εκτεταμένων τέτοιων δασών. Πολύ δε περισσότερο αφού τέτοιες συστάδες, όπως αυτές που εμφανίζονται στην περιοχή Κορισσίων, είναι σχετικά σπάνιες στην Ελλάδα. Η παρουσία, σήμερα, της βίδας *L. lutra* στη Λίμνη Κορισσίων είναι αβέβαιη. Αν το είδος εξακολουθεί να υπάρχει στη λίμνη (υπάρχουν ανεπιβεβαίωτες μαρτυρίες) θα αντιπροσωπεύεται από λίγα μόνο άτομα.

Επίσης, στην Λιμνοθάλασσα Κορισσίων σε μια έκταση 5% της συνολικής προστατευόμενης περιοχής έχει ιδρυθεί μόνιμο «Καταφύγιο Θηραμάτων», εφόσον στην περιοχή αυτή πληρούνται οι προϋποθέσεις ώστε να καλύπτονται οι βασικές ανάγκες των θηραμάτων σε ησυχία, τροφή και νερό. Στα 6.000 στρέμματα έκτασης που καλύπτει βρίσκουν καταφύγιο κάθε χρόνο πάνω από 120 είδη πουλιών, ενώ κάτω απ' το νερό ζουν ψάρια που αφθονούν μόνο σε αυτή την περιοχή. Ο απειλούμενος με εξαφάνιση Ζουρνάς είναι ένα είδος εξ αυτών, ενώ ακολουθούν η Ζαμπάρολα, το επιστημονικά μεσογειακό Killfish και πολλά από τα συνήθη ψάρια αλλά και γαρίδες. Επίσης στην περιοχή υπάρχουν φλαμίνγκο, κορμοράνοι και πάπιες που κάνουν το πέρασμα τους. Την πανίδα της περιοχής συμπληρώνουν και αλλά είδη πουλιών όπως σφυριχτάρια και αργυροταικνάδες αλλά και χελώνες όπως η Μεσογειακή Χελώνα, η Ευρωπαϊκή Νεροχελώνα και η Χελώνα της Κασπίρης.

ΑΛΥΚΗ ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ (2,43 km²)

Η Αλυκή Λευκίμμης έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα «NATURA 2000» με Κωδικό GR2230003 και ανήκει στην κατηγορία SAC (Ειδική Ζώνη Διατήρησης) και SPA (ζώνη ειδικής προστασίας).

Ένα τμήμα της περιοχής NATURA με έκταση 1,58 km², εμπίπτει στη λεκάνη Κέρκυρας-Παξών (GR34) του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου (GR05), ενώ το υπόλοιπο τμήμα της περιοχής (0,85 km²) εμπίπτει σε θαλάσσια περιοχή. Όσον αφορά στο υψόμετρο της περιοχής, το μέγιστο ανέρχεται στα 4 m και το μέσο στα 0,41 m.

Η περιοχή των Αλυκών Λευκίμμης, εντοπίζεται διασχίζοντας την ανατολική ακτή της Κέρκυρας, σε απόσταση 42 χιλιομέτρων από την πόλη.

Οι Αλυκές Λευκίμμης, πέρα από τη μεγάλη οικολογική σημασία, αποτελούν ιστορικό, λαογραφικό και βιομηχανικό μνημείο, καθώς κάποτε χρησιμοποιούταν για την παρασκευή αλατιού. Εκεί γίνονταν και η μεγαλύτερη συλλογή άλατος στο νησί, από που και ονομάστηκαν. Έως πριν λίγα χρόνια ο υγρότοπος χρησιμοποιείτο ως αλυκή, αλλά η δραστηριότητα αυτή σταμάτησε οριστικά το 1988.

Αν και οι υπάρχουσες πληροφορίες για τη χλωρίδα και τη βλάστηση αυτής της περιοχής είναι λίγες και περιορίζονται στη βλάστηση των προσχλωσιγενών παραλιών, είναι προφανές ότι στην περιοχή απαντά μια ενδιαφέρουσα χλωρίδα και πολλοί τύποι βλάστησης που χαρακτηρίζονται από την κυριαρχία αλοφυτικών ειδών, όπως τα: *Arthrocnemum glaucum*, *A. fruticosum*, *Halocnemum strobilaceum*, *Scoenchus nigricaus*, *Juncus subulatus*, *Salicornia europaea*, *Cakile maritima*, *Salsola kali* κ.τ.λ. Πρέπει να σημειωθεί βεβαίως ότι οι προσχλωσιγενείς ακτές καταλαμβάνουν ένα μικρό μόνο ποσοστό της συνολικής έκτασης του υγροτόπου και κατά συνέπεια η συνολική βιοποικιλότητα που απαντά στην περιοχή δεν περιορίζεται στους λίγους τύπους βλάστησης που αναφέρθηκαν προηγουμένως, αλλά παρατηρούνται και άλλοι τύποι βλάστησης όπως: *Arbutus* sp., *Erica* sp., *Quercus coccifera*, *Pistacia lentiscus* κτλ.

Ως οικοσύστημα παρουσιάζει ιδιομορφίες λόγω των αβαθών νερών και της υψηλής περιεκτικότητας σε αλάτι. Ωστόσο έχει σπουδαία βιοποικιλότητα, ενώ αποτελεί σημαντική περιοχή ανεφοδιασμού για δεκάδες μεταναστευτικά είδη της ορνιθοπανίδας.

Ο τόπος αυτός πρέπει να προστατευθεί και να διαχειριστεί κατά ένα διαφορετικό τρόπο και σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης (οικοτουρισμός, παραδοσιακή γεωργία και κτηνοτροφία κτλ.), λαμβάνοντας υπόψη μας ότι στον τόπο αυτό:

1. υπάρχει ακόμα ένας από τους λίγους υγρότοπους που απόμειναν στη νήσο Κέρκυρα,
2. οι τύποι βλάστησης που απαντούν στις αμμοθίνες και στα υγρά ή αλμυρά λιβάδια έχουν διατηρηθεί σε καλή κατάσταση,
3. ο τουρισμός και οι παρεμφερείς δραστηριότητες έχουν επεκταθεί σε όλο σχεδόν το μήκος των αμμωδών ακτών της Κέρκυρας

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι τέτοιες περιοχές φαίνεται να έχουν λειτουργήσει ως “καταφύγια” όχι μόνο για τα πουλιά και τα ζωικά είδη, αλλά και για αρκετά φυτικά είδη, π.χ. *Orchidaceae*. Πιστεύεται ότι αρκετά φυτικά είδη που φύονταν στις περιοχές που σήμερα καταλαμβάνουν οι ελαιώνες έχουν επιβιώσει μόνο σε ανοικτές ακαλλιέργητες περιοχές, όπως αυτές του εν λόγω τόπου, εξαιτίας της υπερβολικής χρήσης των ζιζανιοκτόνων που χρησιμοποιούν οι ελαιοκαλλιεργητές προκειμένου να διευκολύνουν τη συλλογή ελαιόκαρπου από το έδαφος.

ΝΗΣΟΙ ΠΑΞΟΙ & ΑΝΤΙΠΑΞΟΙ (56,5 km²)

Οι Νήσοι Παξοί και Αντίπαξοι έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα «NATURA 2000» με Κωδικό GR2230004 και ανήκουν στην κατηγορία SAC (Ειδική Ζώνη Διατήρησης) και SPA (ζώνη ειδικής προστασίας).

Τμήμα της περιοχής NATURA με έκταση 24,51 km², εμπίπτει στη λεκάνη Κέρκυρας-Παξών (GR34) του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου (GR05), ενώ το υπόλοιπο τμήμα της περιοχής (31,99 km²) εμπίπτει σε θαλάσσια περιοχή. Όσον αφορά στο υψόμετρο της περιοχής, το μέγιστο ανέρχεται στα 220 m και το μέσο στα 16,75 m.

Η περιοχή συγκροτείται από μια ομάδα ασβεστολιθικών νησιών και νησίδων με βραχώδεις και αποσαθρωμένες ακτές, καθώς και από την θαλάσσια έκταση που περιβάλλει τα νησιά αυτά έως την ισοβαθή των 50m. Τα μεγαλύτερα νησιά αυτής της ομάδας, Παξοί και Αντίπαξοι, έχουν ενδιαφέρουσα τοπογραφία, εκ των οποίων μόνο οι Παξοί κατοικούνται μόνιμα. Η χλωρίδα της περιοχής αποτελείται από περίπου 450 taxa. Στην πλειονότητά τους (περίπου 65%) πρόκειται για τυπικά μεσογειακά στοιχεία, αλλά δυο είδη και συγκεκριμένα τα *Centaurea raxorum* και *Limonium antipaxorum*, είναι τοπικά ενδημικά. Ο κύριος τύπος αυτοφυούς βλάστησης, ο οποίος κυριαρχεί στην περιοχή, είναι οι αειθαλείς θάμνοι, συχνά δενδρόμορφοι, που ανήκουν είτε στην *Oleo-Ceratonion* (*Ceratonia siliqua*, *Olea europaea*, *Pistacia lentiscus*, *Calicotone villosa*, *Quercus coccifera* κτλ.), είτε στην *Quercion ilicis* (*Phyllirea nedia*, *Phamnus alaternus*, *Pistacia terebinthus*, *Arbutus adrachne* κτλ.). Συστάδες μεσογειακών κωνοφόρων (*Juniperus phoenicea*, *Pinus halepensis*, *Cupressus sempervirens*) δεν είναι σπάνιες και στους δύο παραπάνω τύπους βλάστησης. Οι συστάδες *Juniperus phoenicea* και *Pinus halepensis* απαντούν στα βορειοδυτικά και νοτιοανατολικά (νησίδα Μογκονήσι) τμήματα των Παξών, αντίστοιχα. Στις βραχώδεις ακτές, η ζώνη βλάστησης χαρακτηρίζεται από την παρουσία φυτικών ειδών που έχουν προσαρμοστεί σε αντίστοιχα περιβάλλοντα (π.χ. *Crithmum maritimum*, *Silene sedoides*, *Reichardia picroides*, *Daucus carrota*, *Brassica cretica*, *Limonium antipaxorum*, *Centaurea antipaxorum* κτλ.). Στο κεντρικό τμήμα του νησιού Παξοί, εξαιτίας των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων (πυρκαγιές, ελαιώνες, αμπελώνες κτλ.), παρατηρείται η υποβάθμιση των φυτοκοινωνιών *Oleo-Ceratonion* και *Quercion-ilicis* και η υποκατάστασή τους από τον δευτερογενή τύπο βλάστησης των φρύγανων (*Coridothymion*). Τα μακκί και τα φρύγανα που συναντώνται στην περιοχή των Παξών θεωρούνται αντιπροσωπευτικοί τύποι Μεσογειακής βλάστησης. Οι συστάδες κυπαρισσιών (*Cupressus sempervirens*) που συναντώνται συχνά σε όλη την έκταση του κυρίως νησιού θεωρούνται επίσης υπολείμματα ενός πρώην δάσους κυπαρισσιών. Αξιομνημόνευτη είναι επίσης η παρουσία δυο τοπικών ενδημικών φυτικών ειδών στον τόπο, των *Centaurea raxorum* και *Limonium antipaxorum*. Ακόμη ένα είδος ιδιαίτερου ενδιαφέροντος είναι το κροκοδειλάκι *Agama stellio*, όχι μόνο επειδή τα βόρεια Ιόνια νησιά (Κέρκυρα και Παξοί) είναι το βορειοδυτικότερο όριο της Ευρωπαϊκής του εξάπλωσης, αλλά επίσης επειδή οι πληθυσμοί αυτών των νησιών είναι μικροί και τελείως απομονωμένοι από όλους τους υπόλοιπους που εξαπλώνονται στην περιοχή του Αιγαίου. Επιπλέον, οι Παξοί είναι ένα από τα πολύ λίγα μεσογειακά νησιά που κατοικούνται και από τα δύο είδη πράσινων σαυρών *Lacerta trilineata* και *Lacerta viridis*. Αυτός ο τόπος, που θεωρείται Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας (ΣΠΠΕ), βρίσκεται στην κύρια οδό μετανάστευσης των πουλιών στη δυτική Ελλάδα. Αρκετά σημαντικά είδη πουλιών χρησιμοποιούν αυτά τα νησιά ως καταφύγιο ή σταθμό κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης. Τα νησάκια αυτής της περιοχής είναι επίσης σημαντικά εξαιτίας της παρουσίας αποικιών θαλάσσιων πουλιών.

ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ ΑΠΟ ΚΑΝΟΝΙ ΕΩΣ ΜΕΣΟΓΓΗ (8,88 km²)

Η Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη από Κανόνι Έως Μεσόγγη έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα «NATURA 2000» με Κωδικό GR2230005 και ανήκει στην κατηγορία SAC (Ειδική Ζώνη Διατήρησης).

Τμήμα της περιοχής NATURA με έκταση 0,35 km², εμπίπτει στη λεκάνη Κέρκυρας-Παξών (GR34) του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου (GR05), ενώ το υπόλοιπο τμήμα της περιοχής (8,53 km²) εμπίπτει σε θαλάσσια περιοχή. Όσον αφορά στο υψόμετρο της περιοχής, το μέγιστο είναι 112 m και το μέσο 15,03 m.

Η περιοχή βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της Κέρκυρας και περιλαμβάνει τις ακτές από Κανόνι μέχρι και Μεσογγή. Στην περιοχή του Κανονιού το νερό είναι αβαθές και ο πυθμένας είναι εκτεθειμένος, με λείους βράχους σε βάθος 0,5 m. Το υπόστρωμα είναι ψαμμιτικό. Μεταξύ των ανώτερων βράχων αναπτύσσεται, σε αμμώδες υπόστρωμα, το θαλάσσιο φανερόγαμο *Cymodocea nodosa*. Τα λιβάδια της *Posidonia oceanica* εκτείνονται σε βάθη κάτω από 1,5 m νότια του χωριού Μεσογγή. Στην περιοχή αυτή ο βυθός της θάλασσας είναι βραχώδης αλλά και αμμώδης, με πέτρες και βράχους όλων των μεγεθών. Τα *Rhapherophyceae* κυριαρχούν, καθώς και οι φυτοκοινωνίες *Cystoseiretum crinitae*. Η παρουσία του θαλάσσιου φανερόγαμου *Posidonia oceanica* είναι μεγάλης οικολογικής αξίας. Τα λιβάδια που σχηματίζει το είδος αποτελούν τα πιο σημαντικά θαλάσσια οικοσυστήματα στη Μεσόγειο θάλασσα, αφού συμβάλλουν σημαντικά στην πρωτογενή παραγωγή χρησιμεύοντας σαν κατάλληλο μέρος για την εναπόθεση των αυγών των ψαριών και αποτελώντας το ιδανικό ενδιαίτημα για πολλά ζωικά και φυτικά είδη. Τα λιβάδια αυτά αναπτύσσονται πυκνότερα προς την πλευρά της Μεσογγής. Η θαλάσσια περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλότητα χλωρίδας και βλάστησης. Ιδιαίτερα οι φυτοκοινότητες του *Cystoseira*, επίσης τυπικές της Μεσογείου, έχουν ένα σημαντικό ρόλο στη δομή των παράκτιων οικοσυστημάτων. Δύο θαλάσσια σπονδυλωτά είναι γνωστό ότι υπάρχουν σ' αυτόν τον τόπο, συγκεκριμένα, το ρινοδέλφιο *Tursiops truncatus* και το ψάρι *Syngnathus abaster*.

Χάρτης 10: Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη από Κανόνι Έως Μεσογγή

ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ ΑΠΟ ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΣΑ ΕΩΣ ΓΛΥΦΑΔΑ

Η Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη από Παλαιοκαστρίτσα Έως Γλυφάδα έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα «NATURA 2000» με Κωδικό GR2230006.

ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ & ΝΗΣΟΣ ΛΑΓΟΥΔΙΑ (10,51 km²)

Η Λιμνοθάλασσα Κορισσίων (Κέρκυρα) και Νήσος Λαγούδια έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα «NATURA 2000» με Κωδικό GR2230007 και ανήκουν στην κατηγορία SPA (ζώνη ειδικής προστασίας).

Η συνολική έκταση της περιοχής NATURA εμπίπτει στη λεκάνη Κέρκυρας-Παξών (GR34) του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου (GR05), με το μέγιστο υψόμετρο να είναι 62 m και το μέσο να ανέρχεται στα 10,13 m.

Το πιο σημαντικό τμήμα της περιοχής φαίνεται να είναι μια λωρίδα ξηράς η οποία διαχωρίζει τη Λίμνη Κορισσίων από τη θάλασσα (μεταξύ της τοποθεσίας Γκαρζίκι και της αρχής της παραλίας του Αγίου Γεωργίου). Η περιοχή αυτή αποτελεί ένα σύνθετο, ενδιαφέρον και σχεδόν αδιατάρακτο φυσικό οικοσύστημα, ένα από τα λίγα που απόμειναν στην Κέρκυρα, η οποία στο σύνολό της έχει επηρεαστεί από την τουριστική ανάπτυξη. Η περιοχή είναι σημαντική ως πέρασμα και τόπος διαχείμασης υδρόβιων πουλιών (κορμοράνων, ερωδιόμορφων και παπιών).

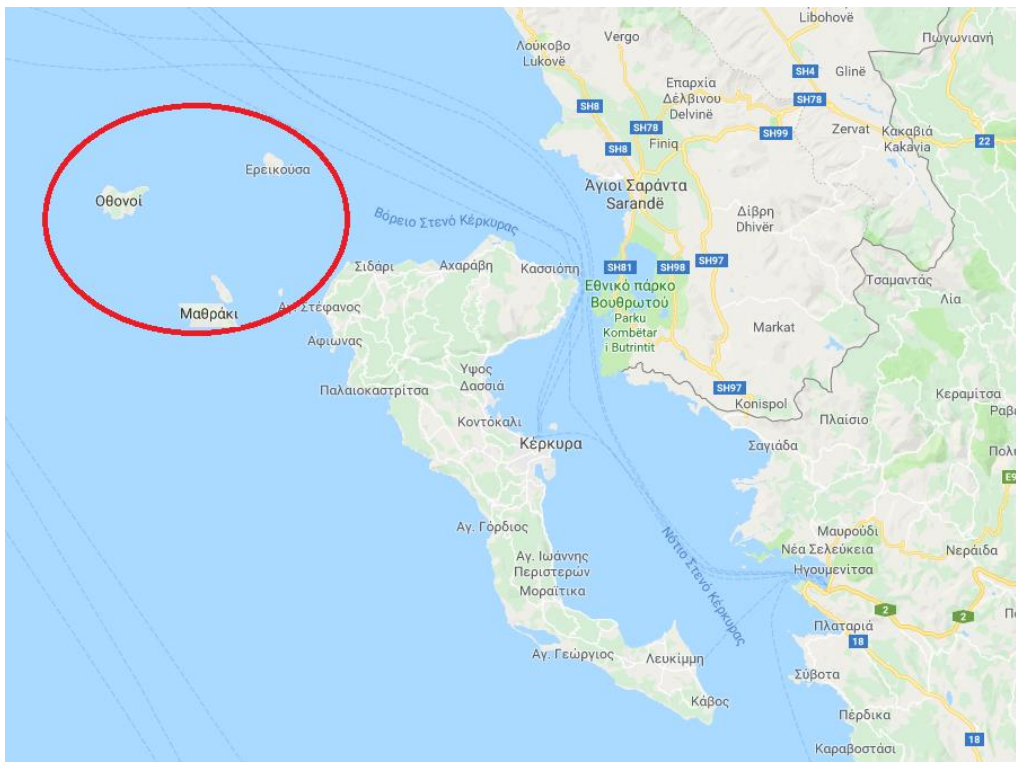
Εικόνες 7 και 8: Λιμνοθάλασσα Κορισσίων

ΔΙΑΠΟΝΤΙΑ ΝΗΣΙΑ (ΟΘΩΝΟΙ, ΕΡΕΙΚΟΥΣΑ, ΜΑΘΡΑΚΙ ΚΑΙ ΒΡΑΧΟΝΗΣΙΔΕΣ) (101,46 km²)

Τα Διαπόντια Νησιά (Οθωνοί, Ερεικούσα, Μαθράκι και βραχονησίδες) έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα «NATURA 2000» με Κωδικό GR2230008 και ανήκουν στην κατηγορία SPA (ζώνη ειδικής προστασίας).

Τμήμα της περιοχής NATURA με έκταση 10,82 km², εμπίπτει στη λεκάνη Κέρκυρας-Παξών (GR34) του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου (GR05), ενώ το υπόλοιπο τμήμα της περιοχής (90,64 km²) εμπίπτει σε θαλάσσια περιοχή. Όσον αφορά στο υψόμετρο της περιοχής, το μέγιστο είναι στα 379 m και το μέσο στα 82 m.

Τρία κατοικημένα και πέντε ακατοίκητα μικρά νησιά τα οποία καλύπτονται κυρίως από κωνοφόρα, ψηλά μακί και ελαιώνες. Τα νησιά Οθωνοί έχουν εκτεταμένες βραχώδεις ακτές και πλαγιές (μέγιστο υψόμετρο 385 m). Οι περισσότερες από τις ακατοίκητες βραχονησίδες καλύπτονται από χαμηλή βλάστηση σε βραχώδες υπόβαθρο, ιδανικό για φωλιές θαλασσοπουλιών. Μια σημαντική αποικία of Αρτεμιδών (*Calonectris diomedea*) φωλεάζει στη βραχονησίδα Τραχεία, μια από τις μονάχα δύο γνωστές αποικίες στο Ιόνιο Πέλαγος. Αυτή η αποικία είναι πολύ σημαντική καθώς λειτουργεί σαν «γέφυρα» φέρνοντας σε επαφή τα πουλιά από την Αδριατική και την Κεντρική Μεσόγειο με τους ελληνικούς πληθυσμούς. Επιπλέον, τουλάχιστον 15 ζευγάρια Θαλασσοκόρακες (*Phalacrocorax aristotelis*) φωλιάζουν στις βραχώδεις ακτές, ενώ τα πέντε γνωστά ζευγάρια του Πετρίτη (*Falco peregrinus*) είναι πολύ πυκνός πληθυσμός για τόσο μικρή περιοχή. Επίσης πολύ κοινός κατά την αναπαραγωγική περίοδο είναι ο Σκεπαρνάς (*Arus melba*) με τουλάχιστον 150 ζευγάρια να φωλιάζουν. Οι αναπαραγωγικοί πληθυσμοί του Αρτέμη (*Calonectris diomedea*) είναι πολύ ευάλωτοι στην όχληση από τουρίστες και άλλους επισκέπτες στη βραχονησίδα που φωλιάζουν. Απειλούνται επίσης από αρουραίους, γάτες και σκύλους που φέρνουν οι επισκέπτες, ενώ ο ανταγωνισμός και η θήρευση από τον Ασημόγλαρο της Μεσογείου (*Larus michahellis*) είναι μια ακόμα σοβαρή απειλή. Οι Θαλασσοκόρακες (*Phalacrocorax aristotelis*) απειλούνται από την υπερβολική αλιεία και την όχληση από τουριστικά σκάφη, ενώ οι Πετρίτες (*Falco peregrinus*) απειλούνται κυρίως από τη λαθροθηρία.

Χάρτης 11: Χάρτης που σημειώνονται τα Διαπόντια Νησιά ΒΔ της Κέρκυρας

4.2 ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ

Ως καταφύγια Άγριας Ζωής χαρακτηρίζονται φυσικές περιοχές (χερσαίες, υδάτινες ή θαλάσσιες), που έχουν ιδιαίτερη σημασία ως σημαντικοί τόποι ανάπτυξης της άγριας χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου, ή τέλος, ως σημαντικά θαλάσσια ενδιαιτήματα. Ως καταφύγια άγριας ζωής μπορούν να χαρακτηρίζονται και οι οικολογικοί διάδρομοι.

Στην Κέρκυρα συναντώνται δύο περιοχές χαρακτηρισμένες ως καταφύγια άγριας ζωής:

- Η περιοχή «Ψηλός Παντοκράτωρ (Σπαρτύλας-Πεταλείας-Νησακίου)» με κωδικό K217
- Η περιοχή «Παντοκράτωρ Βίγλα (Αγ. Ματθαίου)» με κωδικό K238

4.3 ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ

Το Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (Τ.Ι.Φ.Κ.) είναι ένας τόπος που διακρίνεται για την αισθητική του αξία και παραμένει σε αξιολογικό βαθμό φυσικός, αν και συχνά είναι δομημένος. Συχνά τα Τ.Ι.Φ.Κ. περιλαμβάνουν παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς ή ιστορικούς χώρους. Τα κριτήρια επιλογής και αξιολόγησης των Τ.Ι.Φ.Κ. συνδέονται με φυσικά και οικολογικά χαρακτηριστικά, όπως το ανάγλυφο, η βλάστηση και η χλωρίδα, η παρουσία πανίδας, τα νερά, οι μετεωρολογικές συνθήκες, η πανοραμική θέα και με ανθρωπογενή χαρακτηριστικά, όπως η ύπαρξη μνημείων, η ιστορική αναφορά, ο παραδοσιακός χαρακτήρας, οι χρήσεις γης. Κριτήρια μπορούν, επίσης, να αποτελέσουν στοιχεία όπως η διαχρονικότητα, η επαφή με την φύση, η δυνατότητα κατανόησης φυσικών διεργασιών κλπ. Μεγάλο μέρος των Τ.Ι.Φ.Κ. απειλούνται με υποβάθμιση, εξ' αιτίας έντονων ανθρωπογενών πιέσεων, όπως η αυθαίρετη ή ακαλαίσθητη δόμηση, η διάνοιξη δρόμων, ο ανεξέλεγκτος τουρισμός και πολλές άλλες καταστροφικές δραστηριότητες που υποβαθμίζουν τη φύση. Ως Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (Τ.Ι.Φ.Κ.) έχουν χαρακτηριστεί στην περιοχή της Κέρκυρας τα: Ακρωτήριο Αρίλλας και Πόρτο Τιμόνι, Ακρωτήριο Ελαία, Ακρωτήριο και Όρμος Καλάμι, Ακρωτήριο και Όρμος Κουλούρας, Ακρωτήριο Καστρί και γύρω πλαγιές, Ακρωτήριο Κεφάλι και Νησίδες Διάπλο και Διάκοπο, Άνω Κορακιάνα, Αχίλλειο και Γαστούρι, Βαρυπατάδες, Βουνό πάνω από τις Μπενίτσες, Καρουσάδες, Κάτω Γαρούνα και γύρω περιοχή, Λιμνοθάλασσα Αντινιώτη, Λιμνοθάλασσα Κορισσίων, Λιμνοθάλασσα Χαλκιοπούλου, Νησίδα Λαζαρέττο (Γουβίνο), Νησίδα Πτυχία (Βίδος), Νησίδες Γυναίκα, Συκιά και Κραβιά, Νήσος Παξοί, Όρμος και Χερσόνησος Αγίου Στεφάνου, Παλαιοκαστρίτσα, Παλιό Φρούριο Αγίου Νικολάου, Πέλεκας και Γλυφάδα, Πλαγιές γύρω από τους Λάκωνες, Πλαγιές νότια της παραλίας Αγίου Γεωργίου και Αγγελόκαστρο, Ύψωμα πάνω από τα χωριά Ασπιωτάδες και Μανατάδες, Χερσόνησος και Όρμος Κερασιάς, Χερσόνησος Κανόνι και Ποντικονήσι, Χερσόνησος Κασσιόπης, Χωριό Άγιος Μάρκος και γύρω περιοχή.

4.4 ΓΕΩΤΟΠΟΙ

Σύμφωνα με τον νόμο 3937/2011, που φέρει τον τίτλο «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» ως γεώτοποι χαρακτηρίζονται οι γεωλογικές – γεωμορφολογικές δομές που συνιστούν φυσικούς σχηματισμούς και αντιπροσωπεύουν σημαντικές στιγμές της γεωλογικής ιστορίας της γης, όντας σημαντικοί μάρτυρες της μακράς εξέλιξής της ή δείχνουν σύγχρονες φυσικές, γεωλογικές διεργασίες που συνεχίζουν να εξελίσσονται στην επιφάνεια της Γης.

Με βάση τον Wimbledon (1998), ένας γεώτοπος θεωρείται ένα τμήμα της επιφάνειας της Γης που αντιπροσωπεύει πραγματικά σημαντικές διαδικασίες και γεγονότα, χρονικές περιόδους, χαρακτηριστικά και θέματα που προσδιορίζουν την ταυτότητα του πλανήτη μας.

Από παρόμοια οπτική γωνία, με βάση τον Strum (1994), ο γεώτοπος είναι ένα ευδιάκριτο τμήμα της γεώσφαιρας με ιδιαίτερο γεωλογικό και γεωμορφολογικό ενδιαφέρον, που τεκμηριώνει την ιστορία της γης, την εξέλιξη της ζωής, του κλίματος και του τοπίου με σαφή και εντυπωσιακό τρόπο.

Σχετικά με το νησί της Κέρκυρας, το 2007 εντάχθηκε στο πρόγραμμα της UNESCO η παλαιά πόλη της Κέρκυρας, η οποία αναγνωρίσθηκε ως πολιτιστικό μνημείο. Για τον σκοπό της καταγραφής και της προστασίας των μνημείων συντάχθηκε ένας κατάλογος με περιοχές οι οποίες τελούν υπό την προστασία της UNESCO. Βάση για αυτόν τον κατάλογο υπήρξε η «Συνθήκη αναφορικά με την Προστασία της Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς». Ένας γεώτοπος ή οποιαδήποτε γεωμορφή, για να συνυπολογιστεί στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς πρέπει να εξεταστεί και να θεωρηθεί σημαντικής καθολικής αξίας, εφόσον ικανοποιεί κάποια κριτήρια και τηρεί τους όρους της ακεραιότητας για να είναι ένα σημαντικό παράδειγμα.

Η ιδιαίτερη σημασία των γεωτόπων εμπεριστατώνεται από το γεγονός ότι αποτελούν δείκτη κλιματικών αλλαγών, φυσικών καταστροφών και διακυμάνσεων της θαλάσσιας στάθμης. Παράλληλα οι γεώτοποι συνεισφέρουν στην προστασία της φύσης και στην αποκατάσταση των υποβαθμισμένων περιοχών, ενώ ταυτόχρονα διδάσκουν την χρήση των φυσικών πόρων, καθώς και τα οφέλη με τις επιπτώσεις τους. Τέλος, οι γεώτοποι συμβάλλουν στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, μιας και είναι τόποι προσέλκυσης γεωτουριστών. Σχετικά με τον γεωτουρισμό, πρόκειται για μια πρόσφατα αναπτυσσόμενη μορφή τουρισμού, η οποία αφορά ως επί το πλείστον τις επισκέψεις των τουριστών σε περιοχές με σημαντικά γεωλογικά μνημεία, οι οποίες έχουν ιδιαίτερο γεωλογικό – γεωμορφολογικό ενδιαφέρον.

Παρακάτω παρουσιάζεται ένας κατάλογος από τους προτεινόμενους γεωτόπους της Κέρκυρας (με μπλε χρώμα), οι οποίοι έχουν ταξινομηθεί ανά κατηγορία. Οι γεώτοποι που θα αναφερθούν διακρίνονται ανάλογα με το είδος τους σε μεγάλες ομάδες, κάθε μια από τις οποίες διακρίνεται σε επιμέρους κατηγορίες.

A) υλικά της λιθόσφαιρας

A1) ορυκτά

A2) πετρώματα και ιζήματα

- ❖ **Πάγκοι - γύψοι Μεσσηνίου (θέσεις αντιπροσωπευτικές για παλαιοπεριβάλλον)**

A3) εδαφικοί σχηματισμοί

- ❖ **Αμμόλοφοι παραλίας Ίσσου**

A4) απολιθώματα

B) γεωμορφές και διεργασίες της λιθόσφαιρας

B1) πυριγενείς γεωμορφές και διεργασίες

B2) τεκτονικές γεωμορφές και διεργασίες

- Ρήγματα
  - ❖ **Ζώνη εγκάρσιων ρηγμάτων από Ύψο μέχρι Παλαιοκαστρίτσα**
- Επωθήσεις
- Πτυχές
- Καλύμματα
- Τεκτονικά παράθυρα

B3) γεωμορφές που προκαλεί η μετακίνηση μαζών

B4) ποτάμιες γεωμορφές και διεργασίες

- ❖ **Τυφλός Ποταμός**
- ❖ **Ποταμός Μεσογής**
- ❖ **Ποτάμι**
- ❖ **Ποτάμι της Λευκίμμης**

- Κοιλιάδες
- Ποτάμιες αναβαθμίδες
- Φαράγγια
  - ❖ **Φαράγγι στα Μελισσούδια**
- Καταρράκτες
  - ❖ **Καταρράκτης στους Κυπριανάδες**
  - ❖ **Καταρράκτες Νυμφών**
- Δέλτα

B5) παράκτιες γεωμορφές και διεργασίες

- ❖ **Όρμος στο Σιδάρι (κανάλι)**

B6) παγετώδεις γεωμορφές και διεργασίες

- Παγετώδεις κοιλάδες
- Φιόρδ
- Μοραίνες

- Εσκέρ
- Ντρούμλιν

B7) περιπαγετώδεις γεωμορφές και διεργασίες

B8) γεωμορφές και διεργασίες σε ερημικό και ξηρό περιβάλλον

❖ **Κεδροδάσος στον Ίσσο**

- Θίνες
  - ❖ **Αμμοθίνες παραλίας Ίσσου**
- Yardang

B9) καρστικές γεωμορφές και διεργασίες

- Σπήλαια
  - ❖ **Σπήλαιο Λουτσών**
  - ❖ **Σπήλαιο Ανθρωπογράβα Κληματιάς**
  - ❖ **Εναέλιο σπήλαιο Λιαπάδων**
  - ❖ **Σπήλαιο της Πλατεσογούρνας**
  - ❖ **Σπήλαιο Γραβολιθιά, στον Σπαρτύλα**
  - ❖ **Σπήλαια Γράβα στου Πιτιρή, στους Αγίους Δέκα**
  - ❖ **Σπήλαιο Γράβα του Χάρου, στους Αγίους Δέκα**
  - ❖ **Σπήλαιο Γράβα του Μπουζαβιέρη, στους Αγίους Δέκα**
  - ❖ **Σπήλαιο της Τρύπας του Πελάου, στον Άη Μαθιά**
  - ❖ **Βάραθρο Τρίστομο Λουτσών**
  - ❖ **Σπήλαιο Σκυλογράβα Κληματιάς**
  - ❖ **Σπήλαιο Σκουπιδογράβα Κληματιάς**
  - ❖ **Σπήλαιο Αλεπότρυπα Νυμφών**
  - ❖ **Ανώνυμο σπηλαιοβάραθρο Σκουπιδότοπου Λουτσών**
  - ❖ **Σπήλαιο Αχνότρυπα**
- Υπόγειες καρστικές δομές
- Επιφανειακές καρστικές δομές
  - ❖ **Καρστικό οροπέδιο Παντοκράτωρα (σύμπλεγμα δολινών)**

B10) γεωμορφές και διεργασίες μηχανικής αποσάθρωσης

Γ) τοπία

❖ **Ερημίτης**

Γ1) οροσειρές

- ❖ **Παντοκράτορας**
- ❖ **Στραβοσκιάδι**
- ❖ **Μέγουλα**
- ❖ **Βίγλα**
- ❖ **Τσούκα**
- ❖ **Άγιοι Δέκα**

Γ2) πεδιάδες

- ❖ **Λιβιάδι του Ρόπα**

❖ **Λευκίμμη**

Γ3) τάφροι

Γ4) νησιά

- ❖ Παξοί
- ❖ Αντίπαξοι
- ❖ Διαπόντια νησιά (Οθωνοί, Μαθράκι, Ερείκουσα)
- ❖ Άλλα μικρότερα νησιά και βραχονησίδες

Γ5) έρημοι

Γ6) υγρά τοποι – λίμνες

- ❖ Λιμνοδεξαμενή Μοσχοπούλου
- ❖ Έλος Κάβου
- ❖ Εκβολή ποταμού Λευκίμμης (Μπούκα)
- ❖ Αλυκή Λευκίμμης
- ❖ Έλος Μώλου
- ❖ Εκβολή Γρίτη
- ❖ Εκβολή Καλυβιώτη
- ❖ Εκβολή ποταμού Γαρδένα
- ❖ Εκβολή παραλίας Μαραθιά 2
- ❖ Εκβολή παραλίας Μαραθιά 1
- ❖ Έλος παραλίας Πετριτή
- ❖ Εκβολή ρύακα Μεσογγή
- ❖ Λίμνη Κορισσίων
- ❖ Λιμνοθάλασσα Χαλικιόπουλου
- ❖ Εκβολή Ποταμού
- ❖ Όρμος αλυκών Ποταμού
- ❖ Έλος μαρίνας Γουβιών
- ❖ Έλος ακρωτηρίου Τούρκο
- ❖ Έλος Ανεμόμυλου
- ❖ Λιμνία Γκολφ Κέρκυρας (Ρόπα)
- ❖ Λίμνη Σκοτεινή
- ❖ Λίμνη Μπερτζάνου
- ❖ Έλος Γουβιών
- ❖ Εκβολή και κανάλι Στραβοποτάμου
- ❖ Γαυρολίμνη ή Καβουρολίμνη
- ❖ Έλος Γαϊδαράνα
- ❖ Λίμνη Κουνουπίνα
- ❖ Βρωμολίμνη
- ❖ Λίμνη Άκολη
- ❖ Έλος Ερημίτη (Σαβούρα)
- ❖ Λίμνη Μακρή
- ❖ Έλος Όρμου Απραού 1
- ❖ Λιμνοθάλασσα Αντινιώτη
- ❖ Εκβολή ποταμού Φόνισσας
- ❖ Αλμυρός

- ❖ Εκβολή ρύακα Κακισμένου
- ❖ Εκβολή ρύακα Λοξίδα
- ❖ Εκβολή ρύακα Λουβιέρη
- ❖ Λίμνη Μπουτσουλή
- ❖ Έλος Κοντοκαλίου
- ❖ Λίμνη του Μάρτη
- ❖ Εκβολή ποταμού Μέγα
- ❖ Οροπέδιο Καταπίνος
- ❖ Λιμνίο ΧΥΤΑ
- ❖ Λίμνη Κλουδάτικη
- ❖ Έλος Φοντάνα
- ❖ Έλος στους Κορήτους
- ❖ Λίμνη Συβιλάτικα
- ❖ Εποχικό λιμνίο Τεμπλονίου
- ❖ Έλος Ασπρακερής
- ❖ Λίμνη Μπελενιώτη
- ❖ Έλος Όρμου Απραού 2
- ❖ Λιμνοδεξαμενή ΧΥΤΑ
- ❖ Λίμνη Βάτου
- ❖ Εκβολή ρύακα Βόγα
- ❖ Λιμνοπούλα Καναβού
- ❖ Λίμνη Κορρυσίων

Γ7) ακτές

Γ8) παγετώνες

Δ) ανθρωπογενείς γεώτοποι

Δ1) θέσεις μεταλλευτικής δραστηριότητας

Δ2) θέσεις λατομικής δραστηριότητας

Δ3) ορύγματα, τεχνητά πρανή, διώρυγες

Δ4) μεγάλες τεχνικές κατασκευές

- ❖ Μουσείο Θαλάσσης στις Μπενίτσες
- ❖ Υδραγωγείο στις Μπενίτσες
- ❖ Κήπος του Λαού
- ❖ Μποσκέτο
- ❖ Παρατηρητήριο Κάιζερ

Αμμόλοφοι και αμμοθίνες παραλίας Ίσσου

Η παραλία Ίσσος βρίσκεται στη ΝΔ πλευρά της Κέρκυρας και απέχει περίπου 20 χλμ από την πόλη του νησιού. Ανήκει στις μεγαλύτερες παραλίες της Κέρκυρας, βραβεύτηκε με Γαλάζια Σημαία το 2014 και είναι εύκολα προσβάσιμη, με καθαρά και συνήθως ήρεμα νερά. Η συγκεκριμένη παραλία ονομάζεται «Σαχάρα της Κέρκυρας», εξαιτίας των αμμοθινών που σχηματίζονται από τους ΝΔ ανέμους. Ανήκει στις προστατευόμενες περιοχές «NATURA 2000» μαζί με τον υδροβιότοπο Κορισσίων, στα ανατολικά και το κεδροδάσος που ξεκινά από το βόρειο τμήμα της παραλίας και το οποίο καταλήγει στη διπλανή παραλία του Χαλικούνα.

Εικόνες 9, 10 και 11: Αμμόλοφοι και αμμοθίνες παραλίας Ίσσου

Ποτάμι της Λευκίμμης

Το πιο εντυπωσιακό από τα ποτάμια της Κέρκυρας είναι το Ποτάμι της Λευκίμμης στο νότιο τμήμα του νησιού, το οποίο διασχίζει την παραδοσιακή κωμόπολη της Λευκίμμης και καταλήγει στην παραλία Μπούκα, στη θάλασσα. Κατά μήκος αυτού του ποταμού, υπάρχουν μικρά γεφυράκια συνδέουν την μια όχθη της Λευκίμμης με την άλλη.

Εικόνες 12 και 13: Ποτάμι της Λευκίμμης

Τυφλός Ποταμός

Ο Τυφλός Ποταμός ξεκινά από τις δυτικές πλαγιές του Παντοκράτορα και εκβάλλει στην παραλία στο Σιδάρι και έπειτα στην θάλασσα. Έχει νερό και συνεχή ροή καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και θεωρείται από τα μεγαλύτερα ποτάμια του νησιού. Καθώς ρέει στη βορειοδυτική Κέρκυρα περνά μέσα από περιοχές με πυκνή βλάστηση και σχηματίζοντας καταρράκτες.

Εικόνες 14 και 15: Τυφλός Ποταμός (αριστερά) και εκβολή Τυφλού Ποταμού στην θάλασσα (δεξιά)

Ποταμός Μεσογής

Ο Ποταμός Μεσογής είναι πλωτός σε ένα μεγάλο μέρος του, ιδίως προς τη θάλασσα και εκβάλλει σε μια από τις πιο τουριστικές ακτές του νησιού, μεταξύ της παραλίας Μεσογής και της παραλίας στα Μωραϊτικά. Στην ουσία αποτελεί το φυσικό σύνορο μεταξύ των τουριστικών θέρετρων της Μεσογής και του γειτονικού χωριού Μωραϊτικά.

Εικόνα 16: Ποταμός Μεσογής

Ποτάμι

Το Ποτάμι που διασχίζει το χωριό Ποταμός, είναι το μεγαλύτερο της Κέρκυρας, αν και βρίσκεται σχετικά κοντά στην πόλη του νησιού, στην περιοχή της Μέσης Κέρκυρας. Το Ποτάμι έχει την μεγαλύτερη ροή από όλα τα ποτάμια της Κέρκυρας, λόγω του κλίματος του νησιού, αλλά και του ανάγλυφου του εδάφους του. Πηγάζει από τα ορεινά του χωριού Πέλεκας και εκβάλλει στις Αλυκές, διασχίζοντας την Κέρκυρα κατά πλάτος. Από τα 3,5 χιλιόμετρα συνολικού μήκους, το Ποτάμι είναι πλωτό στα 2,5 προς τις εκβολές, ενώ έως πρόσφατα μπορούσε κανείς να κολυπήσει στα νερά του με ασφάλεια.

Εικόνα 17: Ποταμός Ποτάμι Κέρκυρας

Καταρράκτες Νυμφών

Οι Καταρράκτες Νυμφών βρίσκονται λίγο έξω από τις Νυμφές, ένα ορεινό χωριό στο βόρειο τμήμα της Κέρκυρας που είναι χτισμένο πάνω στο βουνό του Παντοκράτορα, μέσα σε μια κατάφυτη περιοχή με δρύες και πουρνάρια. Είναι οι μεγαλύτεροι καταρράκτες της Κέρκυρας, καθώς τα ορμητικά νερά πέφτουν από ύψος 15 μέτρων, σε μια καταπράσινη χαράδρα. Σε μικρή απόσταση βρίσκονται και άλλοι δύο, μικρότεροι καταρράκτες. Ο μύθος της περιοχής λέει ότι το χωριό πήρε το όνομά του από τις Νύμφες, ιδεατές όμορφες, γυναικείες, ημίθεες καταγωγής νεράιδες του δάσους, νεαρές στην ηλικία, οι οποίες κατά τη Μυθολογία ζούσαν μέσα στην άγρια φύση, τραγουδούσαν στα βουνά, τραγουδούσαν και χόρευαν στο πλάι του Θεού Πάνα και της Θεάς Αφροδίτης στα λιβάδια και στις πλαγιές, συνήθως κοντά στις πηγές των οποίων και αποτελούσαν στην πραγματικότητα την αλληγορική εκπροσώπησή τους.

Εικόνα 18 και 19: Καταρράκτες Νυμφών

Όρμος στο Σιδάρι (κανάλι)

Ο όρμος στην περιοχή του Σιδαρίου αποτελεί ένα φυσικό κανάλι, το οποίο ονομάζεται Κανάλι της Αγάπης ή αλλιώς Canal d'amour και βρίσκεται μεταξύ των χωριών Σιδάρι και Περουλάδες, στις βόρειες ακτές του νησιού σε απόσταση περίπου 32 χιλιομέτρων από την πόλη της Κέρκυρας. Πρόκειται για ένα άνοιγμα που έχει δημιουργηθεί από την διαβρωτική επίδραση του νερού και του αέρα πάνω σε έναν ψαμμιτικό βράχο. Η συνεχής επίδραση των στοιχείων της φύσης αλλάζει με την πάροδο του χρόνου το φυσικό τοπίο της περιοχής, δημιουργώντας σε άλλα σημεία κανάλια με γαλαζοπράσινα νερά και σε άλλα μικρές σπηλιές και κοιλίσκους. Το κανάλι αποτελείται από εύθραυστους βραχώδεις σχηματισμούς, οι οποίοι επεκτείνονται στην θάλασσα, και λόγω της διαβρωτικής της ικανότητας, καθώς και της δράσης του ανέμου, τα βράχια γίνονται αυλακωτά, καθώς η αλμύρα και ο άνεμος σκάβουν το κανάλι κατά σημεία. Η γύρω θαλάσσια περιοχή έχει άφθονα αποθέματα αργίλου πάνω στα λευκά σμιλευμένα αργιλώδη βράχια. Το όνομα «Κανάλι της Αγάπης» προέρχεται από την παράδοση που θέλει τα ζευγάρια που θα κολυπήσουν σε αυτό να μένουν για πάντα ερωτευμένα, ή τον μύθο πως όσοι καταφέρουν να κολυπήσουν μέχρι την τελευταία άκρη του θα βρουν τον έρωτα της ζωής τους.

Εικόνα 20: Κανάλι Canal d'amour στο Σιδάρι

Κεδροδάσος στον Ίσσο

Ενδιάμεσα από την παραλία του Χαλικούνα και τον Ίσσο υπάρχει ένα είδος θαλασσοκέδρου που συγκροτεί το κεδροδάσος της Λίμνης Κορισίων. Το έδαφος επάνω στο οποίο ευδοκιμούν κρύβει και τις πετρόμορφες αμμοθίνες και τους αμμόλοφους που στηρίζουν τα ιδιαίτερα φυτά της περιοχής και φτάνουν έως και 17 μέτρα ύψος. Το Κεδροδάσος στον Ίσσο είναι το μοναδικό δάσος κέδρων που υπάρχει στο νησί, βρίσκεται στις παρόχθιες περιοχές της Λίμνης Κορισίων και αποτελείται από θαλασσόκεδρους, ένα είδος κέδρου που αναπτύσσεται στη βόρεια Μεσόγειο σε παράκτιες εκτάσεις άμμου. Ολόκληρη η περιοχή είναι προστατευμένη και ενταγμένη στο δίκτυο NATURA και περιλαμβάνει, εκτός από το Κεδροδάσος, τη Λίμνη, τις παραλίες, αλλά και τις αμμοθίνες, η δημιουργία των οποίων ξεκινά 120-240 χιλιάδες χρόνια.

Εικόνα 21: Κέδρη του κεδροδάσους στον Ίσσο

Εικόνα 22: Η θέση του κεδροδάσους με τις γύρω περιοχές

Σπήλαιο Λουτσών

Το Σπήλαιο Λουτσών βρίσκεται κοντά στο χωριό Λούτσες του όρους Παντοκράτορα, σε υψόμετρο περίπου 300 μέτρων. Η είσοδος του σπηλαίου βρίσκεται στο βάθος μιας κοιλάδας με επιβλητικά, κάθετα τοιχώματα και στο τέλος ενός μονοπατιού βρίσκεται το εσωτερικό του σπηλαίου, όπου το έδαφος είναι εντελώς επίπεδο και περπατιέται σχετικά εύκολα. Η κορυφή του σπηλαίου είναι γεμάτη με γεωλογικούς σχηματισμούς και έχει ένα άνοιγμα, απ' όπου μπαίνει το φως του ήλιου. Το αυτό, μαζί με το Σπήλαιο Ανθρωπόγραβα, κοντά στο χωριό Κληματιά, αποτελούν τα σημαντικότερα σπήλαια σε ολόκληρο το νησί.

Εικόνα 23: Το εσωτερικό του σπηλαίου Λουτσών

Εικόνα 24: Τα κάθετα τοιχώματα του σπηλαίου Λουτσών

Σπήλαιο της Πλατεσογούρας

Το σπήλαιο είναι κρυμμένο σε έναν ελαιώνα και έχει δύο μικρές εισόδους, όπου μόνο η μία από τις δύο είναι προσβάσιμη. Μετά από ένα μικρό χώρο (χολ), υπάρχει η κύρια αίθουσα του σπηλαίου η οποία απαρτίζεται από πολλούς σταλακτίτες, διαφορετικές ομάδες σταλαγμιτών και κολώνες. Σημαντικό χαρακτηριστικό του σπηλαίου είναι πως κάποιοι σταλαγμίτες είναι πολύ ψηλοί. Το σπήλαιο είναι εξαιρετικά ευάλωτο λόγω του μοναδικού και αδιαίρετου εσωτερικού του, αποκάλυψε ο Ολλανδός σπηλαιολόγος René van Vliet και η ομάδα του, που επισκέφτηκαν το παρόν σπήλαιο.

Εικόνα 25: Σταλαγμίτες και σταλακτίτες τους σπηλαίου Πλατεσογούρας

Σπήλαιο Γραβολιθιά

Το σπήλαιο Γραβολιθιά θεωρείται ένα μεγάλο και βαθύ σπήλαιο, το οποίο βρίσκεται στο χωριό Σπατύλας, στο βόρειο τμήμα της Κέρκυρας, «κρυμμένο» κάτω από έναν βράχο. Έχει μήκος 45 μέτρα και πλάτος 6 μέτρα. Όσον αφορά το ύψος του σπηλαιού, σε μερικά σημεία φτάνει μόλις το 0,5 μέτρο με αποτέλεσμα οι σταλακτίτες και οι σταλαγμίτες να έχουν ενωθεί σε μερικά σημεία και να έχουν σχηματίσει κολώνες. Για την πρόσβασή του απαιτείται σκοινί, ενώ μετά την έξοδο ακολουθεί μια χαράδρα. Στην αριστερή πλευρά του σπηλαιού υπήρχε τρεχούμενο νερό και στο πιο χαμηλό μέρος του υπήρχε μια λιμνούλα. Το 1926 πίστευαν ότι το σπήλαιο ήταν η φωλιά των δύο δράκων, όπου ο ένας δράκος είχε σκοτωθεί από έναν Ενετό στρατιώτη πριν από μερικούς αιώνες, και ο άλλος έμενε ακόμα στο σπήλαιο και μερικές φορές έβγαινε τη νύχτα για να καταβροχθίσει ένα πρόβατο ή μια κατσίκια. Επίσης το 1926 βρέθηκαν χιλιάδες νυχτερίδες στο σπήλαιο. Στο χωριό Σπατύλα βρίσκονται ακόμη δύο ανώνυμα σπήλαια σε ιδιόκτητα κτήματα, τη Βαθιά Γράβα και τη Γράβα της Οξίας.

Εικόνα 26: Η «κρυμμένη» είσοδος του σπηλαιού Γραβολιθιάς

Εικόνα 27: Σταλακτίτες, σταλαγμίτες και η παρουσία νερού στο σπήλαιο Γραβολιθιάς

Καρστικό οροπέδιο Παντοκράτορα (σύμπλεγμα δολινών)

Στο όρος Παντοκράτορα, το ψηλότερο βουνό της Κέρκυρας με ύψος περίπου 906μ. όπου στην αρχαιότητα οι Κερκυραίοι το ονόμαζαν Ιστώνη, στο ΒΑ τμήμα της Κέρκυρας, εκτείνεται ένα μεγάλο καρστικό μορφολογικό πεδίο, ένα λαβυρινθώδες ανάγλυφο από εγκατακρημνισιγενείς και χροανοειδείς δολίνες, αποτέλεσμα της διαλυτικής κατά κύριο λόγο και μηχανικής δράσης του νερού στα ανθρακικά πετρώματα. Το όρος, όπως μας αναφέρει ο Δρ Ε. Λ. Λέκκας στους γεωλογικούς του χάρτες, αποτελείται από ανθρακικούς σχηματισμούς της Ιονίου ενότητας και πρόκειται ως επί το πλείστον για σχηματισμούς ηλικίας Λιασίου - Ανώτερου Ηωκαίνου. Στη βάση απαντούν οι ασβεστόλιθοι του Παντοκράτορα, οι οποίοι παρουσιάζονται έντονα διαβρωμένοι και αποσαθρωμένοι επιφανειακά, με μεγάλο βαθμό καρστικοποίησης, και περιλαμβάνουν κυρίως άστρωτους και δολομιτικούς ασβεστόλιθους και σχηματισμούς σχιστολίθων - ασβεστολίθων με εναλλαγές πλακωδών ασβεστολίθων και μαργών. Ανατολικότερα προς την Βίγλα περιλαμβάνει σχηματισμούς από λεπτοπλακώδεις Ασβεστόλιθων. Γεωλογικά ολόκληρο το όρος σχηματίστηκε στον βυθό της θάλασσας της Τηθύος πριν περίπου 40-50 εκατομμύρια έτη. Όπου πριν περίπου από 20 εκ. χρόνια εξαιτίας γεωλογικών ανακατατάξεων ξεπήδησε η οροσειρά της Πίνδου ενώ από την Κέρκυρα μόνο ο Παντοκράτορας ήταν ένα μικρό νησάκι, όπου πριν περίπου 10 εκ. έτη αναδύθηκε απ' την θάλασσα και πάλι εξαιτίας γεωλογικών ανακατατάξεων ολόκληρο το νησί. Από τότε και μέχρι τώρα το γεωλογικά ιζήματα διαμορφώνονται από τα καιρικά φαινόμενα. Αυτό που βλέπουμε στις εικόνες είναι σημάδια του παρελθόντος αφού όπως συμβαίνει σε όλα τα καρστικά πετρώματα όταν μένει πολύ νερό στην επιφάνεια αυτό εισχωρεί στο υπέδαφος και δημιουργεί σπήλαια όπου αυτά με την σειρά τους καταρρέουν και δημιουργούν στην επιφάνεια δολίνες. Το νερό που μαζεύτηκε στο παρελθόν για να σχηματίσει τις δολίνες είναι από τα πολλά χιόνια που μάζευε επάνω του ο Παντοκράτορας τους χειμώνες κατά τις τελευταίες παγετωνικές περιόδους. Καθώς τα χιόνια έλιωναν το νερό εισχωρούσε μέσα στα πετρώματα και "έτρωγε" εσωτερικά το βουνό. Το σύμπλεγμα δολινών του Παντοκράτορα είναι από τα πιο έντονα της Ελλάδας. Επίσης πολλές από αυτές συγκρατούν νερού και δημιουργούν μικρές λιμνούλες δίνοντας νερό σε πολλά πουλιά και ζώα της περιοχής που βρίσκουν εκεί καταφύγιο στην προστατευμένη αυτή περιοχή. Υπάρχει μαρτυρία ότι υπήρχε τεράστιο σπήλαιο με είσοδο από τον Μέγα Γκρεμό αλλά δυστυχώς την δεκαετία του '80 κατέρρευσε η είσοδος του.

Εικόνα 28: Σύμπλεγμα δολινών του όρους Παντοκράτορα

Ερημίτης (λίμνες Άκολη, Σαβούρα και Βρωμολίμνη)

Ο Ερημίτης είναι μια περιοχή στην ΒΑ Κέρκυρα, με ιδιαίτερη γεωλογική κληρονομιά και πλούσια βιοποικιλότητα. Βρίσκεται μεταξύ του Αγίου Στεφάνου Σινιών και της παραλίας Αυλάκι, ενώ ακριβώς απέναντι, στο βόρειο στενό του νησιού, βρίσκονται οι Αλβανικές ακτές. Ο Ερημίτης έχει μια ακτογραμμή στην οποία σχηματίζονται παραλίες, ορμίσκοι, ακρωτήρια και λίμνες που τον καθιστούν σημαντικό υγρότοπο του νησιού. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει ένα σύμπλεγμα τριών λιμνών (Άκολη, Σαβούρα, Βρωμολίμνη) και αποτελεί καταφύγιο για πλήθος σπάνιων πτηνών και ζώων, όπως η βίδα. Μαζί με τη Λιμνοθάλασσα Αντινιώτη στα δυτικά και τον υγρότοπο Βουθρωτού στις απέναντι Αλβανικές ακτές, συγκροτούν ένα ενιαίο υγροτοπικό σύστημα, μεγάλης οικολογικής αξίας. Ο Ερημίτης έχει παραμείνει ανέγγιχτος από την τουριστική λαίλαπα καθώς είναι προσβάσιμος μόνο με τα πόδια από μονοπάτια ή με πλωτό μέσο από τη θάλασσα. Ένα κοινό χαρακτηριστικό των τριών λιμνών είναι πως βρίσκονται πολύ κοντά στη θάλασσα, από την οποία τις χωρίζει μόνο μια στενή λωρίδα γης.

Άκολη

Η λίμνη Άκολη είναι μια από τις τρεις λίμνες της περιοχής του Ερημίτη της Κέρκυρας, η οποία θεωρείται ένα από τα πιο σπουδαία οικοσυστήματα της Κέρκυρας. Στον υγροβιότοπο αυτό έχει καταγραφεί η παρουσία βίδρας, ενώ παράλληλα συγκεντρώνει και πλήθος διαφόρων ειδών ορνιθοπανίδας που επιλέγουν την λίμνη ως στάση για το μεταναστευτικό τους ταξίδι. Η Άκολη στο παρελθόν ενωνόταν με τη θάλασσα με ένα μικρό ανοιχτό κανάλι από την εποχή της Ενετικής κατοχής, σημάδια του οποίου φαίνονται μέχρι σήμερα. Η κατασκευή αυτή επέτρεπε την μετακίνηση των ψαριών όταν λειτουργούσε σαν ιχθυοτροφείο. Η πρόσβασή της πραγματοποιείται μέσω ενός μονοπατιού που ξεκινά από τον Άγιο Στέφανο Σινιών ή την παραλία Αυλάκι στα δυτικά ή από τη θάλασσα, με πλωτό μέσο. Τέλος, η λίμνη Άκολη περιλαμβάνεται στο Προεδρικό Διάταγμα για την προστασία των μικρών νησιωτικών υγροτόπων της Ελλάδας.

Σαβούρα

Η λίμνη Σαβούρα είναι η δεύτερη λίμνη της περιοχής Ερημίτη στη Κασσιόπη της Κέρκυρας και αποτελεί ένα παρθένο οικοσύστημα, ανυπολόγιστης περιβαλλοντικής σημασίας. Η Σαβούρα βρίσκεται πιο βόρεια από τις υπόλοιπες λίμνες και γειτνιάζει με την παραλία Αυλάκι.

Βρωμολίμνη

Η Βρωμολίμνη, μαζί με τις προηγούμενες δυο, συμπληρώνουν το υγροτοπικό σύστημα λιμνών της περιοχής του Ερημίτη, στην ΒΑ Κέρκυρα. Ο μικρός υγρότοπος της Βρωμολίμνης καλύπτει έκταση 14 στρεμμάτων και η λεκάνη απορροής της καλύπτει περίπου 109 στρέμματα. Βρίσκεται νοτιότερα από τις υπόλοιπες λίμνες, περίπου 1 χιλιόμετρο βορειοανατολικά από τον οικισμό του Αγίου Στεφάνου, κοντά στην παραλία της Ασπάλαθρας, που πήρε το όνομά της από τον θάμνο που φύεται στην περιοχή, και της παραλίας Κορφοβονιά που ονομάστηκε έτσι γιατί είναι πολύ καλά προστατευμένη από όλους τους ανέμους. Η πρόσβαση στη Βρωμολίμνη πραγματοποιείται μέσω του μονοπατιού Ερημίτη ή με πλωτό μέσο, από τη θάλασσα. Ο υγρότοπος δεν έχει εμφανή σύνδεση με τη θάλασσα αλλά το νερό είναι υφάλμυρο υποδηλώνοντας ισχυρή αλληλεπίδραση. Όπως και στο υγροβιότοπο της Άκολης, έχει καταγραφεί η παρουσία βίδρας.

Εικόνα 29: Λίμνη Άκολη

Εικόνα 30: Λίμνη Σαβούρα

Εικόνα 31: Λίμνη Βρωμολίμνη

Εικόνα 32: Συγκεντρωτική εικόνα και των τριών λιμνών (η λίμνη Σαβούρα βρίσκεται πλησίον της παραλίας Αυλάκι)

Λιμνοθάλασσα Χαλικιόπουλου

Πρόκειται για μια αβαθή λιμνοθάλασσα, εντός της προστατευόμενης ζώνης από Κανόνι έως Μεσογγή, που βρίσκεται στο μέσο της Κέρκυρας, νότια και σε απόσταση μόλις 2 χλμ. από το κέντρο της πρωτεύουσας του νησιού. Η έκταση της φτάνει τα 1.800 στρέμματα και η περίμετρος της απλώνεται σε 7 χλμ. Το μέσο βάθος της λιμνοθάλασσας είναι κοντά στο ένα μέτρο. Η κατεύθυνση της είναι από τα βόρεια προς τα νότια και το σχήμα της σχετικά επίμηκες με μήκος που φτάνει τα 2,2 χλμ., μέγιστο πλάτος 1,4 χλμ. και ελάχιστο πλάτος 260 μέτρα. Στην είσοδό της βρίσκεται το Ποντικονήσι και η Μονή της Παναγίας Βλαχερνών, ενώ οριοθετείται προς τη θάλασσα με τσιμεντένια πεζογέφυρα μήκους 400 μέτρων που ενώνει τις δυο όχθες, με αποτέλεσμα οι πεζοί να μπορούν να περνούν απέναντι από την μια πλευρά στην άλλη. Το χερσαίο τμήμα του είχε πολύ μεγαλύτερη έκταση στο παρελθόν και συρρικνώθηκε εξ αιτίας επιχωματώσεων, αποστραγγίσεων, επέκτασης καλλιεργειών, δόμησης και διάνοιξης δρόμων. Περιμετρικά των σημερινών ορίων του υγροτόπου η περιοχή είναι πλέον δομημένη ενώ μεγάλο τμήμα του καταλαμβάνει ο Κρατικός Αερολιμένας Κέρκυρας «Ιωάννης Καποδίστριας». Περίπου το 50 % το υγροτόπου βρίσκεται εντός των ορίων Ειδικής Ζώνης Διατήρησης - κατηγορία SAC (GR2230005), (Ν. 3937/2011, ΦΕΚ 60/Α/2011) ενώ το σύνολο της οριοθετημένης έκτασης χαρακτηρίζεται ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά – κατηγορία SPA . Η λιμνοθάλασσα περιβάλλεται από εκτεταμένους βάλτους στις οποίες πρωταγωνιστεί η «*Salicornia perennans subsp perennans*». Στα δυτικά αναπτύσσεται μια λωρίδα από αγριοκαλαμιώνες που ευτυχώς ακόμα δεν έχουν ακόμα καταπατηθεί. Είναι σημαντικό ότι κοντά στον δίαυλο και στην αρχή της λιμνοθάλασσας υπάρχουν μεγάλα, υποβρύχια λιβάδια ποσειδωνίας που αποτελούν σημαντικό ενδιαίτημα για την ιχθυοπανίδα. Μέσα στη λιμνοθάλασσα επικρατεί το θαλάσσιο φανερόγαμο «*Cymodocea nodosa*». Λίγο πιο μακριά από τις όχθες και σε διάσπαρτα σημεία υψώνονται αλμυρίκια, ιτιές, λεύκες και ευκάλυπτοι. Οι μικρές, οικογενειακές καλλιέργειες ανάμεσα στα μικρά ρέματα συμπληρώνουν όμορφα το τοπίο και τα χέρσα φιλοξενούν διάφορα είδη της χλωρίδας. Γύρω από την λιμνοθάλασσα απαντώνται διάφορα αλόφιλα είδη, όπως: το *Arthrocnemum macrostachyum*, το *Halocnemum strobilaceum*, ο *Schoenus nigricans*, ο *Juncus subulatus*, ο *Juncus articulatus*, ο *Juncus maritimus*, το *Halimione portulacoides*, ο *Scirpoides holoschoenus*, η *Salsola soda* και η *Sarcocornia fruticosa*. Αξιόλογα φυτά της περιοχής είναι το ενδημικό αμάραντο *Limonium brevipetiolatum* και η σιληνή *Silene bellidifolia*. Η χλωρίδα συμπληρώνεται με είδη, όπως: το *Tripolium pannonicum subsp pannonicum*, το *Alisma lanceolatum*, οι νεραγκούλες *Ranunculus trichophyllus subsp trichophyllus*, *Ranunculus muricatus* και *Ranunculus orphioglossifolius*, η *Mentha aquatica*, η *Limbarda crithmoides subsp longifolia*, το *Lythrum salicaria*, το *Lythrum junceum*, τα αγριόσκορδα *Allium amethystinum* και *Allium trifoliatum*, η *Carlina corymbosa subsp graeca*, ο *Galactites tomentosus*, ο *Geropogon hybridus*, η *Cakile maritima subsp maritima*, το *Equisetum telmateia* και το *Equisetum ramosissimum*. Παρά την παρουσία του αεροδρομίου η λιμνοθάλασσα Χαλικιόπουλου φιλοξενεί μια πλούσια ορνιθοπανίδα που φτάνει περίπου τα 160 είδη. Από τα αρπακτικά εδώ κυνηγούν καλαμόκιρκοι, χειμωνόκιρκοι, γερακίνες, ξεφτέρια, πετρίτες, μαυροκιρκίνεζα και βραχοκιρκίνεζα. Τον χειμώνα και την άνοιξη επισκέπτονται τη λιμνοθάλασσα πολλά παπιά, όπως ψαλίδες, σαρσέλες, χουλιαρόπαπες, σφυριχτάρια, γκισάρια, κιρκίρια, βαρβάρες και πρασινοκέφαλες. Κοινοί είναι οι ερωδιοί, όπως οι σταχτοτσικνιάδες, οι αργυροτσικνιάδες, οι λευκοτσικνιάδες, οι κρυπτοτσικνιάδες και οι νυχτοκόρακες, αλλά και τα φοινικόπτερα. Στα μικρά παρυδάτια συμπεριλαμβάνονται είδη, όπως καλαμοκανάδες, νεροχελίδονα, ποταμοσφυριχτές, θαλασσοσφυριχτές, λασποσκαλίδρες, δρεπανοσκαλίδρες, νανοσκαλίδρες, λασπότρυγγες, δασότρυγγες, βαλτότρυγγες, ακτίτες, κοκκινোসκέληδες, πρασινοσκέληδες, μαχητές, λιμόζες, αργυροπούλια, μπεκατσίνια, κ.ά. Άλλα είδη της λιμνοθάλασσας είναι τα σκουφοβουτηχτάρια, τα μαυροβουτηχτάρια, οι κορμοράνοι, οι

θαλασσοκόρακες, οι καστανοκέφαλοι γλάροι, οι μαυροκέφαλοι γλάροι, οι λεπτόραμφοι γλάροι, τα χειμωνογλάρωνα, τα ποταμογλάρωνα, οι κουκουβάγιες, οι σταχτάρες, οι αλκυόνες, οι κορυδαλλοί, τα σταβλοχελίδονα, τα σπιτοχελίδονα, τα οχθοχελίδονα, οι νεροκελάδες, οι κοκκινοκελάδες, οι λευκοσουσουράδες, οι κιτρινοσουσουράδες, οι καρβουνιάρηδες, οι μαυρολαίμηδες, οι μαυροσκύφηδες, οι μαυροτσιροβάκοι, οι σχοινοποταμίδες, οι κιστικόλες, οι δεντροφυλλοσκόποι, οι αετομάχοι, τα καλαμοτσιχλινα και οι τσιφτάδες.

Στα ρέματα και στα κανάλια της λιμνοθάλασσας ζούνε πρασινόφρυνοι, βαλκανοβάτραχοι, ηπειρωτικοί βάτραχοι και δεντροβάτραχοι. Η ερπετοπανίδα περιλαμβάνει ποταμοχελώνες, τυφλίτες, σαύρες της Ρούμελης, τρανόσαυρες, γουστέρες του Ιονίου, αβλέφαρους, τυφλίνοους, έφιους, λαφιάτες, σαπίτες, νερόφιδα και σπιτόφιδα. Η πανίδα των θηλαστικών περιλαμβάνει πετροκούναβα, νυφίτσες, σκαντζόχοιρους και διάφορα είδη από νυχτερίδες. Στα κανάλια και στα ρηγά της λιμνοθάλασσας ζει σε μεγάλους αριθμούς, ένα ψάρι των υφάλμυρων νερών, ο μικρός ζαχαριάς (*Aphanius fasciatus*) και στα ρέματα ζει ο σπάνιος ιονικός ζουρνάς (*Valencia letourneuxi*). Η λιμνοθάλασσα υπήρξε στο παρελθόν μεγάλο ιχθυοτροφείο, ενώ μέχρι σήμερα εδώ απαντώνται χέλια, κεφαλόπουλα, λαβράκια, τσιπούρες, κυνηγοί, σπάροι, κακαρέλοι, σακοράφες, ζαργάνες, αθερίνες, διάφορες σαλιάρες και γωβιοί. Λίγο πιο ανοιχτά στην θάλασσα συχνά παρατηρούνται ρινοδέλφια.

Εικόνες 33 και 34: λιμνοθάλασσα Χαλικιόπουλου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

5.1 ΧΛΩΡΙΔΑ

Η χλωρίδα της Κερκύρας αποτελείται από 1340 taxa (είδη και υποείδη), με πλουσιότερες οικογένειες τα Ψυχανθή, τα Αγρωστώδη και τα Σύνθετα. Λόγω της άμεσης γειτνίασης του νησιού με την ηπειρωτική χώρα και την απουσία ψηλών κορυφών, ο ενδημισμός του νησιού είναι χαμηλός, με μοναδικό τοπικό ενδημικό είδος το *Limonium arcuatum*, που συναντάται στις δυτικές ακτές του νησιού, ενώ εδώ απαντούν περίπου ακόμη 15 ενδημικά taxa. Καθώς η Κέρκυρα βρίσκεται στο δυτικό άκρο της χώρας, υπάρχουν στο νησί φυτά με κύρια εξάπλωση στην Βαλκανική ή Ιταλική χερσόνησο και είναι σπάνια στον ελλαδικό χώρο, όπως για παράδειγμα το βραχόφιλο *Erysimum linariifolium*, είδος της Δ. Βαλκανικής.

Η βλάστηση και συνεπώς η χλωρίδα της Κέρκυρας δεν καθορίστηκε μόνο από εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες αλλά και από τον ανθρώπινο παράγοντα. Το ήπιο κλίμα, το χαμηλό μέσο υψόμετρο, η μεγάλη σχετική υγρασία, το υψηλό ποσοστό βροχοπτώσεων καθώς και τα λίγα εναπομείναντα δείγματα άγριας βλάστησης συμβάλλουν στην αλλοτινή χλωρίδα του νησιού, η οποία απαρτίζεται από: παράλια δάση με κουκουναριές, αγριόκεδρα και φυλλοβόλες δρυς, δάση υγροτόπων από λεύκες, ιτιές και πλατάνια. Στις χαμηλές πλαγιές των λόφων, μέχρι το υψόμετρο των 400μ., παρατηρούνται: άρτηκες, λαδανιές, λεβάντες, ρίγανες, φασκόμηλα, θυμάρια, θρούμπια, γαλατσίδες, κάππαρες, εφέδρες, πουρνάρια, βελανιδιές, αριά, αγριελιές, αλλά και πολλούς θάμνους όπως δάφνες, κουμαριές, ρείκια, σχίνα, αγριομηλιές, ενώ ψηλότερα, στις κορφές των βουνών κυριαρχούν δάση κηκιδοφόρου δρυός.

Ο συνδυασμός των διαφόρων παραγόντων που συνθέτουν το μικρόκλιμα της Κέρκυρας ευνόησε τα αγριολούλουδα, με χαρακτηριστικό παράδειγμα να αποτελούν τα 36 είδη αυτοφυούς ορχιδέας, ενός φυτού πολύπλοκου και ιδιαίτερα ευαίσθητου. Η υδροχαρής και παρόχθια βλάστηση παρουσιάζεται έντονη με καλάμια, αλμυρίχες, λεύκες, καρυδιές, ιτιές, πλατάνια και άλλα που ευδοκούν στις όχθες των υγροτόπων.

Η Κέρκυρα χαρακτηρίζεται γενικά από πλούσια φυσική βλάστηση και γεωργικές καλλιέργειες, με κύριο αντιπρόσωπο τις ελαιοκαλλιέργειες που παρατηρούνται τόσο στην παράκτια όσο και στην ηπειρωτική ζώνη του νησιού. Μια άλλη ζώνη βλάστησης που είναι διακριτή, είναι αυτή της μακκίας βλάστησης, που καλύπτει εκτάσεις που δεν έχουν καλλιεργηθεί ποτέ, χαρακτηρίζεται από πυκνή φυτοκάλυψη και αποτελείται από είδη όπως τα: Ασπάλαθος, Αγριελιά, Φιλική, Μυρτά, Αχινό, Πουρνάρι, Βάτα, Φτέρη, Φασκομηλιά. Άλλοι τύποι βλάστησης που απαντώνται στο νησί είναι η βλάστηση εδαφών που συγκεντρώνονται επιφανειακά ύδατα (υγρότοποι) καθώς και η βλάστηση των ορεινών περιοχών. Οι υγρότοποι της Κέρκυρας καλύπτονται στο μεγαλύτερο μέρος από δενδρώδη, θαμνώδη και πώδη βλάστηση, ενώ εξαίρεση αποτελεί η λιμνοθάλασσα των Κορισίων, που διαθέτει έναν ιδιαίτερο βιότοπο από αμμοθίνες και αμμόλοφους διάσπαρτους από μεγάλους Άρκευθους. Τα είδη που χαρακτηρίζουν την παρόχθια βλάστηση του νησιού είναι τα: Βούρλα, Ψάθα, Βάτα, Λεύκη, Καρυδιά, Φτελιά, Μαύρη Λεύκη, Ιτιά, Πλάτανος.

Αν και η βλάστηση στη Κέρκυρα διακόπτεται από τις οικίες και τους μεγάλους ελαιώνες, εντούτοις τα γόνιμα εδάφη δημιουργούν ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη πολλών σπάνιων ειδών. Οι αιωνόβιες ελιές πρωταγωνιστούν στο τοπίο και ακολουθούνται από πολλά διαφορετικά δέντρα, όπως χαλέπιες πεύκες, κουκουναριές, καστανιές, πλατάνια, θαλασσόκεδρα, θαμνοκυπάρισσα, λεύκες, σφενδάμια, φτελιές, πουρνάρια, αλμυρίκια, αφροξυλιές, αγριοκουμαριές, κουμαριές, κοκκορεβυθιές και παλιούρια.

Στο τέλος της εργασίας παρατίθεται ένα παράρτημα που παρουσιάζει τα ενδημικά είδη του Ιονίου και της Δυτικής Μεσογείου, καθώς και τα δασικά είδη, τα βότανα, τους θάμνους, τα λουλούδια και τις άγριες ορχιδέες του νησιού.

Παρακάτω αναλύονται τα πιο συνηθισμένα είδη χλωρίδας του νησιού και αυτά που πρωταγωνιστούν κατά το πλείστον στην Κερκυραϊκή φύση.

Άγριες ορχιδέες

Οι Ορχιδέες είναι μονοκοτυλίδωνα φυτά τα οποία συνθέτουν την οικογένεια των Ορχεοειδών (Αγγειόσπερμων) και θεωρούνται αγριολούλουδα της άνοιξης που απαντώνται σε εκατοντάδες συνδυασμούς χρωμάτων, σχημάτων και σχεδίων. Στην Κέρκυρα οι άγριες ορχιδέες βρίσκονται σχεδόν παντού, καθώς είναι φυτά κοσμοπολίτικα τα οποία απλώνονται από το βουνό του Παντοκράτορα που βρίσκεται στα βορειοανατολικά του νησιού, μέχρι και πιο νότια, στο δάσος του Αρκουδία, το οποίο καταλαμβάνει έκταση 250 στρεμμάτων περίπου με πολύ πλούσια βλάστηση. Στο νησί έχουν καταγραφεί πάνω από 60 είδη ορχιδέας, τα περισσότερα από τα οποία είναι είδη ευρείας εξάπλωσης. Η μεγάλη βιοποικιλότητα των ορχιδεών είναι αναμενόμενη και σχετίζεται με τις κλιματικές συνθήκες που επικρατούν στο νησί, καθώς τα πιο υγρόφιλα και δασικά είδη επωφελούνται από το ιδιαίτερα υγρό αλλά ήπιο κλίμα του φθινοπώρου και του χειμώνα και την υψηλή βλάστηση, ενώ οι τυπικά Μεσογειακές ξηρές περιόδους της άνοιξης και του καλοκαιριού είναι ιδανικές για τις ορχιδέες των πιο ξηρικών ενδιαιτημάτων (χαμηλή μακκία και φρυγανική βλάστηση). Τα δασικά είδη ορχιδέας συναντώνται κυρίως στο βόρειο τμήμα του νησιού, όπως για παράδειγμα κατά μήκος της διαδρομής από την Παλιά Περίθεια μέχρι την παράκτια ζώνη. Αντίθετα, προς την περιοχή της Λευκίμμης, επικρατούν κατά βάση λιβαδικά είδη όπως: *Anacamptis pyramidalis*, *Orchis laxiflora*, *Ophrys bombyliflora* και *Ophrys sphegodes* subsp. *Mammosa*. Οι περιοχές οι οποίες είναι καλύτερες προς παρατήρηση και στις οποίες πρωταγωνιστούν τα περισσότερα είδη ορχιδεών είναι τα λιβάδια της Λευκίμμης και το καρστικό οροπέδιο του Παντοκράτορα, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι η *Orchis palustris* είναι μια πολύ σπάνια ορχιδέα που στη Κέρκυρα υπάρχει μόνο στην περιοχή της λιμνοθάλασσας Κορισσίων. Όλες οι ορχιδέες έχουν φύλλα με παράλληλη νεύρωση. Τα άνθη τους αποτελούνται από έναν εξωτερικό κύκλο με τρία σέπαλα και έναν εσωτερικό με τρία πέταλα, από τα οποία το μεσαίο πέφτει προς τα κάτω και αποτελεί το «χείλος». Συνήθως από το σχήμα, το χρώμα και τα στίγματα του χείλους προσδιορίζουμε το είδος. Το χείλος συχνά μοιάζει με συγκεκριμένα είδη υμενοπτέρων.

Κουμ κουάτ

Το κουμ κουάτ ή αλλιώς «χρυσό πορτοκάλι», είναι ένα φρούτο που ανήκει στην κατηγορία των εσπεριδοειδών, κατάγεται από την Κίνα και πρωτοήρθε στο νησί κατά τον 19^ο αιώνα, από το Άγγλο βοτανολόγο Sidney Louis Walter Merlin. Έχει χαρακτηριστεί ως προϊόν ΠΟΠ και καλλιεργείται σε εύκρατες και υποτροπικές ζώνες, κυρίως στην Κέρκυρα, και ειδικότερα γύρω από το χωριό των Νυμφών, στην βόρεια περιοχή του νησιού, με ετήσια παραγωγή περί τους 140 τόνους. Το δέντρο του φτάνει σε ύψος τα 4 μέτρα, τα φύλλα του είναι πράσινα λογχοειδή και ο καρπός του πορτοκαλί και ωοειδής με διάμετρο περίπου 4 εκατοστών.

Εικόνα 35: Κουμ κουάτ

Ποσειδωνία

Η Ποσειδωνία είναι ένα θαλάσσιο φυτό, ενδημικό της Μεσογείου, το οποίο σχηματίζει εκτεταμένους λειμώνες (λιβάδια), σε αμμώδη υποστρώματα σε βυθούς με χονδρή ή λεπτόκοκκη άμμο και σε βάθη από 1 έως 60 μέτρα. Ανήκει στα αγγειόσπερμα ή φανερόγαμα, που θεωρούνται ανώτερα φυτά, τα οποία, σε αντίθεση με τα φύκη, που θεωρούνται κατώτερα φυτά της θάλασσας, έχουν ρίζες, φύλλα, άνθη και καρπούς, όπως ακριβώς και τα φυτά της ξηράς. Τα αγγειόσπερμα προέρχονται από χερσαίους προγόνους που επέστρεψαν στο θαλάσσιο περιβάλλον εδώ και 200 εκατομμύρια έτη. Τα φύλλα της είναι πράσινα, μακριά και φθάνουν το 1 μέτρο μήκος, ενώ οι ρίζες της εισχωρούν βαθιά στον πυθμένα, σχηματίζοντας ένα πολύπλοκο δικτυωτό πλέγμα. Οι λειμώνες ή αλλιώς λιβάδια της Ποσειδωνίας είναι γνωστοί και ως δάση της θάλασσας, που σχηματίζονται από το ανθοφόρο φυτό *Posidonia oceanica*. Η ύπαρξή της και η ωφέλεια της για το περιβάλλον είναι συγκρίσιμη με αυτήν του τροπικού δάσους. Μετατρέπει το διοξείδιο του άνθρακα σε οξυγόνο, και η μείωσή της συμβάλλει στη θερμότητα του πλανήτη και επιταχύνει την κλιματική αλλαγή. Αποτελεί το φυσικό περιβάλλον και τροφή πολλών ειδών θαλάσσιων έμβιων όντων, ενώ η παρουσία της δείχνει έλλειψη ρύπανσης. Σε περίπτωση που καταστραφεί, θα πάρει πολλά χρόνια να ξαναγίνει γιατί αναπτύσσεται πολύ αργά. Τα σάπια φύλλα της που βγαίνουν και συγκεντρώνονται στην ακτή μειώνουν την ενέργεια του κύματος και εμποδίζουν τη διάβρωση της ακτής, ενώ επιπλέον είναι σημαντική για το σχηματισμό άμμου και αμμόλοφων. Για τους παραπάνω λόγους οι ειδικοί συμβουλεύουν να μην καθαρίζονται οι ακτές από αυτά τα φύλλα το χειμώνα, παρά μόνο την εποχή που αρχίζουν τα θαλάσσια μπάνια.

Εικόνα 36: Λιβάδια με Ποσειδωνίες

Αγριαγκινάρες

Σε αρκετά σημεία του νησιού της Κέρκυρας, ιδιαίτερα σε περιοχές με φτωχά και άγονα εδάφη, φύονται πολυετή βαθύρριζα φυτά που ονομάζονται αγριαγκινάρες (*Cynara cardunculus* L.). Τα φυτά αυτά είναι Μεσογειακής προέλευσης και έχουν προσαρμοστεί αρκετά καλά στις ξηροθερμικές συνθήκες της Ν. Ευρώπης. Η αγριαγκινάρα ανήκει στην οικογένεια Compositae και παράγει ταξιανθίες κεφάλια όπου αναπτύσσονται πολλοί ελαιούχοι καρποί. Σε ένα βλαστό είναι δυνατό να φέρονται κι άλλες ανθοκεφαλές, σαν διακλαδώσεις (περίπου 20 με 25). Είναι χειμερινό αλλά και ανοιξιόγαμο φυτό, το ύψος του οποίου μπορεί να φτάσει μέχρι τα 3 μέτρα. Το καλοκαίρι επιβιώνει αποξηραίνοντας την υπέργεια βιομάζα του.

Σχίνος

Ο σχίνος (*Pistacia lentiscus*) είναι ένας αρωματικός ρητινοφόρος θάμνος ή δενδρύλλιο ύψους 1-6 μέτρων. Έχει απλωμένα κλαδιά και ανοιχτό ή σκούρο σταχτί κορμό, ανάλογα με την ηλικία του. Η επιφάνεια του κορμού του έχει ακανόνιστες πλάκες, σαν ρυτίδες, όπως το πεύκο, με βαρεία οσμή ρητίνης. Πρόκειται για δίοικο φυτό, με σύνθετα φύλλα με φυλλάρια δερματώδη και στιλπνή με βαθυπράσινη επιφάνεια. Ο σχίνος παρουσιάζει πολύ μεγάλη εξάπλωση στον Μεσογειακό χώρο και ευδοκιμεί κυρίως σε πετρώδεις πλαγιές, πευκοδάση και αμμοθίνες. Είναι φυτό μεγάλης αντοχής στην ξηρασία, στα κακής ποιότητας εδάφη, στην αλατότητα και το ψύχος, ενώ προτιμά ηλιόλουστες θέσεις φύτευσης. Οι εδαφικές απαιτήσεις του είναι μικρές, αφού αναπτύσσεται καλά σε όλα τα εδάφη, αρκεί αυτά να παρέχουν στοιχειώδη αερισμό και υγρασία. Είναι ιδιαίτερα ανθεκτικό σε ρύπανση και ξηρασία, ενώ παγώνει εύκολα σε θερμοκρασίες κάτω από -5°C.

Στην κερκυραϊκή ύπαιθρο συναντάμε τον σχίνο σχεδόν παντού, από τον βενετσιάνικο κερκυραϊκό ελαιώνα μέχρι τις αμμώδεις εκτάσεις της λιμνοθάλασσας Κορισσίων και από τα παράκτια πεδινά μέχρι το βουνό του Παντοκράτορα.

Λάχανα

Στην κερκυραϊκή ύπαιθρο λόγω του ανάγλυφου και των ιδιαίτερων κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν, υπάρχουν πολλά άγρια φαγώσιμα χόρτα, τα οποία ονομάζονται λάχανα. Ένα από αυτά τα χόρτα είναι ο Αγριοζοχός (*Urospermum picroides*), όπου ανήκει στην οικογένεια των Αστεροειδών – Asteraceae. Ο αγριοζοχός είναι ένα ετήσιο χόρτο, πολύ κοινό στην πατρίδα μας που φτάνει το ύψος των 20 – 50 εκατοστών. Το συναντάμε σχεδόν παντού σε ακαλλιέργητους και καλλιεργημένους τόπους. Θεωρείται γενικά ζιζάνιο, γιατί παρεμποδίζει τις καλλιέργειες, ενώ ο ετήσιος κύκλος ζωής του βοηθά στη γρήγορη εξάπλωσή του. Το σχήμα του και οι διαστάσεις των φύλων του δεν είναι σχεδόν ποτέ το ίδιο, ενώ τα φύλλα του είναι σκουροπράσινα οδοντωτά και μακριά με παχύ κόκκινο μίσχο και κεντρικό νεύρο.

Λυγαριά

Η λυγαριά είναι ένα είδος θάμνου που αναπτύσσεται σε χαμηλά υψόμετρα και παραθαλάσσιες περιοχές, στις όχθες των ποταμών, στα ρυάκια, γύρω από τις λιμνοθάλασσες, στους υγροτόπους, στους τράφους και γενικά όπου υπάρχει νερό. Ανθίζει από τα τέλη του καλοκαιριού μέχρι το Νοέμβριο και μπορεί να καλλιεργηθεί σαν φυτό σε κήπους και γλάστρες. Το όνομα της οφείλεται στα ευλύγιστα κλαδιά της και μπορεί να φτάσει σε ύψος 30 μέτρων. Συνήθως οι θάμνοι αυτοί, σχηματίζουν συστάδες, οι οποίες περικλείουν τα δέντρα ή μπλέκονται με άλλους θάμνους. Τα λουλούδια της λυγαριάς αναπτύσσονται στις κορυφές των μίσχων διαμορφώνοντας κώνους που επισκέπτονται συχνά μέλισσες και άλλα έντομα για το νέκταρ τους. Έχουν χρώμα συνήθως μωβ, αλλά και λευκό. Τα φύλλα της είναι λογχοειδή και ενωμένα ανά πέντε με τον κεντρικό βλαστό.

Μανιτάρια

Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι τα μανιτάρια είναι φυτά επειδή τα βλέπουν να ξεφλέγουν από το έδαφος. Στην πραγματικότητα όμως τα μανιτάρια δεν είναι φυτά, επειδή δεν έχουν τη δυνατότητα να παράγουν χλωροφύλλη και δεν μπορούν να φωτοσύνθεσουν. Ανήκουν σε μια ομάδα οργανισμών που ονομάζονται FUNGI και έχουν ειδικά χαρακτηριστικά.

Τα μανιτάρια, τα οποία αποτελούν μια μικρή κατηγορία στην οικογένεια των μυκήτων και γενικότερα οι μύκητες αποτελούν μια πολυάριθμη ομάδα οργανισμών που κατατάσσονται στα φυτά (κρυπτόγαμα Θαλλόφυτα). Παρουσιάζουν όμως σημαντικές διαφορές τόσο από τα πράσινα φυτά, όσο και από τα φύκια και τα βακτήρια, με αποτέλεσμα να ταξινομούνται σήμερα σ' ένα τρίτο βασίλειο, ανάμεσα στο φυτικό και το ζωικό. Τα μανιτάρια παλαιότερα ταξινομούνταν στα φυτά, αλλά τον τελευταίο αιώνα αποδείχθηκε ότι τα δύο βασίλεια είναι ανεπαρκή και ότι οι μύκητες (οπότε και τα μανιτάρια) δεν είναι ούτε φυτά ούτε ζώα, αλλά συνιστούν μια ξεχωριστή κατηγορία.

Η γεωγραφική θέση και οι κλιματολογικές συνθήκες της Κέρκυρας ευνοούν την ανάπτυξη ενός ευρέος φάσματος μυκήτων που εξαπλώνονται σε όλο το νησί. Κατά τη διάρκεια των βροχερών εποχών, ειδικά το φθινόπωρο και της άνοιξης, μεγάλη ποικιλία μανιταριών αναπτύσσεται σε υγρό έδαφος κυρίως σε δάση, ελαιώνες και χωράφια.

Μερικά από τα είδη μανιταριών που συναντώνται στο νησί είναι: *Morchella esculenta*, *Amanita muscaria*, *Amanita pantherina*, *Clathrus ruber*, *Hygrocybe coccinea*, *Sarcoscypha coccinea*, *Coprinus comatus*, *Omphalotus olearius*, *Helvella crispa*, *Helvella lacunose*.

Εικόνα 37: *Morchella esculenta*

Εικόνα 38: *Hygrocybe coccinea*

Εικόνα 39: *Omphalotus olearius*

Εικόνα 40: *Helvella crispa*

5.2 ΠΑΝΙΔΑ

Στο νησί της Κέρκυρας παρατηρείται πλούσια πανίδα με αρκετούς εκπροσώπους αυτής, καθώς συναντώνται πολλά είδη ασπόνδυλων, όπως κνιδόζωα, αρθρόποδα και μαλάκια, αλλά και διάφορα είδη σπονδυλωτών, όπως ερπετά, αμφίβια, θηλαστικά, πτηνά και ψάρια. Σε περιοχές με επιφανειακά ύδατα πρωταγωνιστούν κυρίως υδρόβια και αμφίβια είδη.

Πληθώρα άγριων ζώων κατοικεί μόνιμα και ενδημεί στην περιοχή του Ερημίτη, μια περιοχή η οποία περιλαμβάνει μία συνέχεια έξι παραλιών, ένα σύμπλεγμα τριών λιμνών (Βρωμόλιμνη, Άκολη, Σαβούρα) και αποτελεί καταφύγιο για πλήθος σπάνιων πτηνών και ζώων. Μαζί με τη Λιμνοθάλασσα Αντινιώτη στα δυτικά και τον υγρότοπο Βουθρωτού στις απέναντι Αλβανικές ακτές, συγκροτούν ένα ενιαίο υγροτοπικό σύστημα, μεγάλης οικολογικής αξίας. Στην περιοχή αυτή υπάρχουν πολλά πουλιά, αλλά και άγρια θηλαστικά, μεταξύ των οποίων και τρία απειλούμενα είδη: η μεσογειακή φώκια, το ρινοδέλφιο και η σβίδα ή βίδα.

5.2.1 Ασπόνδυλα

Τα ασπόνδυλα είναι ζώα χωρίς εσωτερικό σκελετό ή κόκκαλα και τα οποία δεν διαθέτουν σπονδυλική στήλη. Η ονομασία «ασπόνδυλα» προέρχεται από τη λέξη σπονδυλωτά και το στερητικό άλφα, δηλαδή αυτός που δεν έχει σπόνδυλους. Παρέχουν ζωτικής σημασίας υπηρεσίες όπως η επικονίαση, η αποικοδόμηση και ο έλεγχος των παρασίτων, ενώ ταυτόχρονα αποτελούν τροφή για πολλά είδη πανίδας. Περιλαμβάνει το 97% των ειδών των ζώων, με κύριες υποκατηγορίες τους σκώληκες, τα κνιδόζωα, τα αρθρόποδα, τους σπόγγους, τα εχινόδερμα και τα μαλάκια.

ΚΝΙΔΟΖΩΑ

Τα Κνιδόζωα είναι πολύ κοινοί οργανισμοί στο θαλάσσιο περιβάλλον, καθώς ζουν αποκλειστικά σε υδατικά περιβάλλοντα. Το χαρακτηριστικό γνώρισμά τους είναι τα κνιδοκύτταρα, εξειδικευμένα κύτταρα που τα χρησιμοποιούν κυρίως για να ακινητοποιούν τη λεία τους. Τα γενικά χαρακτηριστικά του φύλου αυτού είναι η ακτινωτή συμμετρία καθώς και το ότι όλα τα μέλη του φύλου είναι σαρκοφάγα.

Θαλάσσια ανεμώνη

Με την ονομασία θαλάσσια ανεμώνη ονομάζονται διάφορα κοιλεντερωτά πολύποδα, που το σχήμα τους μοιάζει με λουλούδι. Η θαλάσσια ανεμώνη είναι θαλάσσιο ζώο που ανήκει στην κατηγορία των κνιδόζων και ζει κοντά στις Κερκυραϊκές ακτές. Λίγα είδη ζουν σε πιο βαθιά νερά και πάρα πολύ λίγα σε ανοιχτά νερά. Είναι πολύ λαίμαργα και σαρκοφάγα ζώα τα οποία επειδή καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες τροφής, μεγαλώνουν πολύ γρήγορα, αλλά επειδή δεν μπορεί να μετακινείται εύκολα, εξαρτάται από την τροφή που θα μπλεχτεί στα εκτεταμένα πλοκάμια τους ή το περιστόμιό τους. Οι περισσότερες θαλάσσιες ανεμώνες ζουν μοναχές και πολύ λίγες κατά αποικίες. Κατά κανόνα οι ανεμώνες ζουν κολλημένες πάνω σε βράχια. Μερικά είδη ζουν στην άμμο ή τη λάσπη, άλλα κολλούν σε κοχύλια από διάφορα οστρακώδη, ενώ άλλα ζουν παρασιτικά πάνω σε μέδουσες.

ΑΡΘΡΟΠΟΔΑ

Τα αρθρόποδα ζώα, αποτελούν τη μεγαλύτερη ομάδα στο Ζωικό βασίλειο, καθώς αντιπροσωπεύουν τα 3/4 αυτού. Το σώμα τους καλύπτεται από σκληρό κέλυφος και έχουν άκρα με πολλές αρθρώσεις. Στην ομάδα αυτή ανήκουν οι παρακάτω κατηγορίες ζώων μαζί με τους εκπροσώπους τους:

Αράχνες: *Dysdera corfuensis*, *Lepthyphantes corfuensis* και *Dysderocrates gasparoi*

Χερσαίος κάβουρας: *Potamon fluviatile*

Οδοντόγναθα: *Ceriagrion georgifreyi* και *Pyrrhosoma elisabethae*

Κολεόπτερα: *Dendarus corcyrensis*, *Psylliodes wachsmanni*, *Echinodera corcyrensis*, *Polydrusus crinipes* και *Otiorhynchus gravidus*

Μεκόπτερο: *Panorpa rufostigma*

Νυχτοπεταλούδα: *Cacochroa corfuella*

Σφήκα: *Opius corfuensis*

Ακρίδες: *Euchorthippus declivus* και *Sphingonotus personatus*

Γρύλοι: *Poecilimon thoracicus* και *Ruspolia nitidula*

Δολιχόποδο: *Dolichopoda steriotisi*

Ισόποδο: *Armadillidium simile*

Καβούρια

Ανάμεσα στα διάφορα ζώα της θάλασσας, υπάρχουν και κάποια που ξεχωρίζουν για τον περίεργο τρόπο που μετακινούνται. Πρόκειται για τα καβούρια τα οποία κινούνται στα πλάγια. Το χαρακτηριστικό αυτό περπάτημα των καβουριών γίνεται σε κάθε είδους υπόστρωμα και οικοσύστημα, πάνω στα βράχια, στην άμμο, ανάμεσα στα φύκια, μέσα και έξω από το νερό. Το σώμα τους καλύπτεται γενικά από ένα σκληρό εξωσκελετό, το οποίο από είδος σε είδος διαφέρει σε σχήμα και σε χρώμα. Κάποιες φορές έχει σχήμα πολυγωνικό και άλλες φορές έχει σχήμα στρογγυλό. Το κεφάλι τους δεν ξεχωρίζει από τον θώρακα και διαθέτει δύο κοντές κεραίες, που αποτελούνται από αισθητήρια όργανα. Είναι εξοπλισμένα με ένα ζευγάρι δαγκάνες για να πιάνουν και να τεμαχίζουν τη τροφή τους την οποία αναζητούν κυρίως τη νύχτα αφού την μέρα παραμένουν κρυμμένα ανάμεσα στους βράχους, στις πέτρες ή μέσα στην άμμο.

Πασχαλίτσα

Η πασχαλίτσα (*Coccinella septempunctata*) είναι κολεόπτερο έντομο που φθάνει σε μήκος τα 6 χιλιοστά και τρέφεται με βλαβερά έντομα, γεγονός για το οποίο θεωρείται ωφέλιμο ζώο για τους γεωργούς. Η πασχαλίτσα έχει μικρό κεφάλι, που κρύβεται κάτω από τον προθώρακα και κεραίες που έχουν την ικανότητα να συστέλλονται. Τα φτερά του καλύπτονται από έλυτρα, τα οποία έχουν χρώμα κόκκινο. Επάνω τους υπάρχουν μαύρα στίγματα – βούλες.

Εικόνα 41: Πασχαλίτσα *Coccinella septempunctata*

Λιβελούλες

Από ζωολογική άποψη η τάξη των Οδοντόγναθων αποτελείται από δυο κύριες ανθυποτάξεις που περιλαμβάνουν διάφορα πτερωτά έντομα με την κοινή ονομασία «Λιβελούλες». Τα Ανισόπτερα (Anisoptera) και τα Ζυγόπτερα (Zygoptera). Μεταξύ των ασπόνδυλων, ξεχωρίζει η λιβελούλα και άλλα πτερωτά έντομα του νερού που κάνουν εμφανή την παρουσία τους με το χαρακτηριστικό πέταγμα και τα όμορφα χρώματα που διαθέτουν. Η παρουσία αυτών των εντόμων στους υγροτόπους θεωρείται ως θετικός οικολογικός δείκτης, συνώνυμος της καλής ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος.

Το 2015 εντοπίστηκε στην περιοχή του Κομμένου, που βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα μακριά από την πόλη της Κέρκυρας, η σπάνια λιβελούλα «*Brachytron pratense*», η οποία ανήκει στα Ανισόπτερα. Η λιβελούλα αυτή με μήκος σώματος 54-63 mm και άνοιγμα φτερών 70-75 mm προτιμά τα στάσιμα νερά ή τα ρυάκια με ασθενή ρεύματα που διαθέτουν πλούσια υδροχαρή βλάστηση και παρόχθια δεινδρώδη βλάστηση. Είναι από τις πρώτες λιβελούλες που εμφανίζονται την Άνοιξη πετώντας πάνω από τους υγροτόπους από τον Απρίλιο μέχρι και τον Ιούνιο.

Μια άλλη λιβελούλα που επίσης ανήκει στην υπόταξη των Ανισόπτερων, παρατηρείται στο νησί της Κέρκυρας και πετά από τον Μάιο μέχρι τον Οκτώβριο είναι η λιβελούλα «*Anax Imperator* Leach 1815», όπου εμφανίζεται κυρίως πάνω από υγροτόπους με ήρεμα και λιμνάζοντα νερά που διαθέτουν αρκετή υδρόβια και υδροχαρή βλάστηση. Συνήθως συναντάται στο έλος Κουνουφάδι στην βορειοανατολική Κέρκυρα, στις Αλυκές Λευκίμμης και στην λιμνοδεξαμενή Μοσχόπουλου στα νότια του νησιού. Το συγκεκριμένο είδος εντόμου είναι μία εύρωστη λιβελούλα καθώς το μήκος του σώματος του κυμαίνεται από 66 έως 84 mm και το άνοιγμα των φτερών από 90 έως 104 mm. Η τροφή τους αποτελείται από άλλα ασπόνδυλα όπως γυρίνοι και ψάρια. Αναπνέουν με βράγχια και μπορούν να προωθηθούν γρήγορα εκπέμποντας νερό από τον πρωκτό τους.

Πεταλούδες

Χάρη στην μεγάλη ποικιλία βιοτόπων, η Κέρκυρα φιλοξενεί έναν αξιόλογο αριθμό ειδών πεταλούδων, με ιδιαίτερες εμφανίσεις να αποτελούν οι: *Limenitis reducta*, *Boloria graeca*, *Papilio alexanor*, *Melanargia galathea*, *Iphiclides podalirius*, *Vanessa cardui*, *Vanessa atalanta* και *Macroglossum stellatarum*.

Ένα από τα πιο εντυπωσιακά είδη πεταλούδας είναι η *Limenitis reducta*, η οποία έχει βαθιά χρώματα και είναι συνήθης στις εξοχές της Κέρκυρας. Κατά το πλείστον πετά από τον Μάιο μέχρι τον Ιούλιο, σε θέσεις με μέτριο υψόμετρο και βλάστηση.

Η *Melanargia galathea* είναι μια κοινή και αρκετά διαδεδομένη ευρωπαϊκή πεταλούδα, με λευκούς και καφέ – γκρι χρωματισμούς στο φτέρωμα και σχηματικό πρότυπο που θυμίζει μαρμάρينو μωσαϊκό.

Η *Vanessa cardui* είναι επίσης, μια αρκετά κοινή και διαδεδομένη στην Ευρώπη πεταλούδα, με ποικιλία χρωματισμών και σχεδίων στα φτερά της.

Εκτός από τις κανονικές πεταλούδες, στην Κέρκυρα θα συναντήσουμε και το *Macroglossum stellatarum*, μια πολύ χαρακτηριστική νυχτοπεταλούδα (σκώρος). Χάρη στην εξαιρετικά μακριά προβοσκίδα της, καταφέρνει να τρυγά το νέκταρ των λουλουδιών, χωρίς να διακόψει την πτήση του.

ΜΑΛΑΚΙΑ

Τα μαλάκια είναι ζώα με μαλακό και υγρό σώμα, αν και πολλά καλύπτονται από σκληρό κέλυφος. Έχουν μεγάλη εξάπλωση και ζουν σε κάθε φυσικό περιβάλλον, τόσο στην ξηρά, όσο και στο νερό. Τα περισσότερα είναι θαλάσσια και ζουν σε μικρά βάθη. Υπάρχουν, όμως και μαλάκια που ζουν σε γλυκά νερά ή και στο έδαφος.

Πετροσωλήνας

Ο πετροσωλήνας, με την επιστημονική ονομασία «*Lithophaga lithophaga*», είναι το μαλάκιο του Κερκυραϊκού βυθού που αναπαράγεται πρώτη φορά σε ηλικία δύο ετών ή και παραπάνω, και παραμένει αναπαραγωγικά δραστήριος καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Το όστρακο του πολλές φορές αποτελεί μέρος εγκατάστασης άλλων οργανισμών, τόσο του ίδιου είδους όσο και διαφορετικών, όπως σφουγγαριών και πολύχαιτων. Ο πετροσωλήνας μπορεί να ζήσει πολλά χρόνια, ακόμα και περισσότερα από 50. Τα πρώτα χρόνια της ζωής του τα περνά προσκολλημένος στα βράχια, ενώ μεγαλώνοντας σκάβει τρύπες στο εσωτερικό των βράχων. Μεγαλώνει με αργούς ρυθμούς και μπορεί να χρειαστεί 15 – 35 χρόνια για να φτάσει σε μήκος 5 εκατοστών. Συνηθίζει να φιλτράρει το νερό και να τρέφεται με τα διάφορα αιωρήματα τροφής που υπάρχουν, κυρίως φύκη και πλανγκτόν. Η αλιεία και εμπορία πετροσωλήνων απαγορεύεται από το νόμο, καθώς θεωρείται απειλούμενο είδος. Ωστόσο πολλοί δύτες και αλιείς σπάνε τα βράχια με αποτέλεσμα όχι μόνο τη μείωση του πληθυσμού αυτών αλλά και την καταστροφή του συγκεκριμένου οικοσυστήματος.

Εικόνα 42: Πετροσωλήνας *Lithophaga lithophaga*

5.2.2 Σπονδυλωτά

Σπονδυλωτά ονομάζονται τα ζώα που έχουν σπονδύλους, σε αντίθεση με τα ασπόνδυλα, οι οποίοι συνθέτουν την σπονδυλική στήλη. Ακόμη ένα ιδιαίτερο γνώρισμα αυτών των οργανισμών είναι και η ύπαρξη γνάθου. Τα σπονδυλωτά χωρίζονται στις παρακάτω 5 κατηγορίες: ερπετά, αμφίβια, πτηνά, θηλαστικά και ψάρια.

ΕΡΠΕΤΑ

Τα ερπετά είναι ζώα με ξηρό δέρμα που ζουν είτε στο νερό, είτε στην ξηρά. Κατά κανόνα, τα ερπετά είναι ωτοτόκα και γεννούν τα αυγά τους στην ξηρά, εκτός από ορισμένα είδη φιδιών που γεννούν ζωντανά μικρά. Ορισμένα είδη αυτής της κατηγορίας έχουν μικρά πόδια, ενώ άλλα δεν έχουν καθόλου. Όπως αποκαλύπτει και το όνομα της ευρύτερης ομάδας τους, κινούνται έρποντας, διότι τα μέλη τους έχουν ατροφήσει ή λείπουν. Τα κυριότερα είδη των ερπετών είναι: χερσαίες χελώνες, νεροχελώνες γλυκού νερού, σαύρες, άποδες σαύρες, νερόφιδα και φίδια. Η ερπετοπανίδα της Κέρκυρας παρουσιάζει αρκετό ενδιαφέρον και είναι αρκετά καλά μελετημένη, καθώς εκτιμάται πως στο νησί ενδημούν περίπου 26 είδη ερπετών. Λίγα από αυτά έχουν εισαχθεί παλαιότερα στο νησί, όπως το εντυπωσιακό κροκοδειλάκι, «*Stellagama stellio*», που συναντάται γύρω από την πόλη της Κέρκυρας, αλλά και στον λόφο των Αγίων Δέκα.

Σαύρες

Από τα περίπου 10 είδη σαυρών που απαντώνται στην Κέρκυρα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν η Γουστέρα του Ιονίου, με την επιστημονική ονομασία «*Podarcis ionicus*» και η Σαύρα της Ρούμελης, με το όνομα «*Algyroides nigropunctatus*». Επίσης το νησί διαθέτει και σαύρες μεγαλύτερου μεγέθους, οι οποίες αν και ακίνδυνες μπορούν να τρομοκρατήσουν κάποιον που δεν ξέρει ότι βρίσκονται εκεί. Η επιστημονική τους ονομασία είναι «*Laudakia stellio – Agama stellio*» (Σκούτζικας, Σκουτζίκι) και είναι το μοναδικό είδος τροπικής σαύρας που εντοπίζεται στην Ευρώπη και βρίσκεται στο νησί της Κέρκυρας. Συναντάται συνήθως, στη σπιανάδα, αλλά και σε μεγαλύτερη συχνότητα στις περιοχές Γαστούρι και Καστελλάνοι Μέσης. Αν και οι παλιοί πίστευαν ότι πρόκειται για ένα δηλητηριώδες είδος, η πραγματικότητα είναι ότι είναι ιδιαίτερα φιλικό προς του ανθρώπους, και απλά εντομοφάγο. Είναι πολύ ανθεκτικό στα καιρικά φαινόμενα καθώς μπορεί να επιβιώσει χωρίς νερό, μόνο με την υγρασία του περιβάλλοντος. Τέλος, έχει μπει στο πρόγραμμα προστασίας ζώων καθώς θεωρείται υπό εξαφάνιση.

Φίδια

Η Κέρκυρα μετρά την παρουσία από περίπου 11 είδη φιδιών, στην πλειοψηφία τους τελείως ακίνδυνα, με εξαίρεση τα μόνα που φέρουν δηλητήριο να είναι ο Σαπίτης «*Malpolon insignitus*», με ασθενές δηλητήριο και η γνωστή Οχιά «*Vipera ammodytes*», που συναντάται κυρίως σε πιο ξηρά και πετρώδη ενδιαιτήματα με χαμηλή θαμνώδη βλάστηση. Γενικότερα, η υψηλή βροχόπτωση της περιοχής προσφέρει ευκαιρίες για την παρουσία πολλών υδάτινων βιοτόπων στο νησί, με αποτέλεσμα να απαντώνται και τα δύο είδη φιδιών που σχετίζονται με τέτοια περιβάλλοντα, το Νερόφιδο «*Natrix natrix*» και το Λιμνόφιδο «*Natrix tessellate*».

Χελώνες

Οι χελώνες χωρίζονται γενικά σε 2 κατηγορίες, σε χερσαίες χελώνες ή χελώνες ξηράς και σε θαλάσσιες χελώνες ή αλλιώς νεροχελώνες, οι οποίες ζουν είτε σε αλμυρά, είτε σε γλυκά νερά. Από την πλούσια ερπετοπανίδα χελωνών στο νησί της Κέρκυρας εμφανίζονται οι χελώνες γλυκού νερού «*Emys orbicularis*», οι θαλάσσιες χελώνες «*Caretta caretta*» και οι νεροχελώνες του γλυκού νερού «*Mauremys Caspica*», οι οποίες αποτελούν σπάνιο είδος.

Χελώνα «*Emys orbicularis*»

Η χελώνα «*Emys orbicularis*» είναι ένα από τα δύο είδη χελώνας γλυκού νερού που υπάρχουν στο νησί της Κέρκυρας. Στην Κέρκυρα ο πληθυσμός της είναι σχετικά μικρός, γεγονός που οφείλεται στην σταδιακή υποβάθμιση των υγροτόπων και στην κλιματική αλλαγή που παρατηρείται σε παγκόσμιο επίπεδο. Συναντώνται συνήθως σε στάσιμα νερά, στα κανάλια ανάμεσα σε υδρόβια φυτά. Συχνά κάθονται πάνω σε πέτρες, δίπλα στις όχθες και τρέφονται με έντομα, καρκινοειδή, μαλάκια, σκουλήκια, βάτραχους και ψάρια. Το καβούκι της μπορεί να φθάσει τα 30 εκατοστά ενώ το χρώμα της ποικίλει από καταπράσινο και καστανό μέχρι και μαύρο.

Χελώνα «*Caretta caretta*»

Στο νησί της Κέρκυρας, οι χελώνες «*Caretta caretta*» απαντώνται συχνά στις δυτικές αμμώδεις παραλίες, όπως του Αρκουδίλα Λευκίμμης, Βιταλάδων, Περιβολίου, Μαραθιά, Αγίου Γεωργίου Αργυράδων, Ίσσου, Χαλικούνα Αγίου Ματθαίου και Σιδαρίου. Το 2015 εντοπίστηκαν ορισμένα σημεία ωοτοκίας και στις ανατολικές παραλίες του νησιού, όπως στις Μπενίτσες. Η θαλάσσια αυτή χελώνα ανήκει στην οικογένεια των χελωνοειδών και είναι ένα από τα επτά είδη θαλάσσιων χελωνών που υπάρχουν στον πλανήτη. Είναι ένα ζώο παμφάγο, που τρέφεται κυρίως με ασπόνδυλα του πυθμένα, όπως γαστερόποδα, δίθυρα μαλάκια και δεκάποδα, σφουγγάρια, κοράλλια, θαλάσσιες ανεμώνες, κεφαλόποδα, καρκινοειδή, βραχιόποδα, ισόποδα, έντομα, βρυόζωα, αχινούς, ολοθούρια, αστερίες, φύκια και αγγειόφυτα. Το χρώμα του δέρματος της κυμαίνεται από κίτρινο έως καστανό και το κέλυφος της είναι συνήθως κοκκινωπό έως καφέ. Έχει μήκος σώματος 90 εκατοστά όταν αναπτυχθεί πλήρως, αν και έχουν ανακαλυφθεί μεγαλύτερα δείγματα που φτάνουν έως 280 εκατοστά. Η ενήλικη χελώνα ζυγίζει περίπου 135 κιλά, με τα μεγαλύτερα δείγματα να ζυγίζουν περισσότερο από 450 κιλά. Ζει σε νερά με θερμοκρασίες επιφάνειας που κυμαίνονται από 13,3 έως 28,0°C κατά τη διάρκεια της περιόδου μη ωοτοκίας. Οι θερμοκρασίες 27-28°C είναι οι πλέον κατάλληλες για τις ενήλικες θηλυκές. Η περίοδος ωοτοκίας κάθε χρόνο ξεκινά το Μάιο και τελειώνει τον Οκτώβριο με την έξοδο των μικρών προς τη θάλασσα.

Οι κυριότερες απειλές που αντιμετωπίζει το είδος αυτό στην Ελλάδα είναι η οικολογική υποβάθμιση των οικοσυστημάτων που το φιλοξενούν όπως: η οικιστική και τουριστική ανάπτυξη των παραλιών ωοτοκίας, ο τεχνητός φωτισμός που αποπροσανατολίζει τα μικρά, η διάβρωση των παραλιών και η κλιματική αλλαγή που απειλεί τα παραθαλάσσια οικοσυστήματά και τις παραλίες ωοτοκίας. Η παγίδευση σε αλιευτικά εργαλεία, οι τραυματισμοί από ταχύπλοα, αλλά και η ηθελημένη θανάτωση από ορισμένους ψαράδες αποτελούν κάποιους επιπλέον ανθρωπογενείς κινδύνους.

ΑΜΦΙΒΙΑ

Η λέξη αμφίβια προέρχεται ετυμολογικά από τις λέξεις αμφί και βίος, που σημαίνει διπλή ζωή ή διπλή επιβίωση και αναφέρεται σε εκείνα τα ζώα που μπορούν και ζουν διαδοχικά σε δύο διαφορετικά οικοσυστήματα, προσαρμοσμένα με την κατάλληλη μορφολογία και φυσιολογία. Αρχικά γεννιούνται και μεγαλώνουν στο νερό και στην συνέχεια αναπτύσσουν την ικανότητα να ζουν και στην ξηρά. Είναι ωτόκα ζώα και γεννούν τα αυγά τους στο νερό. Στην Κέρκυρα μετρούνται περίπου 8 είδη αμφιβίων με κυριότερα τον Δεντροβάτραχο, και τον Ηπειρώτικο βάτραχο. Ανάμεσα στα αμφίβια, ευρεία εξάπλωση τόσο σε στάσιμα (π.χ. Λίμνη Κορρησίων), όσο και σε ελαφρώς ρέοντα ύδατα του νησιού παρουσιάζει ο Ελληνικός Κοινός Τρίτωνας, με την επιστημονική ονομασία «*Lissotriton graecus*».

Βάτραχος

Ο βάτραχος είναι ένα από τα γνωστότερα αμφίβια των Κερκυραϊκών υγροτόπων, με πιο συνηθισμένα είδη βατράχου στην Κέρκυρα να είναι ο βάτραχος ο πράσινος και ο βάτραχος ο κοινός. Την πρώτη φάση της ζωής τους οι βάτραχοι την περνάνε μέσα στο νερό όπου αναπνέουν το διαλυμένο οξυγόνο με τα βράγχια τους. Σε αυτό το στάδιο ονομάζονται «γυρίνοι» και διαθέτουν ευκίνητη ουρά με την βοήθεια της οποίας μετακινούνται στο υγρό στοιχείο. Στην δεύτερη φάση της ζωής τους μεταμορφώνονται στα γνωστά βατράχια, αποκτούν τέσσερα άκρα για να μπορούν να μετακινούνται και στην ξηρά, αναπνέοντας το οξυγόνο της ατμόσφαιρας με τα πνευμόνια τους. Το χρώμα του σώματός τους είναι από ανοιχτό μέχρι και σκούρο καστανό, αλλά γενικά μπορεί να αλλάζει χρώμα και να προσαρμόζεται καλύτερα στο περιβάλλον του, αποφεύγοντας τους εχθρούς του. Το δέρμα του είναι λείο και καλυμμένο με βλέννα. Οι βάτραχοι κοάζουν, όταν είναι σε περίοδο αναπαραγωγής, αλλά και σ' όλες τις εποχές του χρόνου, κυρίως το βράδυ, όταν η ατμόσφαιρα είναι υγρή. Η αναπαραγωγή των βατράχων γίνεται κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο. Τρέφονται κυρίως με σκουλήκια και έντομα, που τα πιάνουν με τη βοήθεια της γλώσσας τους.

Εικόνα 43: Δεντροβάτραχος

Εικόνα 44: Ηπειρώτικος βάτραχος

ΠΤΗΝΑ

Τα πτηνά ή αλλιώς πουλιά είναι σπονδυλωτά ζώα που έχουν φτερά και γεννούν αβγά με σκληρό κέλυφος, ενώ πολλά από αυτά μπορούν και να πετούν με τις πτέρυγες ή φτερούγες τους, οι οποίες βρίσκονται στη θέση των πάνω άκρων τους. Η Κέρκυρα, ως καταπράσινο νησί φιλοξενεί πολλά είδη πτηνών και αποτελεί κύριο μεταναστευτικό σταθμό. Τα περισσότερα πτηνά παρατηρούνται κυρίως σε λόφους και βουνά, αλλά υπάρχουν και άλλες ποικιλίες που συναντώνται σε πεδινές και παραθαλάσσιες εκτάσεις του νησιού. Τα ιδανικότερα σημεία παρατήρησης πτηνών είναι οι προστατευμένοι βιότοποι, NATURA 2000, αλλά και οι μεγάλες εκτάσεις ελαιώνων. Τα πουλιά αξιοποιούν στο έπακρο την ποικιλία βιοτόπων της Κέρκυρας όλες τις εποχές του χρόνου, με αποτέλεσμα αρκετές δεκάδες είδη να παρατηρούνται διασκορπισμένα σε όλο το νησί. Ο πραγματικός πλούτος σε πουλιά συγκεντρώνεται κατά κύριο λόγο στις μεγάλες υγροτοπικές εκτάσεις του νησιού. Για παράδειγμα, στην λιμνοθάλασσα Κορισίων παρατηρούνται κυρίως τα μεγαλόσωμα Φοινικόπτερα (*Phoenicopterus roseus*) και οι ερωδιοί, όπως Λευκοτσικνιάδες (*Egretta garzetta*) και Σταχτοτσικνιάδες (*Ardea cinerea*). Στους αβαθείς υγροτόπους, όπως στην λιμνοθάλασσα Χαλικιοπούλου δίπλα στην πόλη της Κέρκυρας, εμφανίζονται κατά το πλείστον την άνοιξη και το φθινόπωρο μικρές ομάδες από παρυδάτια κατά το μεταναστευτικό τους ταξίδι, όπως Σφυριχτές (*Charadrius* sp.), Τρίγγες (*Tringa* asp.), Ακτίτες (*Actitis hypoleucos*). Και ο χειμώνας, ωστόσο, είναι περίοδος με ικανοποιητική συγκέντρωση πουλιών στους υγρότοπους, καθώς αρκετά πουλιά από τη Β. Ευρώπη εκμεταλλεύονται το σαφώς ηπιότερο κλίμα της Κέρκυρας για να ξεχειμωνιάσουν. Επίσης, σε έναν άλλον υγρότοπο του νησιού, στις Αλυκές Λευκίμμης πρωταγωνιστούν οι Αλκυόνες (*Alcedo atthis*) που πετάνε με ταχύτητα χαμηλά πάνω από το νερό.

Στις μεσογειακές αγροτικές περιοχές της Κέρκυρας, με τους εκτεταμένους ελαιώνες, φιλοξενούνται πολλά τρωκτικά και άλλα μικρά ζώα, όπου προσελκύουν και στηρίζουν τους νυκτόβιους θηρευτές, όπως τον Γκιώνη (*Otus scops*) και την Κουκουβάγια (*Athene noctua*). Τέλος, στις ανοιχτές εκτάσεις του Παντοκράτορα είναι πιθανό να εμφανίζονται μεγαλύτερα ημερόβια αρπακτικά του νησιού, όπως η Γερακίνα (*Buteo buteo*) και ο Φιδαετός (*Circus galliaca*), τα οποία αναζητούν την λεία τους.

Άλλα πτηνά της Κέρκυρας είναι τα: Βραχοκιρκίνεζο, Βραχοσομπανάκος, Κάργια, Γαλαζοκότσουφας, Καλόγερος, Καρδερίνα, Νανοβουτηχτάρι, Καστανοκέφαλος Γλάρος, Ποταμοσφυριχτής, Ψευταηδόνι, Μελισσοφάγος.

Ορνιθοπανίδα

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η Κέρκυρα για την ορνιθοπανίδα με περίπου 300 είδη να έχουν καταγραφεί μέχρι τώρα στο νησί, πολλά από τα οποία είναι σπάνια που ζουν ή περνούν κατά την περίοδο της αποδημίας από εδώ. Τόσο η νότια Αλβανία, όσο και η Ήπειρος διαθέτουν σημαντικούς υγροτόπους, ενώ η μικρή απόσταση ανάμεσα στις ακτές επιτρέπει σε πολλά είδη πανίδας και κυρίως ορνιθοπανίδας να πραγματοποιούν μετακινήσεις και να εμπλουτίζουν την πανίδα και ορνιθοπανίδα της Κέρκυρας με είδη χαρακτηριστικά των ηπειρωτικών βιοτόπων. Οι μεγάλες λιμνοθάλασσες, οι ημιαγροτικές περιοχές και τα σημεία με πυκνή βλάστηση καθιστούν το νησί κορυφαία επιλογή για ορνιθοπαρατήρηση, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον να έχει η περιοχή του Λιβαδιού Ρόπα, όπου η μίξη καλλιεργούμενων εκτάσεων, θαμνώδους βλάστησης και υπολειμμάτων υδροβίας βλάστησης δίνει ευκαιρίες σε είδη με διαφορετικές απαιτήσεις να φωλιάσουν, όπως ο Σταχτοκεφάλας (*Lanius minor*), ο Στραβολαίμης (*Jynx torquilla*), η Τσιχλοποταμίδα (*Acrocephalus arundinaceus*). Η χαλκόκοτα, η χουλιανομούτα, το γελογλάρονο, ο αργυροτσικνιάς και η λαγγόνα είναι κάποια από τα πτηνά που κινδυνεύουν άμεσα με εξαφάνιση και βρίσκουν καταφύγιο στους υδροβιότοπους της Κέρκυρας μαζί με τους κορμοράνους, τα σφυριχτάρια, τις φαλαρίδες και τις αλκυόνες. Επίσης

στο νησί ζουν πολλά αρπακτικά όπως ψαραετοί, φίδαετοί, σφηκιάρηδες, λιβαδόκιρκοι, βαλτόκιρκοι, καλαμόκιρκοι, γερακίνες, πετρίτες, ξεφτέρια, μαυροκιρκίνεζα, βραχοκιρκίνεζα, κιρκινέζια και δεντρογέρακα, αλλά και νυχτόβια αρπακτικά όπως κουκουβάγιες και γκιώνηδες. Στις λιμνοθάλασσες ζούνε και διάφορα είδη παπιών, όπως ψαλίδες, σαρσέλες, χουλιάροπαπιες, σφυριχτάρια, γκισάρια, βαλτόπαπιες, βαρβάρες και πρασινοκέφαλες. Μερικά παρυδάτια είδη που πρωταγωνιστούν είναι το φοικικόπτερο, το νεροχελίδονο, ο καλαμοκανάς, η αλκυόνη, ο χαλικοκυλιστής, ο στρειδοφάγος, η πετροτρουλίδα, η αβοκέτα, η χαλκόκοτα, ο μαχητής και διάφορα είδη ερωδιών και σκαλίδρων. Ταυτόχρονα, σημαντική είναι η παρουσία πολλών ειδών γλάρων και γλαρονιών, όπως ο νανόγλαρος, ο αιγαιόγλαρος, ο μαυροκέφαλος γλάρος, το αργυρογλάρωνο, το μαυρογλάρωνο, το μουστακογλάρωνο, το γελογλάρωνο, το ποταμογλάρωνο, το χειμωνογλάρωνο και ο καρατζάς, αλλά και η περιστασιακή παρουσία της σούλας που ζει κυρίως στις θάλασσες του Ατλαντικού. Περισσότερα είδη ορνιθοπανίδας αναγράφονται στο παράρτημα στο τέλος της εργασίας.

Αγριοπερίστερα

Τα αγριοπερίστερα που παρατηρούνται στην περιοχή είναι ένα ιδιαίτερο είδος για την Κέρκυρα και μάλιστα είναι τα τελευταία που επιζούν στο νησί και φωλιάζουν κυρίως στο Καπαρέλι. Είναι ζωηρά και ευκίνητα πουλιά που τρέφονται με σπόρους, φρούτα, δημητριακά έντομα, και χλόη κατά την άνοιξη. Κατασκευάζουν τη φωλιά τους στο έδαφος, μέσα σε χαμόκλαδα., ενώ το φθινόπωρο φεύγουν κατά κοπάδια για την Αφρική και τις πρώτες μέρες της Άνοιξης επιστρέφουν. Ο Κορυδαλός ο λοφιοφόρος, με την επιστημονική ονομασία «*Galerida cristata*», είναι ένα χαρακτηριστικό πουλί της Κερκυραϊκής υπαίθρου, που συναντάται οπουδήποτε μπορεί να βρει έντομα και σπόρους από αγριόχορτα όπως σε χωράφια, χέρσες εκτάσεις, άγονες ακαλλιέργητες εκτάσεις, παρυφές δρόμων, αμμόλοφους, ακόμα και σε κατοικημένες περιοχές. Έχει λεπτό σώμα, με μήκος περίπου 18 εκατοστά. Το φτέρωμα είναι γκρι καφέ με ραβδώσεις, δηλαδή μοιάζει με το χρώμα του εδάφους που ζει. Οι φτερούγες του είναι αρκετά μακριές και μυτερές. Διαθέτει μακρύ και μυτερό λοφίο που εξέχει ακόμη και όταν είναι χαμηλωμένο.

Εικόνα 45: Κορυδαλός ο λοφιοφόρος «*Galerida cristata*»

ΘΗΛΑΣΤΙΚΑ

Τα θηλαστικά είναι ζώα που ζουν είτε στον αέρα, είτε στο νερό, είτε στην ξηρά και χαρακτηριστικό γνώρισμά τους είναι ότι θηλάζουν τα μικρά τους στα πρώτα στάδια της ζωής τους. Ακόμη ένα χαρακτηριστικό τους είναι πως το σώμα τους καλύπτεται από τρίχες και φέρει ιδρωτοποιούς και σμηγματογόνους αδένες. Κατά μεγάλη πλειοψηφία είναι ζωτόκα ζώα, δηλαδή γεννούν μωρά. Τα κυριότερα είδη θηλαστικών που συναντώνται στην Κέρκυρα είναι τα: κουνάβι, αλεπού, λαγός, μαύρος ποντικός, κοινός ποντικός, σκαντζόχοιρος, νυχτερίδα, βίδα, κουνέλι, σκίουρος, μεσογειακή φώκια. Η υπόλοιπη πανίδα των θηλαστικών περιλαμβάνει αλεπούδες, πετροκούναβα, νυφίτσες, σκαντζόχοιρους, λαγούς και πολλούς ασπάλακες. Στο νησί ζούνε και πολλά είδη από νυχτερίδες, όπως ο τρανορινόλοφος (*Rhinolophus ferrumequinum*), ο μικρορινόλοφος (*Rhinolophus hipposideros*), η μικρομυτίδα (*Myotis blythii*), η τρανομυτίδα (*Myotis myotis*), η μυτίδα του Μπέχστεϊν (*Myotis bechsteinii*), η πυρρομυτίδα (*Myotis emarginatus*), η μυτίδα του Νάτερερ (*Myotis nattereri*), η μουστακονυχτερίδα (*Myotis mystacinus*), η λευκονυχτερίδα (*Pipistrellus kuhlii*), η πτερυγονυχτερίδα (*Miniopterus schreibersii*) και η τρανονυχτερίδα (*Eptesicus serotinus*).

Βίδα

Η βίδα, με την επιστημονική ονομασία «*Lutra lutra*», είναι ένα υδρόβιο θηλαστικό με μόνιμη παρουσία στο νησί της Κέρκυρας, το οποίο θεωρείται προστατευόμενο είδος, καθώς κινδυνεύει με εξαφάνιση. Η παρουσία του έχει παρατηρηθεί στους διάφορους υγροτόπους και υδροβιότοπους της Κέρκυρας, και κυρίως στην λιμνοθάλασσα Αντινιώτη, στα βόρεια παράλια του νησιού. Προέρχεται από τους υδροβιότοπους της Αλβανικής ακτής, ζει, τρέφεται και αναπαράγεται στο νησί και έχει προσαρμοστεί απόλυτα στην περιοχή.

Το 2006, μια από τις πιο εγκεκριμένες ομάδες επιστημόνων της Ευρώπης «Otter specialists Group» έκανε, για λογαριασμό της Ε.Ε., ειδικές μελέτες σε όλες τις ακτές και τα νησιά της Μεσογείου και κατέγραψε επισήμως την εξής ιδιαιτερότητα του οικοσυστήματος του «Ερημίτη», που δεν υπάρχει σε κανένα άλλο μέρος της Ευρώπης: «Η ανάπτυξη των πληθυσμών της Ενυδρίδας (Βίδα *Lutra lutra*) βρίσκει στην Κέρκυρα τις ιδανικότερες συνθήκες από όλα τα νησιά της Μεσογείου». Οι διεθνείς συνθήκες για την προστασία των ενδιαιτημάτων της Ενυδρίδας, της δίνει προτεραιότητα σαν ένα από τα πλέον προστατευόμενα είδη του κόσμου.

Εικόνα 46: Βίδα «*Lutra lutra*»

Μυοκάστορα

Ο μυοκάστορας είναι ένα τρωκτικό που εμφανίστηκε πρόσφατα στο νησί, περί τα τέλη της 10ετίας του 1990 και ζει κυρίως κοντά σε υδροβιότοπους, ενώ τρέφεται με τις ρίζες των φυτών. Πρόκειται για ένα ζώο που φτάνει το ένα μέτρο σε μήκος και κυμαίνεται μεταξύ 6 – 12 κιλών. Το συγκεκριμένο τρωκτικό βέβαια έχει αρχίσει να δημιουργεί προβλήματα στους αγρότες της Κέρκυρας, καθώς αυξάνεται με μεγάλες ταχύτητες και καταστρέφει τα φυτά. Το είδος αυτό εμφανίζεται κατά βάση στην περιοχή της Χρυσίδας Κυνοπιαστών και πιθανώς προήλθε από τις εκβολές του ποταμού Καλαμά, στην απέναντι Θεσπρωτική ακτή.

Εικόνα 47: Μυοκάστορας

Δελφίνια

Τα δελφίνια ανήκουν στα πιο ευφυή ζώα του πλανήτη, είναι θαλάσσιο είδος και καθώς ο νομός της Κέρκυρας βρίσκεται στην ένωση δύο μεγάλων θαλασσών, του Ιονίου πελάγους και της Αδριατικής θάλασσας, η παρουσία δελφινιών είναι αρκετά έντονη γύρω από το νησί. Στις Κερκυραϊκές θαλάσσιες εκτάσεις τα πιο γνωστά είδη δελφινιών είναι το ρινοδέλφιο (*Tursiops truncatus*), το ζωνοδέλφιο (*Stenella coeruleoalba*) και το κοινό δελφίνι (*Delphinus delphis*), τα οποία ζουν κοντά στις ακτές και τους αρέσει να ακολουθούν τα πλοία και να ταξιδεύουν μαζί τους. Ιδιαίτερα την θερινή περίοδο, με τις συχνές μετακινήσεις των τουριστικών και ιστιοπλοϊκών σκαφών, τα δελφίνια εμφανίζονται μέχρι το κεντρικό λιμάνι της Κέρκυρας.

ΨΑΡΙΑ

Τα ψάρια ανήκουν και αυτά στην ευρύτερη κατηγορία των σπονδυλωτών και είναι ζώα που ζουν και πολλαπλασιάζονται στο νερό, βρίσκονται σε σχεδόν κάθε υδάτινο οικοσύστημα, κινούνται με πτερύγια, φέρουν λέπια και αναπνέουν με τα βράγχια τους. Τα κυριότερα ψάρια που ψαρεύονται στα Κερκυραϊκά νερά είναι: γαύρος, σαρδέλα, μαρίδα, γόπες, μπακαλιάρτοι, σαργοί, κέφαλοι, σκορπιοί, φαγκριά, τσιπούρες, μελανούρια, κουτσομούρες, μπαρμπούνια, λυθρίνια, παλαμίδες, γοφάρια, κολιοί, τονάκια, ξιφίες, συναγρίδες, ροφοί, αστακοί. Σημαντική ακόμη, είναι η παρουσία στο νησί κάποιων εξαιρετικά σπάνιων ψαριών των γλυκών νερών: του ενδημικού είδους κερκυρογωβιού (*Knipowitschia goerneri*), του ιονικού ζουρνά (*Valencia letourneuxi*), του θεσπρωτικού πελασγού (*Pelasmus thesproticus*) και του ζαχαριά (*Arhanis fasciatus*). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι στις θάλασσες γύρω από το νησί συχνά εμφανίζονται μεγάλα καρχαριοειδή. Ανάμεσα στα υπόλοιπα είδη των γύρω βυθών υπάρχουν και πολλά που προέρχονται από την Αδριατική και την Δυτική Μεσόγειο και δεν απαντώνται αλλού στην χώρα μας.

Γαΐτανούρι

Το επιστημονικό του όνομα είναι «*Thalassoma rano*» και ζει σε ζεστά νερά, σε ύφαλους με βλάστηση και κυρίως στα βραχώδη τμήματα του βυθού με παρουσία Ποσειδώνιας και φυκιών. Συναντάται σε μικρά βάθη, από μισό μέτρο έως και 100 μέτρα βάθος, με μέσο όρο συνήθως τα 20 μέτρα.

Εικόνα 48: Γαΐτανούρι «*Thalassoma rano*»

Σάλπα

Η σάλπα με επιστημονική ονομασία «*Sarpa salpa*», είναι ένα είδος θαλάσσιου ψαριού της Μεσογείου που αναγνωρίζεται εύκολα από τις πολλές χρυσές λωρίδες που φέρει κατά μήκος του σώματός της και μπορεί να φτάσει τα 40 εκατοστά μήκος. Ζει σε αρκετά ρηχά νερά με φυκάδες και συνηθίζει να σχηματίζει κοπάδια καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής της. Θεωρείται χορτοφάγο ψάρι, με ηλικία που φτάνει περίπου τα 6 χρόνια, αλλά μπορεί να τραφεί και με διάφορα καρκινοειδή. Η σάλπα είναι πρώτανδρο ερμαφρόδιτο είδος και γεννά τους τρεις μήνες της άνοιξης.

5.2.3 Corfu Aquarium

Ο χώρος του Corfu Aquarium βρίσκεται στην περιοχή της Παλαιοκαστρίτσας και φιλοξενεί πολλά από τα είδη της Κερκυραϊκής πανίδας που αναφέραμε παραπάνω. Ενδεικτικά κάποια είδη που υπάρχουν είναι ο γύλος, η σάλπα, η δηλητηριώδης κόκκινη σκορπίνα, η σμέρνα και μια αστακοκαραβίδα 25 χρονών. Επίσης συναντώνται θαλάσσια είδη των νερών του Ιονίου πελάγους, αρκετά είδη από ψάρια, οστρακοειδή και μαλάκια. Αμέσως μετά τις αίθουσες των ενυδρείων, υπάρχουν ειδικά διαμορφωμένες αίθουσες που φιλοξενούν διεθνή είδη ερπετών, φίδια, χελώνες, σαύρες, χαμαιλέοντες, ένα κροκοδειλάκι αλλά και τα χαρακτηριστικά και αγαπημένα ιγκουάνα. Υπάρχουν επίσης πολλά είδη βατράχων (βουβαλοβάτραχος, κοκκινομάτης, κερασφώρος του Κράνγουελ), όπως και μια πληθώρα φιδιών. Παράλληλα θα γνωρίσετε από κοντά μεταξύ άλλων, τον Βασιλικό Πύθωνα, το κίτρινο ανακόντα, τον βόα σφιγκτήρα και το καλομποκόφιδο.

Εικόνα 49: Corfu Aquarium

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως ήδη έχει αναφερθεί η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως σκοπό την παρουσίαση της γεωλογικής κληρονομιάς της νήσου Κέρκυρας και την ταυτόχρονη ανάδειξη των γεωτόπων της, μέσω της ανάλυσης των κυριότερων γεωλογικών και γεωτεκτονικών της χαρακτηριστικών. Παράλληλα παρατίθενται γενικές πληροφορίες για την περιοχή μελέτης και κάποια φυσικογεωγραφικά στοιχεία αυτής.

Από γεωλογικής άποψης, στο νησί της Κέρκυρας κυριαρχούν πετρώματα ηλικίας Πλειοκαίνου – Μειοκαίνου, τα οποία αντιστοιχούν στους μεταλπικούς σχηματισμούς. Καταλαμβάνουν την μεγαλύτερη έκταση του νησιού εκτός από την βορειοανατολική πλευρά του, που απαρτίζεται από ασβεστολιθικά πετρώματα, όπως ασβεστόλιθους Βίγλας, Παντοκράτορα, Σινιών, Ανώτερου Σενωνίου και ασβεστόλιθους Παλαιοκαίνου – Ηωκαίνου. Αντίθετα, στο νότιο τμήμα του νησιού, καθώς και σε κάποια βορειοδυτικά σημεία του, πρωταγωνιστούν κυρίως μετατεκτονικά και βραδυτεκτονικά ιζήματα Πλειοκαινικής ηλικίας. Η κεντρική Κέρκυρα αποτελείται κατά βάση από Τριαδική γύψο, Τριαδικά λατυποπαγή και Άνω – Μειοκαινικά ιζήματα. Ο φλύσχος του νησιού είναι εμφανής μόνο σε κάποια μικρά τμήματα στην βόρεια πλευρά του.

Όσον αφορά την τεκτονική της Κέρκυρας, σημαντικό γεγονός αποτελεί η βάθυνση της λεκάνης ιζηματογένεσης της Ιόνιας ενότητας, κατά το Μέσο – Άνω Ιουραϊκό, από την δράση κανονικών ρηγμάτων λόγω εφελκυσμού. Από την έναρξη της ιζηματογένεσης (Άνω Τριαδικό) έως το Μέσο Ιουραϊκό, η ενότητα χαρακτηρίζεται ως τυπική νηριτική, ενώ στα ανώτερα στρώματα του Ιουραϊκού μεταβάλλεται η ιζηματογένεση της, μεταβαίνει σε συνθήκες βαθιάς θάλασσας και η ενότητα πλέον γίνεται τυπική πελαγική.

Σχετικά με την μορφολογία του νησιού, παρατηρούμε πως το έδαφος της Κέρκυρας είναι κυρίως πεδινό με ελάχιστες οροσειρές να διακόπτουν τις ήρεμες κλίσεις, το χαμηλό ανάγλυφο και τις μεγάλες πεδινές εκτάσεις. Γενικά ο Βορράς θεωρείται ορεινός, η μέση Κέρκυρα είναι λοφώδης και ο Νότος πιο πεδινός, αλλά η ευρύτερη νήσος μπορεί να χαρακτηριστεί μορφολογικά σαν ημιορεινή, γιατί καλύπτεται κατά το μεγαλύτερο μέρος της από χαμηλούς υψομετρικά λόφους και βουνά. Εξαιτίας της απουσίας υψηλών ορεινών όγκων, σε συνδυασμό με την ήπια μορφολογία του νησιού, η Κέρκυρα δεν διαθέτει κανέναν μόνιμο ποταμό, αλλά κατακλύζεται από πολυάριθμους χειμάρρους και ρεύματα, η παρουσία των οποίων οφείλεται στο κλίμα του νησιού και στις συχνές και μεγάλου ύψους βροχοπτώσεις του.

Γενικά, από τα κλιματικά δεδομένα της Κέρκυρας, το κλίμα του νησιού χαρακτηρίζεται μεσογειακό, ήπιο και υγρό, με άφθονες βροχοπτώσεις και μεγάλη υγρασία, λόγω των νοτιοανατολικών ανέμων. Ο χειμώνας είναι ήπιος και η θερμοκρασία δεν πέφτει ποτέ πολύ χαμηλά, ακόμη και τον Ιανουάριο, ενώ το καλοκαίρι είναι δροσερό με θερμοκρασία που δεν ξεπερνάει τους 39 βαθμούς, ακόμη και τις πιο ζεστές ημέρες. Κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου και του χειμώνα, παρατηρούνται οι περισσότερες βροχοπτώσεις, οι οποίες έχουν συνήθως την μεγαλύτερη διάρκεια, ενώ χιονίζει σπάνια.

Αναφορικά με την γεωλογική κληρονομιά της Κέρκυρας, εξάγεται το συμπέρασμα πως οι περισσότερες περιοχές που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο NATURA 2000 παρατηρούνται κυρίως στη νότια πλευρά του νησιού, με μοναδική εξαίρεση τη λιμνοθάλασσα Αντινιότη, με κωδικό GR2230001, που βρίσκεται βορειοανατολικά του νησιού. Η περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας διαθέτει πληθώρα γεωτόπων που ξεχωρίζουν, είτε για την γεωλογία και της

τεκτονική τους, είτε για την γεωμορφολογία και την βιοποικιλότητα τους. Τα μεγαλύτερα ποσοστά των γεωτόπων της Κέρκυρας καταλαμβάνουν οι υγράτοποι και οι λίμνες, ενώ αμέσως μετά στην κατάταξη των μεγαλύτερων ποσοστών των γεωτόπων του νησιού είναι τα σπήλαια. Γενικά, οι γεώτοποι που αναφέρονται στην εργασία είναι διαμοιρασμένοι σε όλη την έκταση του νησιού, προσδίδοντάς του ιδιαίτερο γεωλογικό ενδιαφέρον και καθιστώντας το πόλο έλξης τόσο τουριστών, όσο και γεωτουριστών.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Άγγελος Σινάνης, 04/2006, ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ «ΦΥΣΗ» (NATURA) 2000, Ελλάδαος Περιήγηση

<http://www.elladosperiigisis.gr/index.php/2007/199-taxidia-stin-alli-ellada-th-2007/463-elliniko-diktio-fisi-2000-natural-ellados>

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΦΟΥΓΓΑΡΗΣ, ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΦΔ/ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ-ΚΕΚ ΠΘ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΕΛΣΤΑΤ 2021, 19/07/2022, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ,

https://elstat-outsourcers.statistics.gr/Census2022_GR.pdf

Βάση Παναγοπούλου, 11/03/2018, Μα τι είναι αυτή η βιοποικιλότητα, Ανεξάρτητη Συνεταιριστική Εφημερίδα, efsyn.gr

https://www.efsyn.gr/nisides/143150_ma-ti-einai-ayti-i-biopoikilotita

Βασίλης Μεταλληνός, 26/20/2016, Το σύμπλεγμα Δολινών του Παντοκράτορα από τα πιο έντονα της Ελλάδας, corfuland.gr

<https://www.corfuland.gr/el/diafora/kerkyra/symplegma-dolinon-oroy-s-pantokratora.html>

Βιοποικιλότητα – Οικοσυστήματα, 10/02/2020, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

<https://www.eea.europa.eu/el/themes/biodiversity/intro>

Γεωγραφικά στοιχεία και κλίμα

<http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/kerkyra/pr25ge.pdf>

Δ.Ε.Υ.Α.Κ., ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

<https://www.deya-ker.gr/profil/oikonomika-stoixeia.html>

ΕΘΝΙΚΗ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ, Κλιματικός Άτλαντας της Ελλάδας

<http://climatlas.hnms.gr/sdi/>

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος, ΓΕΩΛΟΓΙΑ

<https://www.geol.uoa.gr/tmima/geologia/>

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΔΑΤΩΝ, 09/2013, ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Ηπείρου

http://wfdver.ypeka.gr/wp-content/uploads/2017/04/files/GR05/GR05_P02_Mitrho_Prostateuomenwn.pdf

ΕΙΡΗΝΗ ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΙΔΟΥ, 14/07/2017, Η ελληνική παραλία που μοιάζει με την έρημο Σαχάρα -Χρυσόι αμμόλοφοι στο κύμα, BOVARY

<https://www.bovary.gr/escapes/7125/i-elliniki-paralia-poy-moiazai-me-tin-erimo-sahara-hrysoi-ammolofoi-sto-kyma>

Ελληνική Αρχή Γεωλογικών & Μεταλλευτικών Ερευνών (Ε.Α.Γ.Μ.Ε.)

<https://gaia.igme.gr/portal/home/>

Ελληνική Στατιστική Αρχή
<https://www.statistics.gr/el/statistics/pop>

Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Ιονίων Νήσων, 04/2015, Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων
<https://pin.gov.gr/wp-content/uploads/2015/05/1%CE%BF-%CE%98%CE%95%CE%9C%CE%91.pdf>

ΕΡΓΑΝΗ, 01 – 21/10/2016, ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ – ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
https://ypergasias.gov.gr/wp-content/uploads/2021/02/ERGANH_2016-10_EIDIKO_TEYXOS.pdf

ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ: Α' τρίμηνο 2022, 16/06/2022, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ
<https://www.forin.gr/files/138539?inline=1>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Περιβάλλον, Φύση και βιοποικιλότητα
https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity_el?etrans=el

Θεόδωρος Σκαλίτης, 11/05/2016, Αφιέρωμα στις λίμνες, λιμνοπούλες και λιμνοθάλασσες της Κέρκυρας, corfuland.gr
<https://www.corfuland.gr/el/diafora/kerkyra/afieroma-stis-limnes-limnopouyles-kai-limnothalasses-tis-kerkyras.html>

Ι. ΦΡΑΝΤΖΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΠΕ, 07/2021, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ (ΣΜΠΕ) ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ 2021 – 2025, Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
https://pin.gov.gr/wp-content/uploads/2021/08/SMPE_PPA_PIN-compressed.pdf

Μουσείο Γεωλογικής Ιστορίας Ολύμπου, Η «έννοια» της γεωλογίας, Τί είναι γεωλογία
<https://www.olympusmuseum.gr/el/ti-einai-geologia/>

ΜΩΡΑΪΤΗ ΕΥΓΕΝΙΑ, 07/2016, ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΕΩΤΟΠΩΝ Ι.Γ.Μ.Ε., ΕΣΠΑ 2007-2013 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», Έργο ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΥΘΕΜΑΤΙΚΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΣΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ
<https://www.oryktosploutos.net/wp-content/uploads/2017/01/%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%99%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%97%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%CE%A3-%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%9F%CE%A3-%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%A4%CE%9F%CE%A0%CE%A9%CE%9D.pdf>

Νικόλαος Ζούρος, ΓΕΩΤΟΠΟΙ – ΓΕΩΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΓΕΩΔΙΑΤΗΡΗΣΗ, ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ – ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ, Τμήμα Γεωγραφίας, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
<https://eclass.aegean.gr/modules/document/file.php/GEO202/%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%A4%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%99%20-%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%99%CE%9B%CE%9F%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%91%20->

[%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A4%CE%97%CE%A1%CE%97%CE%A3%CE%97.pdf](#)

Νικόλαος Ζούρος, Διάλεξη 1^η, Εισαγωγή – Βασικές Έννοιες, Φυσική Γεωγραφία – Γεωμορφολογία, Τμήμα Γεωγραφίας, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
<https://opendelos.aegean.gr/opendelos/player?rid=a0914a17>

Νίκος Στούπης, 27/08/2019, Άκολη: η πιο εξωτική παραλία της Κέρκυρας, corfuland.gr
<https://www.corfuland.gr/el/diafora/kerkyra/paralia-akoli-mia-botsaloti-paralia-aparamillis-omorfias.html>

Ο γεωτουρισμός και οι γεωδριαδρομές, ECO MUSEUM ZAGORI
https://ecomuseumzagori.gr/portfolio_page/%CE%BF-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B9-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82/

Οδυσσέας Αρχοντίκης, Στέλλα Κυρίκου, 01/02/2023 Η Γεωλογική Κληρονομιά στην Ελλάδα, ΑΘΗΝΟΔΡΟΜΙΟ
<https://www.athinodromio.gr/%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CF%89%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%AC-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1/>

Παρασκευάς Ξυπολιάς, Σχολή Θετικών Επιστημών, Τμήμα Γεωλογίας, ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΓΕΩΛΟΓΙΑ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ, Ενότητα 1: Εισαγωγή – Παρουσίαση Περιεχομένων
<https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/GEO315/Chapter%201-Introduction.pdf>

ΠΑΓΩΝΗ ΑΓΓΕΛΙΚΑ, 2021, ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
<http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/9401/%ce%a0%ce%b1%ce%b3%cf%8e%ce%bd%ce%b7%20%ce%a0%cf%84%cf%85%cf%87%ce%b9%ce%b1%ce%ba%ce%ae%20changes%202021%20%281%29%20%281%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ, 02/06/2019, Κέρκυρα: Στα άδυτα των 25 σπηλαίων του νησιού
<https://www.protothema.gr/greece/article/896034/kerkura-sta-aduta-ton-25-spilaion-tou-nisiou/>

Τι είναι βιοποικιλότητα και γιατί είναι σημαντική, 2/3/2021

ΤΣΟΧΑΝΤΑΡΗΣ ΝΙΚΟΣ, 2017, ΓΕΩΧΗΜΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΗΤΡΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ, ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Υγροτόπιο νήσων, WWF, Νησιωτικοί υγρότοποι της Ελλάδας
<https://www.ygrotopio.gr/general/search.php?lang=el&order=code&next=76>

Φαϊτά Ελίνα, Ένα φωτογραφικό οδοιπορικό στους καταρράκτες της Βόρειας Κέρκυρας
corfuland.gr

<https://www.corfuland.gr/el/diafora/kerkyra/ena-fotografiko-odoiporiko-stoys-katarraktes-tis-boreias-kerkyras.html>

Χαρά Ντρίνια, Εισαγωγή στην Γεωλογική Κληρονομιά, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021->

[2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/1.%20%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A1%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%91%201.pdf](https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021-2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/1.%20%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A1%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%91%201.pdf)

Χαρά Ντρίνια, Γεωτουρισμός, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021->

[2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/3.%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3_1.pdf](https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/GEOL183/%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A3%202021-2022/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A7%CE%91%CE%A1.%20%CE%9D%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%91/3.%20%CE%93%CE%95%CE%A9%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3_1.pdf)

Χαρά Ντρίνια, Γεώτοποι – Μνημεία Γεωλογικής Κληρονομιάς

<https://www.slideshare.net/HaraDrinia/ss-61905456>

ALLOVERGREECE.COM, Κέρκυρα

<https://www.allovergreece.com/Ionian-Islands/Corfu/62/el>

CORFU-KERKYRA, Οι παραλίες του νησιού της Κέρκυρας

<https://www.corfu-kerkyra.eu/el/paralies-kerkyra.php>

corfuland.gr, Ο Μυοκάστορας της Κέρκυρας: ένας ανεπιθύμητος εισβολέας στην πανίδα του νησιού

<https://www.corfuland.gr/el/diafora/kerkyra/o-myokastoras-tis-kerkyras-enas-anepithymitos-eisboleas-tis-panidas.html>

Driver Stories, 02/10/2017, Παραλία Ίσσοσ στην Κέρκυρα, «Η Σαχάρα της Κέρκυρας»

<https://www.driverstories.gr/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CE%AF%CF%83%CF%83%CE%BF%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BA%CE%AD%CF%81%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B1-%CE%B7-%CF%83%CE%B1%CF%87%CE%AC%CF%81%CE%B1-%CF%84/>

Eurostat

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/regions/data/main-tables?language=el&etrans=el>

Evita Voutsina, 16/05/2019, Μια επίσκεψη στο Corfu Aquarium, Evita, Travels the world

<https://www.evitatravelstheworld.com/2019/05/16/%CE%B5%CF%80%CE%AF%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%88%CE%B7-corfu-aquarium/>

iefimerida, 02/09/2019, Ανακαλύπτοντας τα ανεξερεύνητα σπήλαια της Κέρκυρας -Ο Ολλανδός René van Vliet περιγράφει στο iefimerida
<https://www.iefimerida.gr/travel/anakalyptontas-anexereynita-spilaia-tis-kerkyras>

in, 02/07/2019, Κέρκυρα: Στα άδυτα των σπηλαίων του νησιού
<https://www.in.gr/2019/06/02/greece/kerkyra-sta-adyta-ton-spilaion-tou-nisiou/>

In Kefalonia, 31/10/2022, Τελικά, πόσο ανεπτυγμένη οικονομικά είναι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων και ποια η θέση της Κεφαλλονιάς
<https://www.inkefalonias.gr/koinonia/114844-telika-poso-aneptygmeni-oikonomika-einai-i-perifereia-ionion-nison-kai-poia-i-thesi-tis-kefallonias>

INSETE Intelligence, 12/2019, Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2018, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
<https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/04/%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%86%CE%AD%CF%81%CE%B5%CE%B9%CE%B1-%CE%99%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CF%89%CE%BD-%CE%9D%CE%AE%CF%83%CF%89%CE%BD.pdf>

my Kerkyra, Φύση & Δραστηριότητες
<https://mykerkyra.com/fysi-amp-drastiriotites/>

naturagraeca, Βιότοποι
<https://www.naturagraeca.com/ws/8,7,1,1,%CE%92%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9>

SAVE ERIMITIS, Η αξία του Ερημίτη
<https://www.erimitis.gr/aksia-erimiti/>

sindetiras.gr
<https://www.sindetiras.gr/neo/corfu-aquarium-mia-episkepsi-pou-tha-sas-meinei-axevasti/>

terrabook, Κέρκυρα
<https://greece.terrabook.com/el/corfu/>

topoGuide.gr, Corfu Trail
https://www.topoguide.gr/Corfu_Trail/Corfu_Trail_gr.php

Valentine floral creations, Μανιτάρια και μύκητες
https://www.valentine.gr/manitaria1_gr.php

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ενδημικά είδη του Ιονίου και της Δυτικής Μεσογείου

Achillea ligustica
Alkanna corcyrensis
Artemisia vulgaris
Centaurea paxorum
Centaurea sonchifolia
Cerastium brachypetalum subsp *corcyrense*
Cerastium illyricum subsp *Illyricum*
Convolvulus lineatus
Crepis vesicaria subsp *taraxacifolia*
Crucianella maritima
Dianthus sylvestris subsp *longicaulis*
Fritillaria messanensis subsp *gracilis*
Fritillaria thessala subsp *ionica*
Galium ionicum
Helosciadium inundatum
Heptaptera colladonioides
Inula verbascifolia subsp *verbascifolia*
Lilium candidum
Lilium chalconicum
Limonium arcuatum
Linum pubescens subsp *sibthorpiatum*
Muscari tenuiflorum
Ornithogalum ulixis
Orobanche sanguinea
Sedum eriocarpum subsp *epiroticum*
Seseli montanum subsp *tommasinii*
Silene cephalenia subsp *cephallenia*
Silene fuscata
Stachys mollissima
Stachys ocymastrum
Teucrium halacsyanum
Veronica panormitana

Δασικά είδη

Arbutus unedo – Κουμαριά
Arbutus Andrachne – Αγριοκουμαριά
Fraxinus ornus – Φράξος, Μελία
Phillyrea latifolia – Φιλλύκι
Quercus coccifera – Πουρνάρι
Quercus ilex – Αριάς
Quercus pubescens – Χνοώδης βελανιδιά
Tamarix – Αρμυρίκι

Βότανα

Κουμαριά – *Arbutus unedo*
Προυνέλα – *Prunella vulgaris*
Αστράκι – *Bellis perrenis*
Κράταιγος – *Crataegus monogyna*
Βατομουριά – *Rubus fruticosus*
Πεντάνευρο – *Plantago lanceolata*
Ρείκι – *Erica manipuliflora*
Φαρμακούλι (ή Ερυθρή Κενταύρεια) – *Centauria erythraea*
Λιάρος (ή Δρακοντιά ή Αυγό του Φιδιού ή Φιδόχορτο) – *Arum italicum*
Μυρτιά – *Myrtus communis*

Θάμνοι

Crataegus monogyna – Κράταιγος
Erica arborea – *Erica manipuliflora*- Ρείκι
Myrtus communis – Μυρτιά
Paliurus spina – Christi – Πάλιουρας
Pistacia lentiscus – Σχίνος
Pistacia terebinthus – Τερέβυνθος, Κοκορεβυθιά
Smilax aspera – Αρκουδόβατος
Viburnum – Βιβούρνο
Vitis vinifera – Αγριο αμπέλι

Λουλούδια

Ajuga reptans *Silene ungeri* – Σιληνή
Anchusella cretica
Anthemis chia
Arisarum vulgare – Λυχνάρι
Asphodeline liburnica
Blackstonia perfoliata
Briza minor / maxima
Cakile maritima
Carlina corymbosa subsp *graeca*
Carduus pycnocephalus
Calystegia sylvatica
Centaureum maritimum
Chrithmum maritimum – Κρίταμο
Cistus creticus – *Cistus salviifolius* λαδανιές
Cirsium vulgare
Clematis flammula / vitalba – Αγράμπελη *Echinops spinosissimus*
Eryngium maritimum – Ερύγγιο το παράλιο
Galanthus reginae olgae – Γάλανθος της βασίλισσας Όλγας
Glaucium flavum – Κίτρινη παπαρούνα της θάλασσας
Hypericum perfoliatum – Υπερικό
Iris pseudacorus – Κίτρινη ίριδα της λίμνης
Iris tuberosa
Malcolmia maritima

Myosotis ramosissima – Μη με λησμόνει
Rosa canina – Αγριοτριανταφυλλιά
Silene vulgaris
Silene graeca
Silene italica
Vicia serratifolia

Άγριες ορχιδέες

Anacamptis pyramidalis
Anacamptis papilionacea
Anacamptis pyramidalis ssp *serotina*
Anacamptis morio
Anacamptis coriophora ssp *fragrans*
Anacamptis laxiflora
Barlia robertian
Cephalanthera damasonium
Cephalanthera longifolia
Cephalanthera rubra
Dactylorhiza romana
Epipactis helleborine
Himantoglossum robertianum
Limodorum abortivum
Neotinea lactea
Neotinea maculata
Neotinea ustulata
Ophrys apifera
Ophrys bombyliflora
Ophrys ferrum-equinum
Ophrys fusca
Ophrys helenae
Ophrys lutea
Ophrys mammosa
Ophrys minuscula
Ophrys oestrifera
Ophrys oestrifera var *grandiflora*
Ophrys reinholdii
Ophrys sicula
Ophrys tenthredinifera
Orchis anthropophora
Orchis italica
Orchis laxiflora
Orchis pauciflora
Orchis provincialis
Orchis quadripunctata
Orchis simia
Serapias bergonii
Serapias cordigera
Serapias lingua
Serapias vomeracea
Spiranthes spiralis

Είδη οрниθοπανίδας

Accipiter nisus – (Κοινό) Ξεφτέρι
Acrocephalus arundinaceus – Τσιχλοποταμίδα
Actitis hypoleucos – Ακτίτης
Alcedo atthis – (Ευρωπαϊκή) Αλκούνη
Anas crecca – (Ευρωπαϊκό) Κιρκίρι
Anas platyrhynchos – Πρασινοκέφαλη Πάπια
Apus apus – (Κοινή) Σταχτάρα
Apus melba – Βουνοσταχτάρα
Ardea alba – Αργυροτσικνιάς
Ardea cinerea – Σταχτοτσικνιάς
Ardea purpurea – Πορφυροτσικνιάς
Ardeola ralloides – (Ξανθός) Κρυπτοτσικνιάς
Athene noctua – (Ευρωπαϊκή) Κουκουβάγια
Aythya nyroca – (Ευρωπαϊκή) Βαλτόπαπια
Buteo buteo – (Κοινή) Γερακίνα
Cettia cetti – (Ευρωπαϊκό) Ψευταηδόνι
Columba livia – Αγριοπερίστερο
Columba palumbus – (Κοινή) Φάσσα
Corvus monedula – (Ευρωπαϊκή) Κάργια
Delichon urbicum – Λευκοχελίδονο
Egretta garzetta – (Κοινός) Λευκοτσικνιάς
Erithacus rubecula – Κοκκινολαίμης
Falco tinnunculus – Βραχοκιρκίνεζο
Fulica atra – (Κοινή) Φαλαρίδα
Gallinago gallinago – (Κοινό) Μπεκατσίνι
Gallinula chloropus – (Κοινή) Νερόκοτα
Garrulus glandarius – (Ευρωπαϊκή) Κίσσα
Hirundo rustica – Σταυλοχελίδονο
Lanius senator – Κοκκινοκεφαλός
Larus michahellis – Ασημόγλαρος της Μεσογείου
Larus ridibundus – Καστανοκέφαλος Γλάρος
Motacilla alba – Λευκοσουσουράδα
Oenanthe hispanica (melanoleuca) – (Ανατολική) Ασπροκωλίνα
Otus scops – (Ευρωπαϊκός) Γκιώνης
Passer domesticus – Σπιτοσπουργίτης
Passer hispaniolensis – Χωραφοσπουργίτης
Phalacrocorax carbo – (Ευρωπαϊκός) Κορμοράνος
Phylloscopus collybita – Δεντροφυλλοσκόπος
Pica pica – (Κοινή) Καρακάξα
Rallus aquaticus – (Ευρωπαϊκή) Νεροκοτσέλα
Riparia riparia – Οχθοχελίδονο
Saxicola rubetra – Καστανολαίμης
Scolopax rusticola – (Ευρασιατική) Μπεκάτσα
Sterna sandvicensis – Χειμωνογλάρονο
Streptopelia turtur – (Ευρωπαϊκό) Τρυγόνι
Sylvia communis – Θαμνοτσιροβάκος
Sylvia melanocephala – Μαυροτσιροβάκος
Tachybaptus ruficollis – (Κοκκινόλαιμο) Νανοβουτηχτάρι
Tringa glareola – Λασπότρυγγας
Turdus merula – (Κοινός) Κότσυφας

Turdus philomelos– (Κοινή) Τσίγλα
Uryza erythrorhynchos –Τσαλαπετεινός